

ANTWERPEN MARITIEM IN MEDAILLES

L. Pallemans - R. Verreet

Antwerpen '93 . Culturele Hoofdstad van Europa !

Hoe kan een oud maritiem bedende hier beter aan meewerken dan door een bijdrage samen te stellen over de medailles van de "Maritiem" en ze de roem en glorie van de Antwerpse haven te laten vertellen ... te laten bezingen had ik bijna geschreven. Daarbij heb ik me beperkt tot de ontwikkeling van de infrastructuur van de haven vanaf de bouw van de dokken, en tot verenigingen, firma's en personen die eng met het maritiem gebeuren verbonden zijn of waren.

Aan de natiepenningen werd reeds herhaaldelijk bijzondere aandacht besteed (*Miscellanea Numismatica* 1978, diverse rubrieken in *Numismatica Antverpia*). Ze worden hier dus ook niet meer besproken.

Ik dank de vele personen en firma's die me geholpen hebben bij het verzamelen van de gegevens, en vooral diegene die me medailles ter beschikking gesteld hebben .

- ABAS
- de Noord Natic
- Psal
- Transworld
- de firma Kennedy-Hunter
- de firma Phs. van Ommeren
- de Vereniging der Expeditieus van Antwerpen

Mijn grote dank ook aan de heer J. Coubergs voor de voortreffelijke fotografie van soms moeilijke stukken, en last but not least aan mijn mede-auteur Leo Pallemans voor zijn inbreng en de vlotte en interessante samenwerking.

R. VERREET

A. ALGEMEEN

METROPOOL ANTWERPEN

We beginnen dit overzicht met de "ijzersterke" medaille "METROPOOL ANTWERPEN" van Marc De Bruyn, opgedragen aan de "Moerstad van Handel en Kunst, Koningin der Schelde" zoals G. Beetemé lyrisch neerschreef.

A 1. Gietpenning, z. d.

Vz. Zicht op de rede van Antwerpen van op de Schelde (met de kathedraal, maar zonder torengebouw; dit is heel zuinig aangeduid door verticale strepen); op de voorgrond vaart een schip naar links, rechts, op de horizon, MARC / DE / BRUIJN; bovenaan, langsheen de boord, METRO-POOL ANTWERPEN

Kz. In het centrum, een klein gestyleerd wapenschild van Antwerpen; eronder, links, een MDB-monogram.

Gietijzer - rond (92 mm Ø)

Graveur : Marc De Bruyn - atelier Vulcan.

MB 616.

HBM 51.

VERMINDERING VAN DE LOODSRECHTEN (1861)

In 1861 verminderde de Antwerpse gemeenteraad de loodsrechten voor haar haven. De politiek van steeds verdergaande liberalisering van de haventrafiek is hier reeds merkbaar.

A 2 Penning voor de gemeenteraadsleden, 1861

Vz. Gekroond schildje, met het wapen van de stad Antwerpen, tussen 18 en 61; erboven, langs de boord, CONSEIL COMMUNAL D'ANVERS; eronder, BOURGEMESTRE, J. F. LOOS. / ÉCHEVINS / J. VAN BELLINGEN, F. DELVAUX, / C. JOOSTENS, J. VAN DER LINDEN. / CONSEILLERS / N. J. HERMANS, J. F. CATEAUX, X. GHEYSSENS, H. LEYS, / A. J. VAN HAESDONCK, F. A. MAST, P. J. VAN HONSEM, / FÉLIX GRISAR, F. VAN DE LEEMPUT, J. C. VAN PUT, / P. J. BAVAIS, A. DHANIS, E. C. DE WAEL, A. CORNELIS, / J. CONARD, E. VERHAEGEN, CH. SERVAIS, / J. KOYEN, ARM. AUGER, C. WILMOTTE, / J. F. VAN DEN BERGH, TH. KREGLINGER, / J. C. DE VOS, G. J. DEISSER, / E. BRUYNSERAEDE, E. BEST. / SECRÉTAIRE / F. WELLENS, DÉCÉDÉ 11 JUIN. / J. DE CRAEN, NOMMÉ 22 JUIN.

Kz. 1861 / ÉLARGISSEMENT / DE LA RUE ST GOMMAIRE. / — / ABAISSEMENT DU PONT DE MEIR. / — / ACHATS IMPORTANTS, POUR LE MUSÉE / D'ANVERS, AU CABINET DE TABLEAUX / VANDER

SCHRIECK À LOUVAIN. / - / MÉDAILLES COMMÉMORATIVES / DES VOTES DU CONSEIL. / - / RÉDUCTION DES DROITS DE NAVIGATION. / - / RÉORGANISATION DE LA POLICE ; / AUGMENTATION DU PERSONNEL. / - / 17-21 AOÛT / CONGRÈS ET FÊTES ARTISTIQUES. / INAUGURATION DU TIR DE LA GARDE CIVIQUE, / DES STATUES DE BODUOGNAT ET DE COUDENBERG / ET DES PEINTURES MURALES / AU CHOEUR DE L' ÉGLISE ST GEORGES. / ADRESSE DE REMERCIEMENTS / AU BOURGEMESTRE , / MANIFESTATION / DU CONSEIL. ; bovenaar, langs de boord, CONSEIL COMMUNAL .
PRINCIPAUX VOTES

Brons - rond (50 mm Ø).

Graveur : J. Wiener.

De gemeentelijke medailles van de stad Antwerpen worden uitgereikt aan de leden van de gemeenteraad en vermelden de voornaamste raadsbesluiten van het afgelopen jaar. Ze werden door Jacques Wiener vervaardigd in 1860, 1861, 1862, 1863 en 1864. Opmerkelijk is dat op de penning van 1861 als bijzonder feit het slaan van de medailles zelf vermeld wordt. In 1863 wordt een reglement ingevoerd waardoor de ambtelijke teksten zowel in het Nederlands als in het Frans moeten opgesteld zijn. Dat jaar werd er dan ook een nederlandstalige en een franstalige medaille vervaardigd, en het volgend jaar een tweetalige (zie ook nrs A 12, A 13 en A 14).

VRIJMAKING VAN DE SCHELDE

Eeuwfeest van het Verdrag van Den Haag (1895)

Na de Tachtigjarige Oorlog tussen Spanje en Holland werd door de Vrede van Munster de Schelde voor de Zuidelijke Nederlanden gesloten (1648). Dat bleef zo gedurende de Spaanse en Oostenrijkse periode, ondanks de "keteloorlog" onder Jozef II.

Na de slag bij Jemappes werd België bij Frankrijk ingelijfd. Het besluit van 16 november 1792 van de Nationale Raad verklaarde "de Schelde open en vrij". Dit besluit werd door generaal Labourdonnay te Antwerpen afgekondigd en er op 17 december gevierd. Op 1 december 1792 kwam het Frans fregat "Ariel", samen met zes andere oorlogsschepen, vanuit Duinkerke in Antwerpen toe.

Na de slag van Neerwinden (18 maart 1793) kwam België terug bij Oostenrijk en werd de Schelde weer gesloten tot na de overwinning van de Fransen bij Fleurus (1794).

Na de onderwerping van Holland door Pichegru werd op 17 mei 1795 (27 Floréal An III) het Verdrag van Den Haag met de Bataafsche Republiek gesloten. Artikel XVIII ervan verklaarde "de Schelde en de Hont gemeen tusschen beide Republieken". Dit werd op 10 augustus gevierd.

De honderdste verjaardag van de afsluiting van dit verdrag werd o. m. herdacht met een militaire pontonbrug over de Schelde (12 augustus), een zeilregatta (13 augustus) en een scheepsdefilé en een Venetiaans feest op de Schelde (15 augustus).

A 3. Herdenkingspenning van de Handelskamer, 1895

- Vz. Een stroomgod zit naar rechts; hij leunt met de rechterarm op een wapenschild dat op een omgevallen urne steunt, uit de urne stroomt water; in de uitgestrekte linkerhand houdt hij een roer, op de achtergrond, de rede van Antwerpen en de toren van de kathedraal vóór de opgaande zon; links en rechts van de toren, 1795 - 1895, bovenaan, CHAMBRE . DE - COMMERCE . D' ANVERS; in de afsnede, CENTENAIRE / DE LA / LIBERATION DE L' ESCAUT; links op de grondlijn, J. BAETES
- Kz. LES FLEUVES SONT / LA PROPRIÉTÉ COMMUNE / DE TOUS LES PAYS QU'ARROSENT / LEURS FAUX, / — / TRAITÉ DE LA HAYE. / 17 MAI 1795

Graveur : J. Baetes

MHB II, 18

A 4. Penning van de zeilregatta, 13 augustus 1895.

Vz. Als van A 2.

- Kz. ORGANISEES / AVEC LE CONCOURS / DE LA / SOCIÉTÉ NAUTIQUE / ANVERSOISE / ET DU YACHT-CLUB D'ANVERS, omgeven door REGATES INTERNATIONALES A LA VOILE DU 13 AOÛT 95

Afsluiting van het verdrag over de afkoop van het tolgeld (1863)

Na de hereniging van de Noordelijke en de Zuidelijke Nederlanden (1814) schafte Willem I in 1816 de tol af. Door de Belgische revolutie van 1830 was de Schelde weer voor korte tijd gesloten. Holland stelde de Schelde vanaf 20 januari 1831 wel opnieuw open, maar omdat hun generaal Chassé nog in het Zuidkasteel werd belegerd, werd de vrije doorvaart pas hersteld toen hij voor maarschalk Gérard van het Franse leger kapituleerde (23 december 1832).

Op 19 april 1839 ondertekende Nederland het Verdrag van de XXIV Artikelen (België deed dit reeds op 15 november 1831). Zoals in dit verdrag voorzien, hief Nederland een tol van 1,5 gulden per ton voor de vrije doorvaart!

De Belgische wet van 5 juni 1839 bepaalde dat deze tol door de Staat werd terugbetaald aan de schepen van alle naties. Op 13 juni 1839 voer het stoomschip "Brugge" onder Belgische vlag van Antwerpen naar Vlissingen. In 1863 verkreeg Leopold I van Koningin Victoria dat Engeland 8.782.320 fr zou bijdragen in het afkopen van de scheldetol. Op 12 mei 1863 werd met Nederland het verdrag gesloten voor deze afkoop tegen de som van 17.341.640 gulden (36 2/8.566 fr). Op 16 juli werd dit "Algemeen Verdrag tot Afkoop van den Scheldetol" door 20 mogendheden ondertekend, die samen 22.950.560 fr opbrachten. België, dat zich verbonden had minstens 1/3 te betalen, moest dus 13.328.006 fr bijleggen.

A 5. Herdenkingspenning, 1863

- Vz. Hoofd van Leopold I naar links; onder de afsnede van de hals, ALEX . GEEFS . FEC . ; rondom, LEOPOLD PREMIER - ROI DES BELGES
- Kz. Een naakte gevleugelde Genius vliegt met uitgestrekte rechterarm naar links; in de linkerhand houdt hij losgemaakte boeien, en een koord waarmee hij een galei voortsleept; links, half verscholen achter net, de Antwerpse kathedraal; de galei is geladen met een hoorn des overvloeds en op de steven is een dollijn afgebeeld; in het riet ligt een urne waaruit water stroomt; op de achtergrond, de opgaande zon; op de grondlijn, ALEX. GEEFS INV. ET FEC. ; in de afsnede, TRAITÉS DES 12 MAI ET 16 JUILLET / 1863 ; bovenaan, langshaan de boord, L'ESCAUT - EST - LIBRE

Brons - rond (75 mm Ø).

Graveur : A. Geefs.

Feest der handelskamer bij het afschaffen van het tolgeld (1863)

Met ingang van 1 augustus 1863 werd het Nederlands tolgeld afgeschaft, evenals het Belgisch tolgeld; bovendien verminderden de loodsrechten en de havenrechten. Op die dag voer de Belgische driemaster "Marnix van St. Aldegonde" als eerste tolvrij de Schelde af. Het schip (600 ton) behoorde aan Theodoor Engels, stichter van "Le Lloyd Belge". De Belgische bark "César" kwam als eerste tolvrij de haven binnen.

De Handelskamer vierde dit heuglijk feit op 1 en 2 augustus, met een feest op de Schelde en vuurwerk. Op een praalschip "La liberté de l'Escaut" stond een groot beeld ("Antverpia") dat tussen de omhooggestoken armen een wimpel met "Schelde vrij" hield. Door de animositeit rond de kwestie van de vestingen vierde de gemeenteraad en de bevolking echter niet mee.

A 6. Herdenkingspenning, 1 & 2 augustus 1863

- Vz. Hoofd van Leopold I naar links; onder de afsnede van de hals, L. WIENER, rondom, * LEOPOLD PREMIER ROI DES BELGES * (bovenaan) / FETES DU COMMERCE D' ANVERS I ET 2 AOUT 1863 (onderaan).
- Kz. Op de kade staan twee gedrapeerde vrouwen naar links; z e verwelkomen een derde, die op de steven van een antieke galei naar rechts komt aanvaren en een drietand in de rechterhand houdt; de vrouw vooraan houdt in de linkerhand een rol met ART. 1 / ART. 2 / ART. 3 / ART. 4 / ART. 5 / ART. 6 ; ze steunt met de rechterhand op een blok met 1648 / 1792 / 1839 / 863; tegen dit blok leunt een ovaal schild met het wapen van België; rechts, op de boord van de kaai, LEOP. WIENER SC. ; op de voorgrond ligt een gelauwerde stroomgod, met een lendendoek en met een hoorn des overvloeds in de rechterhand, naar links; met de lin-kerarm leunt hij op een omgevallen urne met het opschrift ESCAUT, waaruit water stroomt, rondom, AFFRANCHISSEMENT DE L'ESCAUT - TRAITÉ DU 19 JUIL 1863

Brons - rond (75 mm Ø).

Graveur : L. Wiener.

Viering van de 25e verjaardag van de vrijkoop van de Schelde (1888)

Voor deze viering werd geen penning uitgegeven, maar de medaille van het Internationaal Festival van dat jaar verwijst wel naar deze gebeurtenis

A 7. Penning voor het Internationaal Festival, 1888

- Vz. In het centrum, de kathedraal boven twee overlappende wapenschilden; de schilden zijn geplaatst op een banderol met de jaartallen 1863 - 1888 (links) en 1788 - 1888 (rechts); op de schilden is een banderol gedrapeerd met het opschrift **LUU JONSTEN VERSAEMT**; op de achtergrond, de haven met zeilschepen (links) en het monument "Schelde Vrij" (rechts); rondom, een cirkel en **INTERNATIONAAL . FESTIVAL . VAN ZANG . HARMONIE . EN . FANFAREN (bovenaan) / * 1888 *(onderaan)**.
- Kz. Gekroond wapenschild van Antwerpen, omgeven door rozen en gehouden door een wildeman en een wildevrouw, beiden met knots; erboven, **S:AD ANTWERPEN**, in de atsnede, **F. BAETES FEC**

Brons - rond met bolvormig draagcog (67 mm Ø).

Graveur : F. Baetes.

MBFA 1888.

De jaartallen 1863-1888 op de banderol op de voorzijde verwijzen rechtstreeks naar de verjaardag van de afschaffing van het tolgeld. Bovendien werd het monument "Schelde Vrij", dat rechts op de voorzijde staat afgebeeld, in 1888 ter gelegenheid van de twintigste verjaardag van de vrijkoop van de Schelde op de Marnixplaats opgericht. Het beeld, door de Antwerpenaren vrolijk "het verket" genoemd, werd ontworpen door architect J. J. Winders en gebeeldhouwd door Jaak de Braekeleer.

ONTWIKKELING VAN DE INFRASTRUCTUUR

Bouw van het Bonapartedok, het Willemdok en de nieuwe scheldekaaien.

Tot aan het begin van de 19e eeuw was Antwerpen een "haven aan de stroom", met een kraanhoofd en verschillende vlieten die in de stroom uitmondde. Deze laatste dienden als haven voor kleinere schepen en voor scheepsherstelling. Napoleon zag het strategisch belang van Antwerpen als haven en vaardigde in augustus 1803 een dekreet uit voor het graven van een klein dok (nu Bonapartedok) en een groot dok (nu Willemdok). Het Hansahuis bleef tussen beide staan. Op 1 januari 1811 voer het eerste schip in het klein dok; het groot dok werd in 1812 voltooid. Het klein dok was opgevat als een sluis, met een sluishoofd naar de Schelde en met een sluisdeur naar het groot dok. Alleen in het klein dok waren er twee kaaimuren, de rest waren oorspronkelijk dijken, die later geleidelijk door muren vervangen werden. In 1815 schonk Willem I de dokken aan de stad. In 1974 werd het sluishoofd langs de Scheldekant gedempt.

Vóór 1903 was er groot tekort aan diepwateraanlegplaatsen, en de havenuitbreiding stakte door de verschillen in zienswijze tussen de staat en de stad. Als lapmiddel heeft men de Scheldekaaïen 2 kilometer verder stroomopwaarts gebouwd (Zuid Aldak 12), en die kwamen in 1903 ter beschikking. Op 10 augustus, tijdens de gemeentefeesten, werd dit gewierd en kregen het Bonaparte- en Willemdok hun nieuwe naam.

A 8. Herdenkingspenning, 1903

Vz. Een naakte gelauwerde stroomgod zit naar rechts en houdt een drietand in de uitgestrekte linkerhand; hij leunt met de rechterarm op een omgevallen urne met het opschrift "SCHELDE", waaruit water stroomt; vóór hem zit een arend met gespreide vleugels naar links; deze biedt met zijn bek een lauwerkrans aan; op de achtergrond, een zeil met "1803 / BONAPARTE / BRENGT EEN BEZOEK / AAN ANTWERPEN EN / BEVEELT HET GRAVEN / V. NIEUWE / DOKKEN (links) – 1903 / ANTWERPEN / HERDENKT HET / FEIT EN GEEFT DE / NIEUWE KAAIEN / AAN DEN HANDEL (rechts); links hiervan een zeilschip en een oude kraan, en rechts een stoomschip en een moderne kraan; in de afsnede, op een bruggetje, J. BAETES IN. SC. (links) en F. BAETES (rechts).

Kz. Gekroond wapenschild van Antwerpen, omgeven door rozen en gehouden door een wildeman en een wildevrouw, beiden met knots; erboven, STAD ANTWERPEN; in de afsnede, M. VERMEIREN . FLC.

Brons - rond (65 mm Ø).

Graveur : J. Baetes en V. Vermeiren - Atelier : F. Baetes.

Deze medaille werd ook gebruikt voor het 19e en het 33e Bestendig Festival (vanaf 1893 werd het jaarlijks festival voor samenzang, fanfaren, harmonie en symfonie van Antwerpen herdoopt tot Bestendig Festival); op het zeil, onder de rechter tekstkolom, werd daartoe 19e (resp. 33e) / BESTENDIG / FESTIVAL bijgevoegd.

Eerste-steenlegging van het Kattendijkdok (1856)

Aangezien de twee bestaande dokken steeds overvol waren en er daardoor te lange wachttijden ontstonden voor laden en lossen, besliste de gemeenteraad op 19 augustus 1853 om een nieuw dok buiten de vestigingsgordel te laten graven. De graafwerken startten in september 1854 en op 19 augustus 1856 metselde Leopold I onder groot vertoon de eerste steen.

A 9. Herdenkingspenning, 19 augustus 1856

Vz. Buste van Leopold I, in uniform, naar links; onder de afsnede van de buste, HART F. ; rondom, LEOPOLD I. BELGARUM - REX. ANNO REGNI XXV.

Kz. Het wapenschild van Antwerpen, geplaatst op een mercuriusstaf, gekruiste drietanden en roeispanen, en omhangen met een bloemen-guirlande; eronder, OB / PRIMUM / KATTENDYKIANI PORTUS / SAXUM

/ A REGE POSITUM / XIX. AUG. MDCCCLVI. / — / J. FRANC. LOOS.
 CONSULE. / P. BOURLA. ARCHITECTO. / *; rondom, een omlijsting be-
 staande uit cirkelboogjes waarvan de snijpunten afwisselend uitlopen op
 een kroon en een gekroond LL-monogram, een kabelcirkel en
 MERCATURA RERUMPUBLICARUM ROBUR. ★★★★★

Brons - rond (63,8 mm Ø).

Graveur : F. Hart.

Guioth III, 235.

Inhoudiging van het Kattendijkdok (1860)

Op 22 oktober 1860 werd het Kattendijkdok door Leopold I ingehuldigd. Het was toen nog veel kleiner dan het huidige dok (het tweede gedeelte werd tussen 1869 en 1881 gegraven) en vormde de verbinding tussen de Kem-
 pische Vaart (later het Albertkanaal) en de Schelde; daardoor was er ook
 staatstussenkomst bij de bouw en het onderhoud. De aanleg noodzaakte de
 afbraak van de Lillopoort, waardoor er in de vestigingsgordel een bres
 ontstond.

De sluis van het Kattendijkdok is geschikt voor schepen tot 149 m lang en
 24,8 m breed en met een diepgang van 6,40 m.

A 10. Herdenkingspenning, 22 oktober 1860

Vz. Hoofd van Leopold I; rondom, LEOPOLD PREMIER - ROI DES BELGES;
 in de afsnede, A. GEEFS

Kz. Het opengerold plan van de nieuw gegraven dokken; deze zijn er op
 aangegeven met "PETIT BASSIN", "GRAND BASSIN" en "SECHE", en in
 de linker benedenhoek bevindt zich het wapen van Antwerpen; boven het
 plan, een stralende ster; rondom, + BASSINS DU KATTENDYK
 INAUGURÉS PAR LE ROI, LE 22 OCTOBRE 1860

Brons - rond (54 mm Ø).

Graveur : A. Geefs.

A 11. Huldepenning, 22 oktober 1860

Vz. Effen veld, omgeven door een krans van een palmtak en een lauriertak.

Kz. Als van nr A 9.

Brons - rond (54 mm Ø).

Graveur : A. Geefs

A 12. Penning voor de gemeenteraadsleden, 1860

Vz. Voorgevel van het schoolgebouw in de Duinstraat; rechts, boven de
 grondlijn, J. WIENER. ; in de afsnede, QUARTIER ST WILLEBRORD. /
 ÉCOLE COMMUNALE GRATUITE / POUR 960 ÉLÈVES. / 1859 - 1860.
 ;bovenaan, langsheen de boord, VILLE D' ANVERS

Kz. 1860 / DÉMOLITION / DE LA PORTE LILLO. / LEGS DU CABINET DE TABLEAUX / DE MME LA DOUAIRIÈRE VAN DEN HECKE / AU MUSÉE D' ANVERS. / SERVICE D' INCENDIE. / CITERNES AUPRÈS DES ÉDIFICES PUBLICS; / THÉÂTRE, MUSÉE, CASERNES &A. / VOUTEMENI DU VUILBEEK. / SUPPRESSION DU TOUR DES ENFANTS TROUVÉS / ABOLITION DES OCTROIS. / 21-22 OCTOBRE, VISITE DU ROI. / INAUGURATION DES BASSINS DU KATTENDYK / TRAVAUX COMPLÉMENTAIRES / AU KATTENDYK; / HANGARS, BASSIN AU BOIS. / CHANTIERS &A. / ÉLECTIONS COMMUNALES; erboven, langsheen de boord, CONSEIL COMMUNAL D' ANVERS. PRINCIPAUX VOTES.

Brons - rond (50 mm Ø).

Graveur : J. Wiener.

Van Hoydonck 179.

Uitbreidingswerken aan het Kattendijkdok en Houtdok (1862 - 1864)

In 1862 keurde de gemeenteraad een aantal renovatie- en uitbreidingsprojecten voor de haveninstallaties goed. Het Mexicodok (nu Houtdok) werd vergroot en verbonden met het Kattendijkdok. Dit laatste werd uitgebreid met twee nieuwe droogdokken.

A 13. Penning voor de gemeenteraadsleden, 1862

Vz. Zicht op het droogdok en de bijgebouwen; erboven, langs de boord, GRANDE CALE ET MACHINE D' ÉPUISEMENT ; in de afsnede, 1862 / J. WIENER

Kz. 1862 / DRAGUEURS À VAPEUR / AVEC POMPE À INCENDIE. / AGRANDISSEMENT DU BASSIN AU BOIS. / ANCIENS BASSINS : / RECONSTRUCTION DU MUSOIR SUD. / MUSÉE D'ANTIQUITÉS AU STEEN. / RÉGLEMENT CONTRE L'IVROGNERIE. / RÉGIE DES BOUES ET IMMONDICES. / ENLÈVEMENT DE LA BATTERIE ST LAURENT. / FORTIFICATIONS : REQUÊTES AUX CHAMBRES ET AU ROI : / DÉMISSION DE 21 CONSEILLERS : ÉLECTIONS. / ÉGLISE DE ST JOSEPH. FONDATIONS. / ÉRECTION DU KIEL EN PAROISSE. / NOUVELLE BOURSE : ADOPTION DU PLAN SCHADDE. / APPROPRIATION DE LA CITÉ EN BOURSE PROVISOIRE. / TRANSFERT DES ATELIERS DE CHARITÉ / À L' HOTEL DE SALM-SALM. / DEUX NOUVELLES CALES SÈCHES / AU KATTENDYK. / NOTIFICATION DE LA DÉMISSION / DES BOURGMESTRE ET ÉCHEVINS. / DÉMISSION DE 14 CONSEILLERS.; bovenaan, langs de boord, CONSEIL COMMUNAL D'ANVERS PRINCIPAUX VOTES.

Brons - rond (50 mm Ø).

Graveur : J. Wiener.

Bouw van een nieuw petroleummagazijn (1863)

In 1863 wordt een "nieuw petroleummagazijn" gebouwd. Het is een minder bekend feit dat Antwerpen zich de eerste petroleumhaven van het continent mag noemen. Sedert 1861 werd er namelijk reeds ruwe petroleum in houten vaatjes aangevoerd aan een speciaal daartoe gebouwde steiger. De eerste raffinaderijen dateren van 1925 en 1933

A 14. Penning voor de gemeenteraadsleden, 1863

Vz. Gekroond schildje, met het wapen van de stad Antwerpen, tussen 18 en 63; eroven, langs de boord, GEMEENTE RAAD VAN ANTWERPEN, eronder, 31 DECEMBER / RAADSLID DD BURGEMEESTER, J. C. VAN PUT. / RAADSLIEDEN DD SCHEPENEN / P. J. VAN HONSEM, J. F. VANDEN BERGH-ELSEN, / C. F. D'HANE-STEENHUYSE, / J. COGELS-OSY. / RAADSLIEDEN / X. GHEYSENS, / H. SELB, J. VAN HISSENHOVEN, / C. BLONDEL, J. VAN RYSWYCK, G. G. BRACK, / F. VAN SPILBEECK, E. HAYEZ, P. VAN MEERBEECK / J. SCHUL, P. P. STOOP, C. OMMEGANCK, / L. GERRITS, F. CARPENTIER, A. J. STRENS, / D. SNEYDERS, / A. J. LEFEVER-MOIS, / F. DUMERCY-HEIRMAN, J. VERBIEST, / J. SAND, L. MATHOT, J. FINCK, / J. BELLEMANS, L. VAN CUTSEM-MOLYN, / F. J. MATHYSSENS, / F. G. HAGHE.

Kz. 1863 / ANTWERPSCHE KWESTIE, / VERZOEKSCRIFTEN, PROTESTATIEN, / MANIFEST AAN DE GEMEENTEN, / UITGAVE VAN PLANS, / AANBOD EENER GELOELIJKE BIJDRAGE / OM RECHT TE BEKOMEN, / BEDANKINGEN AAN DE VOLKSVERTEGENWOORDIGERS / VAN ANTWERPEN. / — / BENOEMING VAN EENEN INGENIEUR / EN EENEN BOUWMEESTER. / — / VERBREEDING DER KAASBRUG. / — / NIEUW PETROLIE MAGAZIJN. / — / OUDE DOKKEN TUSCHENSLSUIS : NIEUWE BRUG. / — / BROUWERSVLIET : DRAAIJENDE BRUG. / — / REGLEMENTEN : / AMBTELIJKE TEKST IN HET NEDERDUITSCH / EN IN HET FRANSCH. / — / BENOEMING VAN EENEN ARCHIVIST, / REGLEMENT DER ARCHIEVEN. / — / BRANDWAARBORGING VAN HET STADHUIS. / — / LAGER ONDERWIJS : VERMEERDERING VAN HET / PERSONEEL EN VERHOOGING DER JAARWEDDEN. / — / NIEUWE SCHOOL IN DE LEI. / — / VOORLOOPIGE SCHOOL BLINDESTRAAT / — / SCHEEPVAARTRECHTEN / BENOEMING VAN / TOEZIENERS.

Brons - rond (50 mm Ø).

Graveur : J. Wiener

Afbraak van het Zuidkasteel (1874)

De oudste kern van Antwerpen lag op de "aanwerp", een in de Schelde uitstekende landrug, waar nu het Steen staat. De eerste havenactiviteiten, die reeds uit de tijd van de Romeinen dateren, ontwikkelden zich echter iets meer naar het Zuiden, op een plaats die "Caloes" genoemd werd (nu "het Zuid"). Tijdens de Spaanse overheersing werd daar op bevel van de beruchte

hertog van Alva het Zuidkasteel gebouwd (1567). Deze machtige burcht had een vijfhoekig grondplan, en werd later nog uitgebreid met bijkomende bolwerken en schansen. Het was jarenlang een symbool van verdrukking en werd gehaat door de Sintoren. Het gevaar bleek nog eens in 1830, toen de Hollandse generaal Chassé van daaruit de stad liet bombarderen. In het midden van de negentiende eeuw verloor de citadel haar militaire betekenis door de aanleg van een nieuwe vestingsgordel en kon de stad eindelijk van haar dwangburcht bevrijd worden. Op maandag 17 augustus 1874 gaf Leopold II met een houweelsslag de start van de afbraakwerken.

A 15. Herdenkingspenning, 17 augustus 1874

Vz. Een vrouw, die de stad Antwerpen verpersoonlijkt, zit in vooraanzicht op een monumentale stoel temidden van de ruïnes van het Zuidkasteel; aan haar zijde, het Antwerps wapenschild en een Mercuriusstaf; ze graveert op een rechthoekige plaat de tekst "HEDEN 17 AUG. 1874 / HEBBEN FH. MM. / DE KONING / EN DE KONINGIN / DER BELGEN / DE AFBRAAK VAN / HET ZUIDKASTEEL / BEGONNEN."; links, op de achtergrond, de Onze-Lieve-Vrouwetoren; uiterst rechts vaart een driemaster met volle zeilen op de Schelde; in de afsnede, F. BAETES FEC. ANTV.

Kz. Drie ovale medaillons - met de beeldenaar van Leopold II naar rechts (bovenaan links), van koningin Marie-Henriette naar links (bovenaan rechts) en van prinses Louise naar links (onderaan) - omgeven door een lauwerkrans; erboven, de Belgische koninklijke kroon; rondom, BEZOEK DER KONINKLIJKE FAMILIE (bovenaan) / * ANTWERPEN, 17 AUG : 1874 * (onderaan).

Brons - rond (72 mm Ø).

Graveur . F. Baetes.

MHBI, 42.

25e Verjaardag van de Inhuldiging der Zuiderdokken (1906)

Op de vrijgekomen gronden van het Zuidkasteel werden straten aangelegd en ontstond een nieuwe wijk. Contractueel was een gedeelte voor havenactiviteiten voorzien en daar werden de drie Zuiderdokken of Zuidschippersdokken gegraven. In 1881 werden het Kool-, Schippers- en Steendok ter beschikking van de scheepvaart gesteld. Zij waren niet voorzien voor zeevaart maar voor binnenschepen en mosselschuiten. Na de Tweede Wereldoorlog verloren zij aan belang en ze werden in 1968-69 gedempt.

A 16. Herdenkingspenning van de Liberale Zuiderdokvrienden, 20 mei 1906

Vz. Een handerol is gedrapeerd op een laurietak; erboven, een stralende ster, op de banderol, HERINNERING / AAN HET 25 JAR.IG JUBELFEEST / DER INHULDIGING / VAN DE ZUIDERDOKKEN; rondom, . DE LIBERALE ZUIDERDOKVRIENDEN . (bovenaan) / 20 - MEI - 1906 (onderaan).

Kz. Gekroond wapenschild van Antwerpen, omgeven door rozen en gehouden door een wildeman (links) en een wildevrouw (rechts), beiden met knots; erboven, STAD ANTWERPEN, in de afsnede, F. BAETES FEC.

Brons - rond met bolvormig draagoog (65 mm Ø).
Graveur : F. Baetes.

De afbraak van het Noordkasteel (1881)

Antwerpen had zich steeds gekant tegen de nieuwe fortengordel wegens de dienstbaarheden en het gevaar. De beschieting van de stad vanaf het Zuidkasteel door Chassé in 1830 lag nog in het geheugen. De Meeting-partij en de "Antwerpse Kwestie" (de vernederende ontvangst van het Stadsbestuur door de koning) waren in 1861/62 reacties tegen de bouw van het Noordkasteel.

Op 11 december 1880 kwam het tot een akkoord tussen de stad en de staat over de afbraak van het Noordkasteel, waarbij de stad de gronden van o.m. het Noordkasteel, het Oostershuis en het Hessenhuis kocht voor 3.776.000 Fr. Op 9 oktober 1881 werd op feestelijke wijze de afbraak van het fort begonnen door er een brede bres in te maken. Door deze afbraak kwam er ruimte voor verdere havenuitbreiding.

A 17. Herdenkingspenning, 9 oktober 1881

Vz. Gekroond wapenschild van Antwerpen, omgeven door een lauwerkrans, erboven, langsheen de boord, STAD ANTWERPEN

Kz. HULDE / VAN / GELUKWENSCHING / EN / DANKBETUIGING / DEN / GEMEENTFRAAD / AANGEBODEN / DOOR / DE BEVOLKING / VAN / ANTWERPEN / / 9 OCTOBER 1881 / ; rondom, AFBRAAK VAN HET NOORDKASTEEL - WET VAN 30 JUNI 1881 (bovenaan) / LEOPOLD DE WAELE BURGEMEESTER (onderaan).

Brons - rond (53 mm Ø).

Inhuldiging van het Afrikadok en het Amerikadok (1887)

Na de afbraak van het Noordkasteel kon de stad op 1 augustus 1883 beginnen met de bouw van het Afrika- en Amerikadok. Deze Noorderdokken - o. m. voorzien om de groeiende petroleumvoer op te vangen - waren op 4 oktober 1886 voltooid en werden op 19 mei 1887 plechtig in gebruik genomen.

Op 6 september 1889 ontplofte in de Steenborgerweertpolder de Cartoucherie Corvilain, en de explosie stak de petroleumtanks in brand. Mede door deze ramp, die 95 doden en 62 gekwetsten eiste, werden vanaf 1900 de petroleuminstallaties van het Amerikadok overgebracht naar de Zuider-scheldekaaien. Het Afrikadok werd op 29 mei 1891 omgedoopt tot Lefebvredok (Lefebvre was de schepen onder wiens bevoegdheid de Scheldekaaien werden rechtgetrokken).

Later werd het Lefebvredok door de Royerssluis met de Schelde verbonden en werd er het Kanaaldok aan toegevoegd om de havenontwikkeling in noordelijke richting verder te zetten. Het Amerikadok werd onlangs doorgetrokken om verbinding te geven met het Vijfde Havendok

A 18. Herdenkingspenning, 19 mei 1887

Vz. Gekroond wapenschild van Antwerpen, omgeven door rozen en gehouden door een wildeman (links) en een wildevrouw (rechts), beiden met knots; erboven, langsheen de boord, STAD ANTWERPEN; in de afsnede, F. BALTES. FEC.

Kz. / AFRIKADOK / ——— / AMERIKADOK / ; rondom, PLECHTIGE INHULDIGING (bovenaant) / 19 MEI 1887 (onderaan).

Brons - rond met bolvormig draagoog (70 mm Ø).

Graveur : F. Baetes.

Inhoudiging van het Loodsgebouw en van de honderdste waterskraan (1895)

Op 12 mei 1890 besloot de gemeenteraad om de verschillende diensten van het Rijk (loodswezen, watersstaat, post, telegraaf e. a.) in één gebouw te groeperen. In ruil ontruimde het Rijk de Pruisische loods. Het gebouw werd ontworpen door hoofdconducteur H. Kennes en F. Truymen. Op 12 april 1892 werd de bouw in openbare aanbesteding toegewezen aan de Gebroeders Grangé voor 456.990 Fr. De werken werden op 20 juni 1892 aangevat en op 20 juni 1894 voltooid. De plechtige inhoudiging vond plaats op 14 juli 1895.

Voor de doorbraak van de elektrifikatie werkten de havenkranen, sluisen en bruggen op de waterdruk die via een uitgebreid net van leidingen werd geleverd door drie pershuizen. Er werden ook, maar met minder succes, stoomkranen gebruikt. De grote Bik aan het Kattendijkdok, toen met zijn 120 ton hefvermogen de sterkste kraan ter wereld, werd ook hydraulisch aangedreven.

A 19. Herdenkingspenning, 14 juli 1895

Vz. Zicht op de voor- en zijgevel van het loodsgebouw; erboven, in een cartouche, LOODSWEZEN; in de afsnede, 1892, onderaan rechts, J. BAETES

Kz. * / INHULDIGING / VAN HET / LOODSWEZEN / EN DE / HONDERDSTE - / - WATERPERSKRAAN; eronder, in een cartouche, 14 JULI, rondom, een parelcirkel, FANFAREN EN BOND DER BELANGHEBBENDEN VAN DOKKEN EN KAAIEN en een vermochten cirkel.

Brons - rond met bolvormig draagoog (66 mm Ø).

Graveur : J. Baetes.

De medaille voor het Bestendig Festival van 1895 heeft dezelfde voorzijde.

De Bond der Belanghebbenden van Dokken en Kaaien was een vereniging van liberale strekking die in 1888 werd opgericht ter behartiging van de havenbelangen en "van al wat onze handelaars, stouwers, natiebazen, neringdoeners en werklieden gemak van handelen en werken kan opleveren" (zoals ze zelf schreven in hun tijdschrift Havenbelangen). Deze bond ontpleide allerlei sociale activiteiten en liet bij sommige gelegenheden medailles slaan. Zo bijvoorbeeld voor de inhuldiging van het vaandel van haar fanfare in 1896 en bij haar 25-jang bestaan in 1913 (op dat moment was de naam veranderd in "Bond van Belanghebbenden van Dokken, Kaaien & Eilanders").

Inhuldiging van de Royerssluis en van het Kanaal- en Havendok (1907)

Vanaf 1869 werd er onderhandeld tussen de stad en de Staat over een verdere havenuitbreiding. Twistpunten waren de zogenaamde Grote Doorsteek (het afsnijden van een Scheldebocht) en de militaire terreinen. Er kwam geen overeenkomst en daarom besloot de stad in 1893 een sluis te bouwen tegen het advies in van de Staat. De werken begonnen op 21 juni 1893, maar in januari 1894 overstroomde de bouwput en de stad verloor het daaropvolgend rechtsgeding tegen de aannemer.

In september 1902 kwam er dan toch een akkoord tussen stad en Staat over de aanleg van een diepe zeestuis en twee dokken. In december 1903 keurde de gemeenteraad het bod van 6.698.770 fr goed van de firma Couseau et Cousin (de totale kostprijs werd uiteindelijk 8.073.526 fr), en op 1 mei 1904 werd begonnen met de werken. De sluis werd iets zuidelijker aangelegd dan de ondergelopen bouwput. Het complex (Royerssluis, Kanaal- en Havendok) werd op 15 augustus 1907 ingehuldigd door Prins Albert en Prinses Elizabeth. De sluis was echter nog niet volledig afgewerkt; ze werd in 1908 door Leopold II geopend en op 1 december 1908 voer de Duitse driemasibark "Alster", geladen met sodanitraat, ze als eerste binnen. Ze werd genoemd naar de stadsingenieur Gustaaf Royers, een man die na 20 jaar hoofd van de staatswerken te zijn geweest in 1907 gepensioneerd werd, dan in de politiek ging en het in 1921 zelfs tot Senator bracht.

A 20. Herdenkingspenning, 15 augustus 1907

- Vz. Een sirene blaast op een kinkhoorn en zwaait met een Mercuriusstaf; ze bevindt zich in de ingangseul van de sluis, waarvan de deuren worden geopend door een tweede sirene (links) en een riviergod (rechts); het stoomschip "ANTWERPEN" vaart de sluis binnen; aan de mast wappert een vlag van Antwerpen naar links en een vlag met een leeuw naar rechts; langs de rand, J. ANTHONE (onderaan links) en BAETES. FEC. (onderaan rechts).
- Kz. ROYERSSLUIS / KANAAL EN HAVENDOK / INGEHULDIGD DEN / 15de - AUGUSTUS - 1907 / — / ALFONS HERTOOGS, BURGEMEESTER. / VICTOR DESGUIN, J. VERSPREEUWEN, / FRANS VAN KUYCK, J. CAUWENBERGH, / FELIX CEULEMANS, - SCHEPENEN. / AUG.

POSSMIERS, SECRETARIS; erboven, een ster in een stralenkrans; eronder, drie rozetten; in de afsnede, BAETES

Brons - rond (65 mm Ø)

Graveur : J. Anthone - Atelier : Baetes.

A 21. Penning door de stad aan G. Royers aangeboden, 1907

Vz. Als van A 20.

Kz. DE STAD ANTWERPEN AAN GUSTAAF ROYERS EERE-HOOFDINGENIEUR EN BESTUURDER VAN STADSWERKEN, 1875-1907

De sluis (180 m lang en 22 m breed) is niet uitgerust met puntdeuren, zoals op de medailles afgebeeld, maar met caissondeuren. Puntdeuren hebben twee deurvleugels die aan de muren scharnieren en die elkaar in gesloten stand met de punt naar de hogere waterstand steunen; er zijn met dit systeem per sluishoofd twee deuren nodig (één eb- en één vloeddeur), dus vier in totaal per sluis. Bij de Royerssluis werden voor het eerst stalen caissondeuren gebruikt, een systeem dat voor alle volgende Antwerpse sluisen werd gebezigd. Die deuren zijn voorzien van lucht- en ballastkamers, rollen op wielen en worden in hun geheel in deurkamers getrokken om de sluis te openen. Ze zijn zodanig breed dat zich op hun bovenzijde een wegdek bevindt voor het wegverkeer.

Wijziging van de provinciegrens op de linkerover (1923)

Op 19 maart 1923 ging het Vlaams Hoofd (een terrein van 1204 hectaren en 44 aren op de linkerover) van Oost-Vlaanderen naar Antwerpen over, voor verdere havenuitbreiding. De plechtige overdracht vond plaats in het stadhuis van Antwerpen op 31 maart.

A 22. Herdenkingspenning, 19 maart 1923

Vz. Op de voorgrond zit een naakte gelauwerde stroomgod in een bootje naar links; op de boeg, SCALDI; er ligt een roeispaan in zijn schoot en links staat een melkstoop, omringd door riet en een vruchtenboeket, bovenaan rechts buigt Mercurius zich naar links achterover; hij houdt zijn staf in de rechterhand en een tandwiel in de linker; rechts van Mercurius, een kaaimuur met het wapenschild van Antwerpen; links, in het veld, een naar rechts opstomend passagiersschip vóór de rede van Antwerpen met een zeilschip en de kathedraaltoren; rechts, langs de rand, Josué Dupon; links, op een banderol die de rand volgt, VLAAMSCH HOOFD

Kz. Rechts staat een vrouw, met een wijde mantel waarop het wapen van Oost-Vlaanderen voorkomt, naar links; aan haar voeten staat een gekroond wapenschild van de provincie Antwerpen; met de rechterhand houdt zij een kaart van de Scheldebocht vóór Antwerpen omhoog waaraan twee zegels hangen; op de kaart wijst ze met de linkerhand het gebied aan dat Zwijndrecht en Burcht aan Antwerpen

afstaan; links zit een gedrapeerde vrouw naar rechts; ze ziet naar de kaart op, houdt in de linkerhand een blad met het opschrift HISTORIA en in de rechter een schrijfstift; in de afsnede, WET / 19 MAART 1923; onderaan links, langs de rand, JOSUE DUPON; bovenaan, op een banderol die de rand volgt, GRENSWYZIGING . PROV. ANTWERPEN EN OOST VLAANDEREN

Op de rand is "J. FONSON 206" ingeslagen.

Brons - rond (80 mm Ø).

Graveur : J. Dupon - Atelier . Fonson

Overdracht van de Noordergronden (1927)

Op 9 mei 1927 werd tussen de Staat en de stad Antwerpen de Conventie van de Noordergronden afgesloten, die op 16 juli door een wet werd bekrachtigd. Op 12 november van datzelfde jaar werden de Noordergronden in aanwezigheid van Koning Albert plechtig door de stad overgenomen. Via de wet van 22 maart 1929 werden nog eens 4.600 hectaren en 92 aren voor havenuitbreiding bestemde Noordergronden overgedragen.

A 23. Herdenkingspenning, 1927

Vz. Op de voorgrond zit een naakte gelauwerde stroomgod naar rechts in een bootje; hij houdt een roeispaan vertikaal met de linkerhand en wijst met de rechterwijsvinger naar een havenplan dat hem door een vrouw met mantel en diadeem wordt voorgehouden; de vrouw staat licht voorover gebogen naar links en maakt met de rechterarm een wijds gebaar; vóór haar staat een meerpaal; op de achtergrond, de bocht van de Schelde; in de schoot van de stroomgod ligt een bloemtuil met lint; links, langsheen de rand, JOSUE DUPON; bovenaan, langsheen de rand, DE SCHELDE; in de afsnede, langs de rand, 'S LANDS WELVAART

Kz. Zicht op de rede van Antwerpen, gezien vanaf de linkeroever (met de kathedraal, vlotbrug en overzetboot); links, het voorschip van een zeeschip dat naar rechts vaart; naast het schip, een motorbootje; onderaan rechts, langs de rand, J. D. ; bovenaan, langs de rand, ANTWERPEN; in de afsnede, TEN JARE 1927 / WERD TUSSENEN / STAAT EN STAD / BESLOTEN TOT AFSTAND / DER / NOORDERGRONDEN ; alles, behalve het zeeschip, is inuus weergegeven.

Op de rand is "J. FONSON" ingeslagen.

Brons - rond (80 mm Ø).

Graveur : J. Dupon - Atelier : Fonson.

Inhoudiging van de Kruisschanssluis (1928)

In 1905 was er reeds een principiële beslissing van het Rijk om de bestaande haveninstellingen noordwaarts uit te breiden en ze ter hoogte van

de Kruisschans door een nieuw sluzencomplex met de Schelde te verbinden. In 1914 vonden de inschrijvingen plaats, maar omwille van de Eerste Wereldoorlog kwam het pas in 1919 tot een overeenkomst tussen Openbare Werken en aannemer V. Dumon; de werken zouden echter pas uitgevoerd worden als de economische toestand verbeterd was. In 1922 werden de werken dan definitief aanbesteed. De sluis werd op 31 augustus 1928 ingehuldigd door Koning Albert en Koningin Elisabeth, toen ze met de "Anversville" terug kwamen uit Kongo. Bij die gelegenheid werd een drie-daags waterfeest georganiseerd.

De sluis heeft caissonroldeuren en haar binnenaftmetingen zijn 270 op 35 meter. De invaargeul langs de Schelde was afgelijnd door houten dukdalven. De haveninstallaties waren hierdoor opgerukt tot voorbij de ondiepe drempel in de Schelde tussen de Kruisschans en de Royerssluis. De "Grote Doorsteek" was verwezenlijkt door een dokkencomplex en niet door het omleggen van de Schelde.

Van 1951 tot 1955 heeft men de Boudewijns sluis (360 m lang en 45 m breed) parallel naast de Kruisschanssluis gebouwd. Op 10 augustus 1962 werd de Kruisschanssluis omgedoopt in Van Cauwelaertsluis.

A 24. Herdenkingspenning, 1928

Vz. Naakte Mercurius zit geknield naar rechts; hij bevestigt een gevleugelde sandaal aan zijn linkervoet; zijn mantel hangt over zijn linkerschouder en wappert naar achter weg; voor hem de ingang van de Kruisschanssluis en achter hem de voorsteven van de "ANVERSVILLE" naar rechts; deze verbergt gedeeltelijk de opgaande zon; links, onder de grondlijn, ARTHUR DUPON; in de afsnede, MCMXXVIII

Kz. Zicht op de Kruisschanssluis vanuit de lucht; bovenaan een tweedekker en, op een banderol die de rand volgt, KRUISSCHANSSLUIS INGELDIGD; onderaan, op een soortgelijke banderol, DOOR KONING ALBERT EN KONINGIN ELISABETH

Op de rand is "J. FONSON" ingestagen.

Brons - ronde gietpenning (90 mm Ø).

Graveur: A. Dupon - Atelier. Fonson.

Rath 358.

A 25. Draagpenning, 1928

Vz. De "Anversville", in driekwart vooraanzicht naar links, vaart de Kruisschanssluis binnen; links, langs de rand, JOCHEMS; op de voorgrond zit Neptunus naar links; hij houdt een drietand in de rechterhand en strekt de linkerarm uit in een uitnodigend gebaar; onderaan, het stadswapen van Antwerpen, geflankeerd door twee dolfinen.

Kz. INHULDIGING / KRUISSCHANSSLUIS / 1928; op de achtergrond, een vertikaal anker met een ketting en een takel.

Geelkoper - splitsbaag met draagoog (42 x 27 mm).

Graveur: Jochems.

A 26. Penning voor het waterfeest, 31 augustus/2 september 1928

- Vz. Bovenaan, langs de rand, STAD ANTWERPEN; eronder, — / Waterfeesten / INGERICHT / TER GELEGENHEID / VAN DE INHULDIGING / DER / KRUISSCHANSSLUIS / EN DER / NIEUWE HAVENRICHTINGEN / 31 Aug. 1 en 2 Sept. 1928
- Kz. Gekroond wapenschild van Antwerpen, omgeven door rozen en gehouden door een wildeman en een wildevrouw, beiden met knots; in de afsnede, S.P.Q.A. op een rechthoekig plakket; erboven, ANTWERPEN

Brons - rond (70 mm Ø).

Graveur . J. Dupon.

Inhoudiging van de Jachthaven (1950)

Zoals reeds gezegd was het Vlaams Hoofd op de linkeroever in 1923 bij het Antwerps grondgebied gevoegd. Op 9 maart 1929 werd de Intercommunale Maatschappij van de Linkerscheldeoever (IMALSO) gesticht. Zij had een dubbele opdracht, de gronden van de linkeroever in productie nemen en zorgen voor een tunnelverbinding tussen beide oevers. De voelgangens- en voertuigentunnel werden reeds op 10 september 1933 opengesteld.

Sovendien bezorgde IMALSO de stad Antwerpen een jachthaven, die op 3 juni 1950 werd ingehuldigd (ook de Antwerpenaar spreekt hier van een "haven", terwijl hij de roos gewoonlijk "de dok" noemt). Het graven was in 1948 begonnen, ongeveer op de plaats waar zich voordien droogdokken voor scheepsbouw en scheepsherstelling bevonden (Prims vermeldt in zijn Geschiedenis van Antwerpen de "Cales et chantiers de l'Escaut", die rond 1880 driehonderd man op de linkeroever tewerkstelden).

A 27. Herdenkingspenning, 1929

- Vz. Een zijlucht vaart naar rechts; eronder, een reddingsboei; bovenaan, op de boei, 1950; onderaan, waar de boei is onderbroken, INHULDIGING / JACHTHAVEN
- Kz. Een versierd schild met IMALSO boven het Antwerps kasteel en de twee handjes, rondom, INTERCOMMUNALE . MAATSCHAPPIJ . VAN . DE . LINKER . SCHELDEOEVER . S . V . (bovenaant) / 1929 (onderaan)

Brons - rond (70 mm Ø)

Het tienjarenplan

Het tienjarenplan van 1956-1965 verdrievoudigde de wateroppervlakte van de haven en was de tweede grote sprong naar het noorden. Het plan werd in 1967 afgesloten met de plechtige ingebruikname van de Zandvlietsluis.

Op 21 maart 1967 ging het eerste schip (ms "Ginnheim") er door zonder feestelijkheden, maar op 1 juli 1967 voer de Belgische tanker "Esso Antwerp" er door in aanwezigheid van de koning.

A 28. Penning voor het zeventigste Bestendig Festival, 1968

Vz. Bovenaan rechts, een windroos, onderaan links, ANTWERPEN; tussen beide, de schematische voorstelling van het plan van de haven; links en rechts van het plan, een vlucht vogels.

Kz. STAD ANTWERPEN / 70E BESTENDIG FESTIVAL / 1968

Brons - rond (70 mm Ø).

Graveur : C. Van De Veere - Atelier : Mauquoy.

MBFA 1968

Tien jaar Schelde-Rijnverbinding

Na ongeveer een eeuw discussie met Nederland werd door een overeenkomst tussen de Handelskamers van Antwerpen en Rotterdam de Schelde-Rijnverbinding toch gerealiseerd. Niet d. m. v. het steeds gevraagd Moerdijkkanaal, maar via Kreekrak en Oosterschelde. Eindelijk moest de Rijnvaart niet meer langs de Zeeschelde en Hansweert. Het kanaal is speciaal voor duwvaart aangepast en werd op 23 september 1975 opengesteld zonder vorstelijke aanwezigheid van Belgische en Nederlandse zijde : 't was schippersstaking !

Na tien jaar werd op een academische zitting de (positieve) balans van deze waterweg opgemaakt.

A 29 Herdenkingspenning, 1985

Vz. Een duwvaartkonvooi vaart onder een staren vakwerkbrug door naar rechts; bovenaan, een petrochemische installatie, onderaan rechts, de spitsen van de kathedraal en van het torengebouw; links, JK

Kz. Het logo van Antwerpen (de letter A op een vertakte autostrade), onderaan afgeboord door ANTWERPEN; eronder, SCHELDE — RIJNVERBINDING / SCHELDE — RHEINVERBINDUNG / LIAISON ESCAUT — RHIN / 1975 - 1985

Brons - rond (70 mm Ø).

Graveur : J. Keustermans - Atelier : Mauquoy.

Inhuldiging van de Berendrechtsluis (1989)

Op 22 september 1989 werd de Berendrechtsluis door Koning Boudewijn ingehuldigd, maar ze was al op 16 april 1989 in gebruik genomen bij de aankomst van de bulkcarrier "Main Ore". Het is de grootste sluis van de wereld : even lang (500 m) en even diep (17,75 m) als de Zandvlietsluis, maar 68 m breed i. p. v. 57 m. De Berendrechtsluis is ontworpen om massagoedschepen te kunnen schuiven van 250.000 ton, tot 55 m breed (55 m + 10 % veiligheidsmarge en de wielendens (stootkussens) langs beide zijden = 68 m). Dergelijke schepen kunnen enkel gedeeltelijk beladen verwerkt worden, aangezien de diepgang van de Schelde beperkingen oplegt.

A 30. Herdenkingspenning, 22 september 1989

Vz. Een bulk-carrier wordt de Berendrechtsluis Ingesleept door twee sleepboten; achter hem kleinere scheepjes; op de voorgrond, een gesloten basculebrug en een gesloten sluisdeur; achter het schip, een geopende basculebrug; rechts, parallel aan de sluis, de bedieningsgebouwen en de Zandvlietsluis; onderaan links, JK

Kz. Het logo van Antwerpen (de letter A op een vertakte autostrade); eronder, BERENDRECHTSLUIS / ANTWERPEN / 22-9-1989

Brons - rond (70 mm Ø).

Graveur : J. Keustermans - Atelier : Mauquoy.

B. SPOORWEGVERBINDINGEN

DE WET VAN 1 MEI 1834

Na de Belgische revolutie ontstond, door de Hollandse obstructie van de binnenvaartverbinding met Keulen, in Antwerpen vraag naar een vervangende spoorweg. In Engeland kende de spoorlijn Liverpool-Manchester immers reeds sukses. Ook in Keulen was er commerciële interesse. Na Belgische debatten werd de wet van 1 mei 1834 betreffende het 'Système des Chemins de Fer Belges' gestemd, die voorzag in de aanleg van een spoorwegnet (met Mechelen als centraal punt), uitgebaat door de Staat.

B 1 Herdenkingspenning voor de 25e verjaardag, 1 mei 1859

Vz. Hoofd van Leopold I naar links; in de afsnede, ALEX. GEEFS. F. ; rondom, LÉOPOLD PREMIER - ROIS DES BELGES

Kz. Een engel staat in driekwart vooraanzicht naar rechts op een gevleugelde locomotief; deze staat naar rechts; de engel strekt de linkerarm uit en houdt een toorts in de rechterhand; de vlammen zijn naar onder gericht tussen de wielen van de locomotief; links op de achtergrond een ictorenbundel en rechts een ballon; rond de ballon is er een band met BELGIQUE; links, langsheen de boord, A. GEEFS. F. ; in de afsnede XXVE ANNIV. 1E MAI 1859. ; bovenaan, langs de boord, LOI DU 1E MAI 1834 SYSTEME - DES CHEMINS DE FER BELGES

Bronz - rond (55 mm Ø).

Graveur : A. Geefs.

OPENING VAN DE SPOORLIJN MECHELEN-ANTWERPEN (1836)

De wet van 1 mei 1834 voorzag een verbinding Antwerpen-Keulen over Luik. Op 5 mei 1835 werd het traject Mechelen-Brussel ingereden en op 3 mei 1836 was Mechelen-Antwerpen aan de bouwt.

B 2 Herdenkingspenning, 3 mei 1836

Vz. Een gevleugelde tweewielige Romeinse strijdwagen; erin, een hoorn des overvloeds, een Mercuriusstaf en een bijenkorf, vooraan steunt de wagen op een bliksem; achter de wagen gaat de zon op; in de afsnede, het wapenschild van Antwerpen omgeven door een bloemenkrans die met lange linten is bevestigd; links en rechts van dit schild, HART - FECIT; bovenaan, langs de rand, ROUTE DU PROGRES

Kz. L'AGRICULTURE, / L'INDUSTRIE / ET / LE COMMERCE / VIVIFIÉS / — / III MAI / MCCCCXXXVI , erboven, een bloemenkraan; rondom, INAUGURATION DU CHEMIN DE FER (bovenaan) / * RÉGENCE D'ANVERS * (onderaan).

Bronz - rond (50 mm Ø).

Graveur: Hart.

Guich I, 237.

INHULDIGING VAN DE IJZEREN RIJN (1843)

In oktober 1843 was de IJzeren Rijn (het traject Antwerpen, Mechelen, Brussel, Leuven, Tienen, Luik, Verviers, Keulen) afgewerkt. In Antwerpen had men daartoe de Rijnpoort in de vestingen aangebracht en de Ankerrui gedempt voor de aanleg van het goederenstation. Het spoor werd later tot op de Scheldekaalen doorgetrokken. Op 13 oktober 1843 werd er gefeest te Antwerpen (o. a. met een groot bal in de Beurs) en daarna in Luik en Keulen. De IJzeren Rijn waar nu voor geijverd wordt is de 50 km kortere verbinding via de Kampen, Noord-Limburg, Nederland (Buda), Weert, Roermond), München-Gladbach en Düsseldorf, die van 1879 tot de Eerste Wereldoorlog floreerde maar nu - spijs de Europese gedachte - niet meer zijn kans krijgt.

B 3. Herdenkingspenning, 13 oktober 1843

Vz. Locomotief naar rechts; rondom, INAUGURATION DU CHEMIN DE FER INTERNATIONAL BELGE-RHÉNAN; in de afsnede, 13 OCTOBRE / 1843 / HART - FECIT

Kz. Tegen elkaar geplaatste achthoekige schilden met het wapen van Pruisen (links) en België (rechts); eronder, een rozet; erboven, een handdruk van twee rechterhanden die uit wolken te voorschijn komen; rondom, L'UNION FAIT LA FORCE en een ronde gesloten bloemenkrans.

Geelkoper - rond (27 mm Ø).

Graveur: Hart.

Tourneur 636.

Van deze penning bestaan ook exemplaren in rood koper en met kleine varianten

B 4. Herdenkingspenning, 13 oktober 1843

Vz. Als van B 3, maar met "INAUGURATION DU CHEMIN DE FER DE VERVIERS A AIX LA CHAPELLE" als omschrift.

Kz. Als van B 3.

Geelkoper - rond (27 mm Ø).

Graveur: Hart.

B 5. Herdenkingspenning, 15 oktober 1843

Vz. Buste van Leopold I, in uniform, in driekwartprofiel naar rechts; in de afsnede, HART FECIT; rondom, LEOPOLD I ROI - DES BELGES

Kz. Twee stroomgoden zitten rug aan rug vóór een verhoog; de linker houdt een urne met het opschrift ESCAUT op de knieën; de rechter houdt een roeispaan in de linkerhand en leunt met de rechterarm op een urne met het opschrift RHIN; uit beide urnen stroomt water; op het verhoog, dat links en rechts versierd is met een Mercuriusstaf in een lauwerkrans, staan drie gedrapeerde vrouwen hand in hand; de middenste, met een diadeem, in vooraanzicht en beide anderen, met een helm, naar binnen gewend; ze houden ieder een schild voor zich (de linker met het op-

schrift CHARTE / DE / 1830, de middenste met de Belgische leeuw en de rechter met de Pruisische adelaar); links, op de achtergrond, de kathedraal van Antwerpen vóór de opgaande zon; aan de horizon, een stoomboot en een zeilschip; achter de kathedraal rijdt een trein naar rechts een tunnel binnen; rechts, op de achtergrond, de kathedraal van Keulen met erachter een trein die naar links rijdt op het viaduct van Dolhain; op de grondlijn, HART INV. ET FECIT ; in de afsnede, INAUGURATION DU CHEMIN DE FER / DE VERVIERS A AIX-LA-CHAPELLE / XV OCTOBRE MDCCCXLIII / * ; rondom, LA GUERRE LES A DIVISÉES, LA PAIX LES RÉUNIRA (bovenaan) / DECHAMPS MINISTRE DES TRAVAUX PUBLICS (onderaan).

Bronz - rond (72 mm Ø).

Graveur : Hart.

Guioth I, 368.

Tourneur 634.

B 6. Herdenkingspenning van de eerste verjaardag, 13 oktober 1844

- Vz. Op een heuvelkje tussen het riet zitten twee gelauwerde stroomgoden hand in hand; de linker houdt een urne met het opschrift ESCAUT in zijn rechterhand en de rechter leunt met de linkerarm op een urne met het opschrift RHIN; uit beide urnes stroomt water; links, op de achtergrond, de kathedraal van Antwerpen en rechts, op de achtergrond, de Dom van Keulen; bovenaan, langshoën de boord, JONCTION DE L'ESCAUT ET DU RHIN PAR CHEMIN DE FER; in de afsnede, ANVERS 13 OCTOBRE / 1843 / VERACHTER DIR. HART FECIT
- Kz. De elkaar rakende wapenschilden van Keulen (links) en Antwerpen (rechts), geplaatst op een vertikaal anker waarrond een touw is geslingerd; rondom, * UNION DE COLOGNE ET D'ANVERS * (bovenaan) / PREMIER ANNIVERSAIRE 13 OCTOBRE 1844 (onderaan).

Bronz - rond (73 mm Ø).

Graveur : Hart.

Tourneur 651.

C. VERENIGINGEN

Dit hoofdstuk omvat de organisaties die eventueel wel belangen verdedigen, maar geen rechtstreekse commerciële winst nastreven

REGELMATIGE ZEILSCHEEPVAARTLIJNEN

De vereniging "regelmatige lijndiensten met zeilschepen" was gevestigd te Antwerpen; voorzitter was de gouverneur van de provincie

C 1 Aanwezigheidspenning, 1844

Vz Een gevleugelde amor zit naar links op een dolfin; hij houdt een drieland in de rechterhand; rechts, langs de rand, J. LECLERCQ, in de afsnede, 1844; rondom, NAVIGATION MARITIME

Kz Gekroond schild met het Belgisch wapen; eronder, op een banderol, L' UNION FAIT LA FORCE

Messing - rond.

Graveur : J. Leclercq.

Guoth II, p 67.

Tourneur 652

Bovenstaande medaille werd besteld door de Belgische regering en werd als aanwezigheidspenning uitgedeeld aan de voorzitter en de leden van de bestuurscommissie.

DUITSE KOLONIE

Voor de Eerste Wereldoorlog was een belangrijke Duitse kolonie in Antwerpen gevestigd; deze was zowel in de handel als in de scheepvaart en verzekeringen actief.

C 2 Herdenkingspenning voor de 75e verjaardag van België, 1905

Vz. Gedrapeerde Germania, met keizerskroon, staat naar rechts; ze schenkt bloemen aan de voor haar naar links zittende gedrapeerde Belgica, die deze met de rechterhand aanneemt; in de linkerhand houdt Belgica een staf en een schild met het Belgisch wapen; op de achtergrond, een anker en de zittende Scadis met Mercuriusstaf en urne (links), de toren van de kathedraal (midden) en een bijenkorf (rechts); bovenaan houdt een engelje een gordijn open; op het voetstuk waarop Belgica zit, L. DUPUIS F.; in de afsnede, 1830 - 1905

Kz. Een schild met de Duitse keizerlijke adelaar (links boven) en een schild met het wapen van Antwerpen boven S.P.Q.A. (rechts onder), geplaatst

op eiketakken en klimop ; onderaan links, LD ; rondom, HULDIGUNG
DER DEUTSCHEN KOLONIE ANTWERPENS ZUR 75. JAHRESFEIER
DER UNABHAENIGKEIT BELGIENS.

Brons - rond (60 mm Ø).

Graveur : L. Dupuis.

Leopold II dood op 27 juli 1905 met zijn jacht "Alberta" Antwerpen aan (hij had een paar dagen eerder de haven van Zeebrugge ingehuldigd). Hij ontving er aan boord de kommandant van de Duitse kruiser "Kaiser Karl der Grosse", die hem de gelukwensen van Willem II overbracht ter gelegenheid van de 75e verjaardag van België. Leopold II en prins Albert brachten een tegenbezoek aan boord van de kruiser die aan de Schelddekaai lag. De Duitse kolonie in Antwerpen liet zich bij deze gelegenheid niet onbetuigd, zoals blijkt uit bovenstaande medaille.

VERENIGING DER EXPEDITEURS VAN ANTWERPEN (VEA)

Antwerpen wordt wel eens een expeditiehaven genoemd. Dit in tegenstelling tot andere, waar de rederijen de bovenhand hebben.

Een expeditie is de gespecialiseerde tussenpersoon die opkomt voor de belangen van de goederen, ten behoeve van exporteurs of importeurs; indien gevraagd moet hij in alle vervoerssituaties en bij alle instanties de goederen vertegenwoordigen en voor een vlotte en kostenvriendelijke afloop van het transportgebeuren zorgen.

In 1905 werd de "Cercle des Expéditeurs et Exportateurs Réunis" opgericht en in 1909 werd de "Cercle des Expéditeurs, Exportateurs et Importateurs" een erkende beroepsvereniging. In 1945 werd ze herdoopt in "Vereniging der Expeditiebedrijf". Ze telt meer dan 250 leden.

De vereniging heeft haar eigen medailles van verdienste, die volgens de criteria van het Reglement van inwendige orde worden toegekend :

- goud : voor zeer hooggeplaatste personen, voorzitter, bureauleden en directieleden van de vereniging;
- zilver : voor andere hooggeplaatste personen en andere leden naargelang van dienstjaren en functie,
- brons : voor personen, die niet in aanmerking komen voor goud of zilver

C 3. Herdenkingsmedaille van het 50-jarig bestaan, 1955

V2. Het veld is horizontaal in twee helften verdeeld; bovenaan, een zeeschip, goederentrein, vrachtwagen en vliegtuig uit 1955 naar rechts, met op de achtergrond de torens van de kathedraal en het torengebouw; onderaan, een driemaster en een goederentrein uit 1905 naar links, met op de achtergrond de Schelde en de kathedraal, onder de trein, C DELIER ; rondom, + VERENIGING DER EXPEDITEURS VAN ANTWERPEN + (bovenaan) / UNION DES EXPEDITEURS D'ANVERS (onderaan).

K2. 1905 / 1955 ; rondom, een eikekrans.

In de rand is "FONSON" ingestlagen.

In de rand is "FONSON" ingeslagen.

Brons - rond (71 mm Ø).

Graveur : C. Delfier - Atelier : Fonsor,
MB 132.

C 4. Medaille van verdienste (oud model), z. j

Vz: Een Mercuriusstaf, met op de linkervleugel VEA, op de rechtervleugel UEA en in het midden het wapenschild van Antwerpen; erboven, een gestyleerd zeeschip met de boeg naar links; op de achtergrond, een wereldbol (met enkel meridianen en breedtecirkels); rondom, ... VERENIGING DER EXPEDITEURS VAN ANTWERPEN ... (bovenaan) / UNION DES EXPEDITEURS D'ANVERS (onderaan).

Kz. Blank.

Verguld brons, verzilverd brons en brons - rond (60 mm Ø).

C 5. Medaille van verdienste (nieuw model), z. j.

Vz. VEA - monogram; erboven, een gestyleerd wapenschild van Antwerpen tussen de wolken; eronder, van links naar rechts, gestyleerde golven, een spoorlijn, een Mercuriusstaf, dokken en golven; bovenaan, langs de boord, VERENIGING DER EXPEDITEURS VAN ANTWERPEN

Kz. Blank.

Verguld brons, verzilverd brons en brons - rond (60 mm Ø).

VERBOND DER BEHANDELAARS VAN GOEDEREN (VBG)

De oorsprong van de Naties (van het Latijn natio – groep) gaat terug naar 1263; toen werd er door de stad op de werf een kraan opgesteld, waarvoor een aantal werkloden werden aangesteld onder een kraanmeester. In 1847 vermeldde de Handelsgids 24 Naties (o.m. een Melknatie, een Wijnnatie enz.).

Het havenwerk is grosso modo als volgt tussen de Naties en de Stouwers opgedeeld: de Naties behandelen de goederen op de kaai en in de magazijnen en de Stouwers op de schepen.

Het bijzondere aan een Natie was zijn corporatief karakter. Het kapitaal van de Natie werd volledig bijeengebracht door de Natiebazen en zij waren ook verplicht daadwerkelijk in de Natie te werken, als gelijke onder gelijken. Ze kozen onderling een deken en duiden verschillende functies aan (bijvoorbeeld werkdekens, paardedekens, enz.). Bij het uitscheiden mocht een Natiebaas zijn aandeel (natie) verkopen aan iemand die door de anderen aanvaard werd en in de firma kwam, of de gemeenschap nam het aandeel terug over. De direkte (financiële) betrokkenheid bij het werk zorgde voor een hoge produktiviteit, één van Antwerpens grote troeven. Door de huidige technische ontwikkeling, die een massa materieel vereist (bijvoorbeeld in de Container Terminal Operators), is bij vele Naties de maatschappelijke en financiële structuur gewijzigd; de oude geest is echter gebleven.

In 1872 verenigden een twintigtal Naties zich in de "Verenigde Werknaties van Antwerpen"; deze vereniging werd later de "Bond der Natien van Antwerpen S. M." (1918) en het "Verbond der Behandelaaars van Goederen S. V." (1944).

C 6 Herdenkingspenning voor het eeuwfeest, 1972

Vz. Het wapenschild van de Cordenwaghecruyers (onderaan, in het midden) overlapt gedeeltelijk dat van de Kraenkinders (bovenaan rechts) en van de Buydeldraghers (bovenaan links); erboven, 1972; rondom, VERBOND DER BEHANDELAARS VAN GOEDEREN (bovenaan) / 100 JAAR (onderaan)

Kz. Gekroond wapenschild van Antwerpen, gehouden door een wildeman (links) en een wildevrouw (rechts), beiden met knots; het geheel is sterk gestyliseerd voorgesteld en geplaatst op een natiewagen; rechts, langs de rand, MM

Verzilverd brons - rond (51 mm Ø).

Graveur : Marcel Mazy Atelier : Mauquoy,
MB 689

ALGEMENE BEROEPSVERENIGING VOOR HET ANTWERPSE STOUWERIJ- EN HAVENBEDRIJF (ABAS)

Zoals reeds gezegd staan de stouwers voornamelijk in voor het werk op het schip. Dat werd vroeger hoofdzakelijk door de bemanning van het schip zelf verricht : door de kleinere tonnage van de zeilschepen en de grotere bemanning was dit mogelijk. Door de opkomst van de stoomschepen werd dit werk echter stilaan een opdracht voor havenwerkers. De specialisatie "Stouwer" is dan ook veel jonger dan de Natie.

In 1894 werd de 'Bond der verenigde aannemers van lossen en laden van schepen' gesticht; deze werd in 1921 tot "Antwerpse Stouwersfederatie" omgedoopt en ontbonden in 1934. Op 10 februari 1935 werd dan de "Algemene Beroepsvereniging van het Antwerpse Stouwerij- en Havenbedrijf" (ABAS) opgericht 'voor de studie, de verdediging en de uitbreiding der beroepsbelangen van haar leden in verband met het stouwerijbedrijf en de behandeling van de goederen in de havens'

C 7 Herdenkingspenning voor het vijftigjarig bestaan, 1985

Vz. Frontaal zicht op een zeeschip, vóór het wapenschild van Antwerpen en onder ABAS en een portiek (het logo van ABAS); erboven, 50 / JAAR ; het geheel is omgeven door een lauwerkrans.

Kz. 1935 / - / 1985 ; errond, Algemene Beroepsvereniging voor het Antwerpse Stouwerij- en Havenbedrijf

Bronz - rond (70 mm Ø).

De oudste Handelskamers waren consultatieve organen en ontstonden in Frankrijk onder Colbert (1702). Het consulaatsbesluit van 3 Nivôse an XI (24 december 1802) richtte Handelskamers op in verschillende steden, o.m. in Antwerpen. Reeds in augustus 1803 werd de Kamer aangesteld als geldschieder en kassier voor het graven van de eerste twee dokken (de latere Bonaparte- en Willemdokken).

Onder het Nederlands bewind zette de Kamer haar activiteiten gewoon verder; ze liet zelf een 10 Ton-kraan oprichten en stelde de brug tussen het groot en het klein dok ter beschikking. Ook na de Belgische Omwenteling werkte de Kamer lange tijd normaal voort. Toch werden de Handelskamers, met hun beperkt aantal door de overheid aangeduide leden, steeds meer als verouderd aanzien. Uiteindelijk schafte de wet van 11 juni 1875 de Handelskamers in België af.

C 8. Zitpenning (?), 1809

Vz. Gelauwerd hoofd van Napoleon naar rechts; onder de buste, J. P. DROZ F.; rondom, NAPOLEON - EMP. ET. ROI.

Kz. De riviergod Scaldis leunt naar rechts tegen een dolfijn; hij houdt een hoorn des overvloeds in de rechterarm en een roeispaan in de linkerhand; links, onder de grondlijn, DROZ F.; in de afsnede, een banderol met M.D.CCC.IX onder een geopende hand; rondom, CHAMBRE DE COMMERCE D'ANVERS.

Zilver - rond (32 mm Ø).

Graveur : J. P. Droz.

C 9. Zitpenning (?), 1815

Vz. Hoofd van Willem I naar rechts; op de afsnede van de hals, VAN DE GOOR F.; rondom, GUILLAUME I. - ROI DES PAYS . BAS.

Kz. Als van C 9, maar met MDCCCXV op de banderol.

Zilver - rond (32 mm Ø).

Graveur : Van De Goor (vz.) en Droz (kz.).

C 10. Herdenkingspenning voor de 150e verjaardag van de oprichting, 1953

Vz. Mercurius, met gevleugelde helm en ten halve lijve, naar links; zijn halsdoek wappert naar rechts; hij houdt met beide handen een wapenschild voor de borst, met daarop een Mercuriusstaf voor het wapen van Antwerpen en boven golven; rechts, onder Mercurius, ARTHUR DUPON; op de achtergrond, de wereldbol met het westelijk halfrond; rondom, KAMER VAN KOOPHANDEL VAN ANTWERPEN (bovenaan) / 1803 - 1953 (onderaan).

Kz. Gekroond wapen van Antwerpen, omgeven door rozen en gehouden door een wildeman (links) en een wildevrouw (rechts), beiden met knots;

het geheel in een verdiept rechthoekig veld met gebogen bovenlijn en met in de rechter benedenhoek de initialen AD ; eronder, CHAMBRE / DE COMMERCE / D'ANVERS ; onderaan, langs de boord, MCCCCIII - MCMXIII

Op de rand is "FISCH" ingeslagen.

Brons - rond (85 mm Ø).

Graveur : Arthur Dupon - Atelier : Fisch.

KAMER VAN KOOPHANDEL EN NIJVERHEID VAN ANTWERPEN

In 1875 werd de Kamer van Koophandel afgeschaft. In Antwerpen werd haar rol overgenomen door de "Société Commerciale Industrielle et Maritime", die in 1871 gesticht werd. Haar doel was om de handel en de nijverheid in Antwerpen te bevorderen, de vervoersmogelijkheden te verbeteren en in het bijzonder de vrijhandel te propageren. Ze richtte verschillende afdelingen op (o. m. scheidsrechtelijke- en verzoeningskamers), zorgde voor de aanpassing en vernieuwing van de "Verkoopvoorwaarden van de Antwerpse plaats", gaf rapporten uit, enz. Op 30 december 1887 besloot ze de naam "Chambre de Commerce" aan te nemen. In november 1903 werd in Antwerpen ook een Nijverheidskamer opgericht, grotendeels op initiatief van graveur J. Baetes. In maart 1959 fuseerden beide tot de "Kamer van Koophandel en Nijverheid van Antwerpen" vzw. De grote betrokkenheid van de Kamer in het Antwerpse gebeuren weerspiegelt zich in haar medailles.

Verwerping van de Conventie van Terneuzen (1876)

In 1875 sloten de Belgische en de Nederlandse regering een overeenkomst, bekend als de "Conventie van Terneuzen". Artikel 11 ervan bepaalde de tarieven van de in-, uit- en doorvoer. Daarbij werd Terneuzen, voor wat de spoorwegtarieven betreft, gelijkgeschakeld met de Belgische havens. Dit veroorzaakte opschudding te Antwerpen, want er werd gevreesd dat de toepassing van dit artikel schade zou berokkenen aan onze haven en een deel van de handel zou doen weglopen. Het werd bestreden in de gemeenteraad en in kringen van handel en zeevaart. Er werd zelfs een gezantschap naar de koning gestuurd daags voor de behandeling in het Parlement. Het wetsontwerp werd uiteindelijk door de Kamers verworpen op 24 mei 1876.

C 11. Herdenkingspenning, 11 juni 1876

Vz. Gekroond wapenschild van Antwerpen, omgeven door een lauwerkrans; erboven, STAD ANTWERPEN

Kz AAN HET / VERBOND / DER / HANDEL-, NIJVERHEID / EN SCHEEPVAARTMAATSCHAPPIJEN, / VERTEGENWOORDIGD / DOOR ZIJNE VOORZITTERS, / DE HEEREN / ARMAND CATEAUX / EN / JACOBS-BEECKMANS, / DE DANKBARE BEVOLKING / VAN / ANTWERPEN. / — / 11 JUNIJ 1876 / — ; bovenaan, langs de rand,

VERWERPING DER CONVENTIE - TERNEUZEN ; onderaan links, langs de rand, F. BAETES

Brons - rond (52 mm Ø).
Graveur : Baetes.

Ontvangst van Stanley op het Antwerps stadhuis (1890)

Op 23 april 1890 hield Stanley in de Brusselse Beurs een lezing voor de Belgische industriëlen en ingenieurs; hij spoorde ze aan om snel Katanga te bezetten, aangezien er kapers op de kust waren. Enkele dagen later, op 25 april, werd hij op het Antwerps stadhuis ontvangen. Het jaar daarop ging de expeditie van kapitein Le Marinet over tot de in bezitname van Katanga; de Engelsen hadden het nakijken. In het begin van 1891 werd de "Compagnie du Katanga" gesticht en een paar jaar later de "Compagnie Belge Maritime du Congo" (de latere CMB, zie verder). Dat heel de Kongo-traffic voor Antwerpen lange tijd van groot belang is geweest hoeft geen betoog.

C 12. Huldepenning aan H. Stanley, april 1890.

Vz. TO / HENRY M. STANLEY / APRIL 1890; rondom, een lauwerkrans; bovenaan, tussen de uiteinden van de krans, een vijfpuntige stralende ster; rondom, * THE MUNICIPAL COUNCIL - THE ROYAL GEOGRAPHICAL SOCIETY - AND THE CHAMBER OF COMMERCE OF ANTWERP

Kz. Gekroond schild met het wapen van Antwerpen, omgeven door rozen en gehouden door een wildeman (links) en een wildevrouw (rechts), beiden met knots; erboven, langs de boord, STAD ANTWERPEN; eronder, F. BAETES, FEC.

Brons - rond (65 mm Ø).
Graveur : F. Baetes.

Praalstoet ter verheerlijking van de inlijving van Kongo bij België (1909)

Op 20 augustus 1908 keurde de Kamer de overname van Kongo door de Belgische Staat goed. De handelskamer van Antwerpen was de initiatiefneemster voor een nationale stoet, die in Antwerpen op 6 juni 1909 uitging om dit feit te verheerlijken. Er werd ook een gedenkzuil in het stadspark opgericht met de tekst "In het bijzijn van Z. M. Koning Leopold II viert de Handelskamer van Antwerpen de naasting van Congo aan België 6 juni 1909" en met een bronzen medaillon van de koning, van de hand van J. Baetes.

C 13. Herdenkingspenning, 1909

Vz. Buste van Leopold II, in uniform, naar links; op de afsnede van de schouder, BAETES ; rondom, LEOPOLD . II . ROI . DES . BELGES *

K2. ★ / LA CHAMBRE / DE COMMERCE / D'ANVERS / — / CÉLÈBRE
L'ANNEXION / DU CONGO / A LA / BELGIQUE / — / 1909 ; errond, een
krans van een palmtak en een lauriertak, waarop onderaan twee
gekruiste slagranden van een olifant zijn gelegd.

Brons - rond (60 mm Ø).

Graveur : Baetes.

C 14. Herdenkingspenning, 1909

Vz. Buste van Leopold II naar links; op de afsnede van de schouder,
BAETES ; links, langs de rand, LÉOPOLD II

Kz. Links, langs de boord, een gebogen palmtak; rechts, in het veld, ★ / DE /
HANDELSKAMER / VAN ANTWERPEN / VIERT / DE NAASTING / VAN
KONGO / DOOR / BELGIË / — / 1909

Geel koper - rond met draagpog (53 mm Ø).

Graveur : Baetes.

Terugkeer van kroonprins Albert uit Kongo (1909)

Van 6 april tot 16 augustus 1909 ondernam prins Albert een reis door Afrika.
Bij zijn terugkeer in Antwerpen gaf hij een enthousiaste voordracht over
Kongo ("De Kolonie biedt onuitputtelijke bronnen voor ondernemingsge-
zinde en energieke mensen" zei hij onder meer).

C 15. Herdenkingspenning, 1909

Vz. Gekroond schild met het wapen van België, omgeven door de keten van
de Leopoldsorde; het rust op de schuin geplaatste wapens van Kongo
(links) en van Antwerpen (rechts); rondom dit alles slingert een lint, met
onderaan de inscriptie EENDRACHT MAAKT MACHT

Kz. Z. K. H / PRINS ALBERT / TERUG UIT CONGO / AUGUSTUS / . 1909 . ;
erboven, een vijfpuntige ster.

Brons - rond (60 mm Ø).

Viering van de 50e verjaardag van de vrijmaking van de Schelde (1913)

Voor deze viering, die doorging op 20 juli 1913, werkte de handelskamer
samen met de "Fédération Maritime d'Anvers". Deze laatste is de beroeps-
vereniging van de scheepsagenten en reders en werd gesticht op 15 januari
1901.

C 16. Herdenkingspakket, 20 juli 1913

- Vz. Links, op de kade, zit de naakte Mercurius op een stapel balen en vaten naar rechts; hij houdt zijn staf in de linkerhand, en aan de rechter enkel en aan de uitgestrekte rechterarm draagt hij verbroken ketens; rechts staat een gedrapeerde vrouw naar links; zij wuift met een doek dat ze in de uitgestrekte rechterhand houdt en legt de linkerarm over de schouder van een naakt kind dat een hoorn des overvloeds in de handen houdt; op de achtergrond, de Schelde met het zeilschip "Mamix de St. Afdegonde" en een schip met het beeld "Antverpra"; in het midden, op de voorgrond, 1863; in de afsnede, SCHIELDE VRIJ; onderaan rechts, langs de boord, ALF. MAUQUOY / 1913
- Kz. Zicht op de rede van Antwerpen, gezien vanaf de linkeroever en met de torens van de stad op de achtergrond; rechts staat een matroos op het achterschip van "L'Avenir" en wuift naar de "Laplant" die naar rechts voorbijvaart; andere bevlagde schepen bevinden zich op de rede en tegen de kaai; bovenaan, langs de rand, 1913; onder dit geheel, een plaat die links en rechts steunt tegen een dolfijn; de linker houdt met de staart een Mercuriusstaf omhoog, de rechter een drietand; midden op de plaat het gekroond wapenschild van Antwerpen, omgeven door rozen; links van het wapen, 50e ANNIVERSAIRE / DE L'AFFRANCHISSEMENT / DE L'ESCAUT / 20 JUILLET / x x x, rechts van het wapen, 50e VERJARING / VAN DE VRIJMAKING / DER SCHELDE / 20 JULI / x x x; onder het wapen, CHAMBRE DE COMMERCE D'ANVERS / HANDELSKAMER VAN ANTWERPEN / FÉDÉRATION MARITIME D'ANVERS; onderaan links, langs de rand van de plaat, ALF. MAUQUOY

Wit metaal of brons - rechthoek met gebogen bovenlijn (55 x 75 mm).

Graveur : Alf. Mauquoy

Vandamme - Bernier 36.

De op de keerzijde afgebeelde "Laplant" was het vlaggeschip van de Red Star Lijn en het grootste Belgisch schip van die tijd (2.350 passagiers). De "L'Avenir" was het Belgisch schoolschip.

Eremedaille van de Handelskamer

De eremedaille wordt o.m. toegekend aan aangesloten firma's die honderd jaar bestaan.

C 17. Erepenning, z.j.

- Vz. In het centrum, een Mercuriusstaf boven een diamant; links ervan, de O. L. Vrouwekathedraal, het Steen, het Vleeshuis en de Beurs; rechts ervan, een havendok met links op de kade een stukgoedkraan en stukgoed, een containerkraan en een aangemeerd containerschip; aan de overzijde, een petrochemische installatie en opslagtanks; onder de diamant, GAB; rondom, ANTVERPIA (bovenaan) / MERCATORUM EMPORIUM (onderaan).

Kz. KAMER / VAN KOOPHANDEL / EN NIJVERHEID / VAN / ANTWERPEN
 boven een vrije ruimte voor een opdracht; het geheel is gevat in een
 lauwerkrans; op de tak links bevindt zich een schild met het wapen van
 Antwerpen en op de tak rechts een embleem van Antwerpen; bovenaan,
 langs de boord, 1803

Brons - rond.

Graveur : George-André Brunet.

ASSIPORT

Assiport is de afkorting van "Groepering der Havenbelangen van Antwerpen"
 (ASSociation des Intérêts PORTuaires d'Anvers). De Engelse benaming "Port
 of Antwerp Promotion Association" verwijst duidelijk naar de taak van de
 vereniging : promotie of public-relations. ASSIPORT werd in 1959 opgericht
 als een feitelijke vereniging en is sedert 1965 een vzw. Ze verzorgt
 allerhande publicaties en organiseert allerlei manifestaties om Antwerpen
 over heel de wereld te propageren. Praktisch alle beroepsverenigingen die
 met het havengebeuren te maken hebben zijn er bij aangesloten.
 Aanvankelijk werd de "Buildrager" van Meunier, geplaatst op een A, als logo
 gekozen. Later werd dit vervangen door een A, "gevat in een vloeiend net
 van verkeerswegen naar alle richtingen uitstralend". Dit logo kreeg een
 ruimere betekenis (verbondenheid met Antwerpen).

C 18. Huldepenning, z.j.

Vz. De letter A, gevat in snelwegen; eronder, ANTWERPEN

Kz. Glad.

Brons - rond (60 mm Ø).

Atelier : Mauquoy.

ZEEMANSCOLLEGE

In 1819, onder het Hollands Regime, werd het "Zeemans Collegie" gesticht,
 het bestond uit "vaerende en rustende zeecapiteins" en stierf een zachte
 dood in 1827. In 1857 werd het huidige Zeemanscollege opgericht. Het was
 toen uitsluitend voor kapiteins toegankelijk. Dat waren er, in het begin van
 1858, achtenzeventig (allen Belgen !). Later werden alle koopvaardij-
 officieren toegelaten en evolueerde het Zeemanscollege tot een beroeps-
 vereniging voor koopvaardijofficieren.

C 19. Herdenkingspenning van het 125-jarig bestaan, 1982

Vz. Een karveel vaart in driekwart zijaanzicht naar rechts; rondom, op een
 banderol die de boord volgt, COLLÈGE ROYAL MARITIME BELGE -
 KONINKLIJK BELGISCH ZEEMANSCOLLEGE ; onderaan is op de

banderol een kroon geplaatst die de twee teksten scheidt; bovenaan, tussen de omkrullende uiteinden van de banderol, 1857 - 1982

- Kz. Gekroond wapenschild van Antwerpen, omgeven door rozen en geplaatst op een cartouche met omkrullende randen; het wordt genouden door een wildeman (links) en een wildevrouw (rechts), beiden met knots, de schildhouders doen tevens dienst als kariatiden; het geheel is geplaatst op een kabelcirkel; onder de cartouche, binnen de cirkel, ANTWERPEN / ANNO 1819

Brons of zilver - rond (50 mm Ø).

Graveur : Hans Van Hees.

Het wapen op de keerzijde is een weergave van dat in de traphal van het stadhuis.

ESPA

De ESPA (European Shipping Press Association) werd in 1966 te Antwerpen opgericht om "de verspreiding van de maritieme gedachte te bevorderen en de kwaliteit van de berichtgeving op scheepvaartgebied op te trekken".

Maritime Award of the Year

Sedert 1972 reikt de ESPA ieder jaar een erepenning uit als "Maritime Award of the Year".

C 20. Erepenning, z.j.

Vz. Een anker en een gestyleerd zeil boven ESPA

Kz. Blank.

Wit metaal - rond.

Aankoop van de bron van de Schelde (1983)

In 1983 bekommerde de ESPA zich om de in vergetelheid geraakte bron van de Schelde, door via een Belgisch-Franse vzw de bron en het omliggend domein aan te kopen en in het onderhoud ervan te voorzien. Om dit te gedenken en de nodige financiële middelen te verzamelen werd een medaille uitgegeven.

C 21. Gedenkpenning, z.j.

Vz. De stroomgod Scaldis zit tussen het riet voorovergebogen en met opgetrokken linkerknie naar rechts; hij houdt een drietand in de rechterhand en wijst met de linker naar beneden, waar aan een trap en onder een

brugje de Schelde ontspringt; rechts, op de achtergrond, de Schelde met vissen, twee opvliegende eenden en een koopvaardijship naar rechts; links, onder Scaldis, JAN KEUSTERMANS; bovenaan, langs de boord, REVIVAT SCALDIS; onderaan, langs de boord, GOUY-LE-CATELET

Kz. Felix sorte tua scaldis / Fons limpidissime / Qui a sacro scaturiens agro, / Allius et ditas nobile belgium, / lot que claras urbes lambens / Gravius thelidem intras. (in gotisch schrift) ; rondom, . V . Z . W . EUROPEAN SHIPPING PRESS ASSOCIATION A.S.B.L.(bovenaan) / E.S.P.A. (onderaan).

Brons - rond (70 mm Ø).

Graveur : Jan Keustermans - Atelier : Mauquoy.

De tekst in het veld op de keerzijde is deze die de paters norbertijnen van de abdij van Mont St. Martin eeuwen geleden aanbrachten op een gedenksteen bij de bron (vrij vertaald) : Schelde, gezegend in uw bestemming, helders bron opborrelend uit een heilige grond, bevoeit en verrijkt gij het edele België. Vele en zelfs beroemde steden bespoelend, stroomt gij gewichtig verder .

MERCATOR

Het eerste Belgisch schoolschip was de "Comte de Smet de Nayer", dat in 1904 te Greenoch van stapel liep en op 29 april 1906 verging. Het werd vervangen door een schip met dezelfde naam. Van 1908 tot 1932 was de in Bremerhaven gebouwde "L'Avenir" in dienst.

De "Mercator" is een barkentijn die in 1931-32 in Schotland voor de Belgische regering werd gebouwd. Hij ondernam zijn eerste reis op 5 september 1932 en kreeg bekendheid toen hij het stoffelijk overschot van Pater Damiaan terugbracht. Tijdens de Tweede Wereldoorlog deed de Mercator in Freetown (Sierra Leone) dienst als geallieerd "Submarine Depot Ship" (1943 - 1945). In 1947 werd het schip te Antwerpen grondig opgeknapt en het nam daarna deel aan verscheidene races en cruises. In 1961 werd de Mercator als museumschip ingericht en sinds 1964 ligt hij praktisch ononderbroken in Oostende.

C 22. Herdenkingspenning van de 20e verjaardag van de Inrichting als museum, 1981

Vz. De Mercator vaart, met alle zeilen bijgezet, naar links; links in het veld, 1961 - 1981 ; in de afnede, 1932 / MERCATOR

Kz. Als van C 19, maar met "ANTWERP" i.p.v. "ANTWERPEN / ANNO 1819" en met links van de wildeman het logo van Monument en rechts van de wildevrouw de initialen PW

Zilver - rond (39 mm Ø).

Graveur : Pieter Wetselaar - Atelier : Monument.

C 23. Penning, z.j

Vz. Als van C 23, maar zonder 1951 - 1981.

Kz. Als van C 23.

Zilver - rond (39 mm Ø).

Graveur : Pieter Wetselaar - Atelier : Monument.

COMMISSION FOR RELIEF IN BELGIUM

De "Commission for Relief in Belgium" was een organisatie die tijdens de Eerste Wereldoorlog vanuit Amerika hulp verstrekke aan de noodlijdende Belgische bevolking. Ze werd op initiatief van Herbert Hoover, de latere president van de Verenigde Staten, en de Belg Emile Francqui te Londen opgericht.

In het begin gebeurde het transport van de hulpgoederen vanuit de Verenigde Staten met schepen van verschillende nationaliteiten. Doordat echter de andere landen hun schepen steeds meer gingen gebruiken voor hun eigen bevoorrading, moest de Belgische regering uiteindelijk alle Belgische schepen opeisen. Dit gebeurde via een wetsbesluit dat op 5 februari 1916 te De Panne werd uitgevaardigd. Daardoor kon de Commission for Relief in Belgium tot het einde van de oorlog de bevoorrading van België verzekeren. Het grootste deel der levensmiddelen (62 %) werd met schepen van de rederij Deppe vervoerd; die van de Red Star Line waren ook zeer actief.

De Antwerpse reders Brys en Gylsen (respectievelijk van de rederijen Daenen & Brys en Gylsen & Co), die bij het uitbreken van de oorlog naar Londen uitgeweken waren, werden ook aangezocht om schepen te leveren. Met de hulp van de Belgische regering (die borg stond voor de interesten en terugbetaling van de lening van 100 miljoen) stichtten zij op 26 juni 1916 speciaal voor dit doel de rederij Lloyd Royal Belge, met een kapitaal van 50 miljoen en met tijdelijke zetel te De Panne. Deze rederij fuseerde in 1930 met de Compagnie Belge Maritime du Congo, waardoor de CMB (Compagnie Maritime Belge) ontstond.

Een deel van de schepen werd gelost in Le Havre maar het grootste deel in Rotterdam. Van daaruit werden de goederen overgeslagen op lichters en naar Antwerpen vervoerd. De Antwerpse graannaties, waaronder de Antwerp Grain Work Cy, werkten daaraan mee. De goederen werden dan overgedragen aan het Nationaal Hulp- en Voedingscomiteit dat voor de ravitailering van de bevolking zorgde.

C 24. Dankpenning, 1914

Vz. Gekoppelde bustes van koning Albert en koningin Elisabeth naar links; rondom, .LL. MM. ALBERT . - et . ELISABETH

Kz. Op een kade geeft Amerika (voorgesteld door een halfnaakte vrouw) een garve koren aan een naakte man met vrouw en kind; achter hen ligt de stoomboot RELIEF aangemeerd; rondom, GENEROSITE AMERIQUE

BELGIQUE - GRATITUDE ; in de afsnede, 1914 ; onderaan rechts, langs de boord, G. DEVREESE.

Bronz - rond (90 mm Ø).

Graveur : G. Devreese - Atelier : Fonson Frères.

Deze penning bestaat ook in verzilverd brons (70 mm Ø) en in zilver (35 mm Ø). Ze waren bestemd om uitgedeeld te worden aan de Amerikaanse schenkers van kleren en voedsel. Hun verzending werd echter door de bezetter verboden omdat de koning en de koningin er op afgebeeld stonden.

D. FIRMA'S

NOORD NATIE

De Noord Natie is een van de grootste goederenbehandelaars in de haven. Buiten verschillende stukgoederenterminals en een containerterminal heeft ze zich op grote schaal gespecialiseerd (tankopslagplaatsen, koel- en diepvriesmagazijnen, fruitterminal, een suikerterminal, koffie- en cacao-magazijnen, enz.). Deze Natie is ook een van de oudste; ze wordt reeds in 1548 vermeld als Noord en Oostwerkers (later Natie van de Noordmannen, en dan Noord Natie), wat op de oorspronkelijke specialiteit van het ontvangen en behandelen van goederen uit de Baltische Zee wijst.

Behandeling van de 100 miljoenste ton goederen in de haven in 1990.

In 1990 werd voor het eerst in de geschiedenis van de haven van Antwerpen het magisch getal van 100.000.000 Ton behandelde goederen bereikt. Deze 100 miljoenste ton werd door de Noord Natie verwerkt.

D 1. Herdenkingspenning, 1990

- Vz. Het logo van het Havenbedrijf (AO met een S-vormige doorsnijding) tussen twee horizontale lijnen; eronder, HAVENBEDRIJF / ANTWERPEN; boven een horizontale lijn.
 Kz. HAVEN VAN ANTWERPEN / 100 000.000 Ton / DECEMBER 1990 / NOORD NATIE / 702 dd

Brons - rond (70 mm Ø).
 Atelier Mauquay.

KREGLINGER

De firma G. & C. Kreglinger werd op 1 augustus 1797 gesticht door George en Christian Kreglinger. Deze broers, afkomstig van Rothenburg ob der Tauber of Karlsruhe, waren toen resp. 31 en 26 jaar oud en hadden hun opleiding in Frankrijk en in Amsterdam gekregen. In 1793 hadden ze reeds drie grdfhuizen op de Grote Markt gekocht; later bezat de firma er zelfs vijf naast mekaar. Van een visitekaartje met standing gesproken!

Het bedrijf specialiseerde zich in de handel van koffie, huiden, tabak, wol en uitheemse produkten. Door haar handelsactiviteiten kwam de firma er toe om bijhuizen te openen over bijna de ganse wereld: bijvoorbeeld in Argentinië (1867), Australië (1893), Nieuw Zeeland, Londen, Bradford, Belgisch Kongo, enz. In 1938 richtte ze de N.V. Krogspedi op voor ontvangst, opslag en verzending van goederen.

De Bank G. & C. Kreglinger werd in 1954 een N.V., later de Benelux Bank en daarna de Indosuez Bank België. In 1977 werd de groep Kreglinger opgenomen in de holding Holdifima.

D 2. Herdenkingspenning voor het honderdjarig bestaan, 1897

Vz. Op een opengerold blad, de gevalltop van "Het pand van Spaniën" ; links komt uit het opgerold uiteinde van het blad een lauriertak te voorschijn; rechts in het veld, in een stralenkrans, 1797 / - / 1897 ; rondom, DE INWONERS DER GROOTE MARKT TER HERINNERING / DE HEEREN G. & C. KREGLINGER AANGEBODEN (bovenaan) / * BIJ GELEGENHEID VAN HET* / HONDERDJARIG BESTAAN DER FIRMA (onderaan).

Kz. Gekroond wapenschild van Antwerpen, omgeven door rozen en gehouden door een wildeman (links) en een wildvrouw (rechts), beiden met knots; erboven, STAD ANTWERPEN ; in de afsnede, BAETES FEC.

Brons - rond (55 mm Ø).

Graveur : Baetes.

"Het pand van Spaniën" was een van de huizen op de Grote Markt waarin de firma Kreglinger gevestigd was; bovenaan bevond zich een beeld van Sint Joris met de draak, vervaardigd door Jef Lambeaux.

D 3. Herdenkingspenning voor het 125-jarig bestaan, 1922

Vz. Een tweemaster vaart naar links op de Schelde; op de achtergrond, de rede van Antwerpen met de torens van de kathedraal; dit alles op een omgekeerd schild dat rust op boogjes; de schildpunt is voorzien van een muurkroon; onderaan, Sint Joris te paard naar links; hij spietat een draak onder hem; onderaan rechts, naast het schild, ; rondom, * RUST * - * ROEST *

Kz. EN / SOUVENIR DU / CENT- / VINGT. CINQUIEME / ANNIVERSAIRE DE / G. & C. KREGLINGER / Å ANVERS / 1797 - 1922 / —. — ; rondom, een ronde gesloten lauwenkrans met zes rozen; rechts in de afsnede, langs de boord, BAETES

Brons - rond met uitstekende muurkroon en draak (50 x 62 mm).

Graveur : Baetes.

Rath 350.

D 4. Herdenkingsplaat voor het 150-jarig bestaan, 1947

Vz. Drie eenzijdige plaketten, boven elkaar gemonteerd op een met groen vilt bekleed karton :

1. Als de vz. van D 3, maar omgeven door een brede ronde band; op de band, * 1797 - 1947 * (bovenaan) / BUENOS-AIRES . BAHIA BLANCA / MONTEVIDEO RIO GALLEGOS (rechts) / LONDRES . BRADFORD . BOSTON / SYDNEY . MELBOURNE . CHRISTCHURCH (links) / * KREGL - INGER / ANVERS * (onderaan)

Brons - rond (70 mm Ø).

2. JOURNÉES BELGO-SUISSES / UNION DES EXPÉDITEURS D'ANVERS / ENTENTE ANVERSOISE DES AGENTS TRANSITAIRES DU TRAFIC SUISSE / 29-30 AVRIL 1948 (in: boogvormige regets).
Brons - boogvormig met links, rechts en onderaan uitstulpingen (73 x 20 mm).
3. Gekroond wapenschild van Antwerpen, omgeven door rozen en gehouden door een wildeman (links) en een wildevrouw (rechts), beiden met knots; erboven, langs de rand, STAD ANTWERPEN
Brons - rond (65 mm Ø).

MORY & Co

Nicolas-Toussaint Mory werd geboren te Calais op 2 november 1774 en stierf er op 9 maart 1824. Hij baatte een bodedienst (diligentie) uit, die vooral gericht was op Engeland (met dat land had hij de exclusiviteit voor het transport van dagbladen). Hij verhandelde bovendien visserijproducten en had later het agentschap van de ferryboot naar Londen.

Zijn zoon vestigde zich in het opkomende Boulogne, en diens nakomelingen bouwden er de zaak verder uit in de sector van handel en scheepvaart. Invoer van kolen uit Engeland werd de hoofdactiviteit tot tijdens de Eerste Wereldoorlog; daarna werd de invoer van kolen uit Polen zeer belangrijk en legde de firma zich ook toe op de handel in petroleumproducten en op het bulktransport.

Het agentschap in Antwerpen, een van de vele Mory-agenturen, is voor het ogenblik afgestemd op expeditiebedrijvigheid.

D 5. Herdenkingspenning voor het 150-jarig bestaan, 1954

- Vz. Buste van Mory in driekwart vooraanzicht naar rechts; rondom, NICOLAS - TOUSSAINT MORY . 1774 - 1824 ; rechts in het veld, parallel met het omschrift, R. B. BARON
- Kz. Een viermotorig vliegtuig naar links, een zeeschip en een stoomlokomotief naar rechts; op de achtergrond twee hopen stortgoederen, een walkraan en een petroleuminstallatie; links, op de voorgrond, twee schuin geplaatste en gedeeltelijk overlappende wapenschilden; in de afsnede, R. B. BARON

Op de rand is "BRONZE" en het merk van de Monnaie de Paris ingeslagen
Brons - rond (58 mm Ø).

Graveur : R. B. Baron - Atelier : Monnaie de Paris.

S. A. KENNEDY HUNTER & CO LTD.

In 1956 vierde de firma Kennedy Hunter haar 150e verjaardag. Het is de oudste nog bestaande maritieme firma in Antwerpen. Charles Brequigny, de in Parijs geboren stichter, werd in 1806 in de Antwerpse stadsregisters ingeschreven als "Broker". In 1827 werd de firma agent voor de General Steam Navigation Corp. van Londen, de eerste stoomvaartmaatschappij die

een regelmatige dienst op Antwerpen inlegde. De oudste dochter van Brequigny huwde met Bartholomeus Kennedy, die in de firma werkte. Daarom noemde de firma zich vanaf 1830 "C. Brequigny & B. Kennedy". In 1849 werd het "B. Kennedy, Shipbroker". William Kennedy volgde in 1858 zijn vader op en associeerde zich met John William Hunter. Daarom heette het bedrijf vanaf 1869 "Kennedy Hunter". Na de dood van William Kennedy, die vrijgezel was gebleven, kocht Hunter de aandelen van de zuster en de moeder van Kennedy, onder de voorwaarde dat de naam Kennedy altijd in de firma naam zou aanwezig blijven. Dit is dan ook tot op heden zo gebleven, al is het een Hunter die de firma bestuurt.

D 6. Herdenkingspenning voor het 150-jarig bestaan, 1956

- Vz. Een windroos, met het Noorden in een hoek van 45° naar rechts boven; links in het veld, 1 / 8 / 0 / 6 ; rechts in het veld, 1 / 9 / 5 / 6 ; bovenaan, een driemaster naar links; onderaan, een motorschip naar rechts; in de afsnede, KHC° ; rechts, langs de rand, V. DEMANET
- Kz. Een rechthoekige vlag wappert aan een schuin geplaatste vlaggestok naar rechts; de vlag draagt het opschrift KHC° op een gevierendeeld veld; rondom, S. A. KENNEDY HUNTER & C° LTD (bovenaan) / . ANTWERP . (onderaan).

Wit gepatineerd brons - rond (60 mm Ø).

Graveur : V. Demanet - Atelier : Fisch.

MB 155.

MARITIEM RECHT EN MARITIEME VERZEKERINGEN

De zeevaart brengt risico's met zich. Vandaar dat zich naast de maritieme handel ook maritieme verzekeringen ontwikkelden in Antwerpen. Tot 1815 stonden vooral buitenlandse maatschappijen er in voor de verzekering. De opbloei van de havenactiviteiten onder koning Willem I zorgde echter ook voor de ontwikkeling van het plaatselijk verzekeringswezen. De eerste naamloze vennootschap van ons land werd in Antwerpen gesticht op 29 maart 1819. Het was de "Verzekering-Maatschappij tegen Zee- en Brandrampen van Antwerpen", bekend onder de naam van haar leuze Securitas. De drijvende kracht erachter en eerste directeur was Alexander Delahaye. Hij stelde in 1820 de eerste Antwerpse polis tegen zeegevaaren op, die een twintigtal jaren in voege bleef.

Daarna ontstond de ene maatschappij na de andere. De vijfde in de rij werd "La cinquième compagnie d'assurances maritimes" genoemd; ze werd opgericht met de steun van koning Willem I, die inschreef op de eerste twintig aandelen. Deze maatschappijen hielden zich bezig met brandverzekeringen, met de verzekering tegen zeerampen of met beide tegelijk. De zeevaart leverde echter in die tijd veel meer gevaaren op dan nu. 1836 en 1838 waren twee jaren met talrijke zeerampen. Daarna durfde men niet meer voor hoge bedragen verzekeren en sommige maatschappijen trokken zich zelfs tijdelijk uit de zeeverzekeringen terug.

In 1859 werd te Antwerpen een eigen zeeverzekeringsspois ontworpen, oorspronkelijk bedoeld voor zowel het schip als de goederen. De schepen werden echter veelal verzekerd volgens de voorwaarden van Londen, zodat

de Antwerpse polis zich in de loop der jaren ontwikkelde tot een goederen verzekeringspolis, bekend als "de voorwaarden van Antwerpen".

Het verzekeringswezen is een studie op zichzelf waard en omvat overigens nog allerlei andere soorten verzekeringen. Het zou te ver ierden hier alle medailles van verzekeringsmaatschappijen op te nemen. Binnen het kader van Antwerpen Maritiem verdienen volgende medailles echter zeker hun plaats.

Eeuwfeest van "L'Escaut" (1921)

L'Escaut was de tweede verzekeringsmaatschappij die te Antwerpen werd gesticht. Dit gebeurde op 3 maart 1821.

D 7. Herdenkingspenning, 3 maart 1921

Vz De riviergod Scaldis ligt op de voorgrond naar rechts; hij steunt op een urne waaruit water stroomt, in het midden, twee naar rechts gekeerde gedrapeerde vrouwen; de linker zittend en de rechter geknield; beiden houden korenaren en vruchten; rechts, op de achtergrond, stapt Mercurius met zijn staf in de hand naar rechts en wenkt voorwaarts; in de afsnede, langs de rand, Edw. Deckers; bovenaan langs de rand, COMPAGNIE - L'ESCAUT - 1821 1921

Kz Bovenaan, een rond medaillon met een naar rechts geknield man die zich met een schild tegen het vuur beschermt; eronder, A° DOM - MCMXXI / SOCIETATIS . NOM . SCALDIS / AD MERCAT . MARITIM / IGNEMQVE . SARCIEND / ANTVERP . FVND . III . MARTII / AEVVM . SECVLARE / CELEBRATVR

Bronz - rond (70 mm Ø).

Graveur : E. Deckers - Atelier : Fonson.

Vrij vertaald luidt de tekst op de keerzijde : In het jaar onzes Heren 1921 wordt het eeuwfeest van de stichting van het genootschap voor maritieme handel en brandbestrijding, genaamd Scaldis, te Antwerpen op 3 maart feestelijk gevierd.

Vereremering van Charles Lejeune (1909)

Charles Lejeune was ondervoorzitter van de Liga voor internationaal Maritiem Recht. In 1909 werd hij bevorderd tot officier in de Leopoldsorde en benoemd tot officier in de Kroonorde van Kongo

D 8. Herdenkingspenning, 1909

Vz Buste van Charles Lejeune naar links; onderaan links, in het veld, DROIT / MARITIME / ASSVRANCES / PREVOYANCE / SOCIALE, rechts, in het veld, 1909 boven het DB-monogram van de graveur; in de afsnede, A CHARLES LEJEUNE / SES AMIS ET ADMIRATEVRS

veld, 1909 boven het DB-monogram van de graveur; in de afsnede, A CHARLES LEJEVNE / SES AMIS ET ADMIRATEURS

- Kz Zicht op de Schelde vanaf de linkeroever, met rechts op de achtergrond de rede van Antwerpen en de kathedraal, op de stroom, verscheidene stoomboten onder een zware heme, met twee meeuwen; op de voorgrond, naast een meerpaal, drie vrouwen naar rechts; de eerste (het Maritiem Recht) zit op een muurtje en schrijft op een tablet; achter haar komt de tweede (de Verzekering) naar voren; zij is gekleed in een doorschijnend gewaad dat zij ophoudt met de rechterhand, terwijl zij de linker naar voren uitstrekt; de derde (de Sociale Voorziening) gaat ook naar rechts met een mand vol fruit op haar rechter heup; onderaan rechts, boven de grondlijn, Paul Dubois.

Brons rechthoekig met gebogen bovenzijde (55 x 64 mm).

Graveur : Paul Dubois

MHB 68

Van deze medaille werden 2 exemplaren in zilver gestagen en 180 in brons.

GRISAR

De gebroeders Grisar waren afkomstig uit Nievern bij Ems. Marten, die naar Antwerpen was gekomen in 1805, werd er makelaar. Zijn oudste zoon werd componist en komt als dusdanig ook op verscheidene Antwerpse medailles voor. De tweede zoon, Felix, zette de handel van zijn vader voort en bracht het tot gemeenteraadslid. Hij zorgde in 1891 voor de oprichting van het Zeemanshuis op de Ankerrui. Marten liet zijn broer Charles in 1811 ook naar Antwerpen komen. Deze werd er in 1818 beëdigd als scheepsmakelaar. Hij werkte eerst samen met Giese en stichtte dan in 1825 met de Engelsman William J. Marsily de firma Grisar en Marsily. Hij zetelde in de Antwerpse gemeenteraad van 1836 tot 1854, werd deken van de scheepsmakelaars van Antwerpen en stierf in 1863.

Grisar & Marsily was agent van verscheidene belangrijke scheepvaartlijnen en had ook een afdeling expeditie en stouwerij. De firma heet nu Grisar & Velge.

- D 9 Herdenkingspenning voor het eeuwfeest van de benoeming van Charles Grisar tot scheepsmakelaar, 1 oktober 1918

Vz AANGEBODEN DOOR / ANTWERPEN'S / GEMEENTEBESTUUR / ———
/ TER HERINNERING AAN DEN / 100n VERJAARDAG / DER
AANSTELLING ALS / GEZWOREN SCHEEPSMAKELAAR / DOOR DE
REGENTIE VAN ANTWERPEN, / VAN DEN HEER CHARLES GRISAR, /
VENNOOT DER FIRMA / GRISAR & MARSILY / — . — / ANTWERPEN /
DEN 1n OCTOBER 1918

Kz. Als van A 22

Koper - rond (70 mm Ø).

Graveur : Josué Dupon.

SCHEEPSBUREAU VERITAS

Een classificatiebureau is een particulier onderzoeksbureau dat zich bezighoudt met het toezicht op de bouw, de constructie en het onderhoud van schepen en met het opstellen van voorschriften dienaangaande. Ze maken een indeling van schepen en beoordelen ze op basis van bepaalde criteria betreffende bouw, materialen, afmetingen, machines en uitrusting. Oorspronkelijk waren ze opgericht om aan belanghebbenden (verzekeraars en eigenaars van ladingen, maar ook de reders en de opvarenden) inlichtingen te verschaffen betreffende de kwaliteiten van een schip en de staat waarin het zich bevond. Vroeger bestonden er immers geen wettelijke voorschriften en controles daaromtrent.

De twee oudste en belangrijkste classificatiebureaus zijn de "Lloyd's Register of Shipping", opgericht in 1760 te Londen, en het "Bureau Veritas, Register International de Classification de Navires", dat op 2 juli 1828 onder de naam "Bureau de Enseignements pour les Assurances Maritimes" te Antwerpen werd opgericht. Stichters waren Alexandre Delahaye, medeoprichter en tien jaar directeur van Securitas, zijn neef August Morel, medewerker bij Securitas en bij verzekeringsmakelaar Solvijs, en Louis F. Vanden Broeck, handelaar. Het bureau was aanvankelijk gevestigd op het Kipdorp 47 en daarna op het Kipdorp 69. De oprichting en werking vergde veel geld, maar het belang ervan werd ook ingezien door koning Willem I, die aan de nieuwe instelling een lening toestond van 25.000 gulden.

In het begin verschenen maandelijks inspectieverslagen, maar deze werden vervangen door jaarlijkse registers, waarvan het eerste op 28 mei 1829 verscheen bij H. P. van der Hey te Antwerpen. Vanaf toen werd ook de benaming "Bureau Veritas" aangenomen. De politieke gebeurtenissen van 1830 in België waren ongunstig en verlamden de handel te Antwerpen. Delahaye verliet Securitas en vestigde zich te Gent. Morel richtte een filiaal op te Parijs en bracht in 1832 de zetel van Bureau Veritas, samen met zijn Antwerps personeel, over naar de Franse hoofdstad. De maatschappij bleef wel altijd vertegenwoordigd in Antwerpen.

Toezicht op scheepsbouw en scheepvaart zijn nog steeds haar belangrijkste activiteiten, maar daarnaast houdt ze zich nu ook bezig met technische controle van spoorwegen, vliegtuigen, auto's, kranen, machines, materialen voor petroleumwinning en gebouwen.

D 10. Herdenkingspenning voor het 150-jarig jubileum, 1978

- Vz. Een zeilschip en symbolen van de oude manier van bouwen in een afgeronde vierkantige uitdieping; erboven, langs de rand, VERITAS
 Kz. Een gestyleerd hoofd naar links, met daarop schetsen van een schip in aanbouw, een tanker, een aangemeerd schip, een vliegtuig, een kraan, een brug, allerlei machines en constructies; dit alles in een afgeronde vierkantige uitdieping; langs de rechterrand, BIZETTE-LINOËT; rondom, * 1828 * (bovenaan) / 1978 (onderaan).

Brons - rond (72 mm Ø).

Graveur : Bizette-Linoët - Atelier : Monnaie de Paris.

S. A. DE REMORQUAGE A HELICE

In 1870 stichtte Henri Gerling uit Flensburg de "S. A. de Remorquage à Hélice", deze bezat aanvankelijk zes schroefsleepboten (en geen radersleepboten). In 1928 werd samen met de "Remorquage Letzer" een coöperatieve firma gesticht : de "Union de Remorquage et de Sauvetage". Letzer, van Hollandse afkomst, had in 1923 de naar hem genoemde firma opgericht. De drie voornoemde firma's fuseerden in 1974 tot de "Unie van Reddings- en Sleepdiensten (URS)", die nu deel uitmaakt van de CMB-groep.

D 11. Herdenkingspenning voor het vijftigjarig bestaan, 10 december 1920

Vz. Een stoomsleepboot sleept een zeilschip naar links; eronder staat een cartouche op een anker en tussen riet; op de cartouche, 50e ANNIVERSAIRE / DE LA / SOCIÉTÉ ANONYME DE REMORQUAGE À HÉLICE / 10 Dec 1870 - 10 Dec 1920 ; tussen beide data bevindt zich het wapenschild van Antwerpen.

Kz. Neptunus, met een lendendoek en een lauwerkrans, ligt naar rechts : hij leunt met de rechterarm, waarin hij een drieland houdt, op een urne waaruit water vloeit ; met de gestrekte linkerarm wijst hij naar een zeilschip rechts aan de einder, een sleepboot vaart naar het zeilschip toe; boven de voet van Neptunus, ALF MAUQUOY

Brons - rechthoekig met gebogen bovenzijde (57 x 80 mm).

Graveur : A. Mauquoy - Atelier : Mauquoy.

Vandamme-Bernier 89.

MERCANTILE MARINE ENGINEERING

De Engelsen Black en Hostin richtten in 1877 te Antwerpen een scheeps-herstellingsbedrijf op. Het werd in 1925 door Brys en Gylsen opgekocht en van "Goetbloet & Baxter" omgedoopt in "Mercantile Marine Engineering". Op het nr. 403 der dokken bouwde Mercantile een belangrijk complex voor reparatie en scheepsbouw. In 1980 kwam het tot een fusie met Beliard Murdoch (zie verder).

D 12. Huldepenning aan de oorlogsslachtoffers onder het personeel, 14 juli 1946

Vz. Een gedenkteken, bestaande uit een staande man in vooraanzicht tussen twee rechthoekige platen, links en rechts is het geflankeerd door vier boompjes; op de achtergrond kranen (links), bomen vóór het torengebouw en de kathedraaltoren (midden) en scheepsstevens (rechts); eronder, op een rechthoek, MERCANTILE - ERKENDELIIK ; bovenaan, langs de rand, ANTWERPEN - 14 JULI 1946 ; in de afsnede, het gekroond wapenschild van Antwerpen op een laurier- en een eiketak.

Kz. PRO PATRIA op een band met ronde uiteinden; van achter de band komen eikebladeren (links) en laurierbladeren (rechts) te voorschijn; erboven, MERCANTILE / MARINE ENGINEERING / AAN ZIJN /

GESNLUVELDE SOLDATEN / EN AAN ZIJN / MARTELAREN
GESTORVEN / IN / CONCENTRATIEKAMP , eronder scheidt een kort
kruis 1940 en 1945

Op de rand een onleesbare instempeling.

Bronz - rond (60 mm Ø).

BELIARD

Henri Béliard richtte zijn scheepsherstellingsbedrijf op in 1877; het werd herdoopt in "Béliard et Plechter" (1885) en in "Béliard Crichton & Co" (1905). In 1961, na een fusie met de "S. A. Guthrie Murdoch" (genoemd naar twee Schotten die al in 1867 met scheepsherstelling begonnen waren), kreeg de firma de naam "Béliard Murdoch S. A.". Op 19 augustus 1980 kwam het opnieuw tot een fusie, ditmaal met de "Mercantile Engineering & Graving Docks". De firma heette van dan af "Mercantile Béliard". In 1989 werd Mercantile Béliard een holding, met daarin "Béliard Shiprepairers N.V." dat kort daarop door de Nederlandse groep Damen werd overgenomen en de werkzaamheden voortzet onder de naam "Antwerp Shiprepair N. V."

D 13. Herdenkingsplaket voor het 50-jarig bestaan, 1927

Vz. Buste van Béliard in driekwartprofiel naar links, rechts, in het veld, K. SCHUERMAN ; in de afsnede, HENRI GUSTAVE BÉLIARD / 24 DEC 1847 - 2 DEC 1920

Kz. Een anker, geplaatst op een vierbladige scheepsschoef, een tandwiel en lauriertakken, erboven, ATELILRS DE RÉPARATIONS / MARITIMES / BÉLIARD, CRIGHTON & C° / ANVERS / 1877-1927 ; in de afsnede, op een banderol met omgeplooid uiteinden, HOMMAGE AU FONDATEUR

Bronz - rechthoekig met gebogen bovenzijde (50 x 35 mm).

Graveur : K. Schuerman.

Van dit plaket bestaat ook een kleinere uitvoering (31 x 22 mm)

D 14. Herdenkingsplaket voor het 25-jarig bestaan van de ziekenkas Henri Béliard, 1936

Vz. Een gedrapeerde vrouw, met hoofddoek, staat naar rechts; ze strekt beide handen uit naar een oude baardige man voor haar; deze zit op de knieën in vooraanzicht en kijkt op naar de vrouw; eronder, op een rechthoekige plaat, ZIEKENKAS / HENRI BELIARD ; rechts, op de achtergrond, een schip; het geheel is omgeven door een versierde ovale omlijsting; dit ovaal is geplaatst op verticale banden van ongelijke lengte, die onderaan een punt vormen; boven het ovaal bevinden zich eiketakken; rond dit alles loopt een geprofileerde omlijsting; deze is bovenaan trapvormig, bovenaan, links en rechts, is ze afgezoomd door bladeren en onderaan wordt ze verborgen door een rechthoekige plaat, die zich boven twee kortere banden bevindt.

Kz. ZIEKENKAS / HENRI BELIARD / 1911-1936

Brons - rechthoekig met boogvormige bovenzijde en trapvormige onderzijde (49 x 78 mm).

Graveur Alfons Mauquoy - Atelier : Mauquoy.

PLOUVIER

In 1870 begon Prosper Plouvier als scheepseigenaar transportactiviteiten te ondernemen. In 1919 werd de S. A. Transports Plouvier & Co opgericht (Plouvier Transport N.V. in 1965), die zeer actief was in de tankbinnenvaart. In 1929 stichtte ze, samen met de firma NAVEX, het bedrijf Stocatra voor overslag van massagoed, maar ze heeft zich daar trapsgewijs uit teruggetrokken. Holdifima, de holding van Plouvier, omvat nu ook de Kreglingergroep. Een achterkleinzoon van Prosper Sr. zetelt nog steeds in het directiecomité van de firma.

Huldiging van Prosper Plouvier bij zijn 75e verjaardag (1926)

Prosper Philippe Eduard Plouvier werd op 20 december 1851 in Oostende geboren. Ter gelegenheid van zijn 75e verjaardag werd hij door zijn bedrijf plechtig gehuldigd.

D 15. Huldeplaket, 20 december 1926

Vz. Buste van Plouvier naar links; rechts, in het veld, ALF. / MAUQUOY ; in de afsnede, binnen een rechthoek, P. P. E. PLOUVIER

Kz. HERINNERING / AAN DE / HULDEBETOOGING / VAN / 20 DECEMBER / 1926 , op de achtergrond, masten met wimpels en tuigage; in de afsnede, een anker op een gekruiste Mercuriusstaf en bootshaak en tussen rietstengels; over het anker hangen takels en een ketting.

Brons - rechthoekig met gebogen bovenzijde (50 x 75 mm).

Graveur : Alfons Mauquoy - Atelier : Mauquoy.

Vandamme-Bernier f41.

GYLSEN

H. P. Gylsen begon in 1888 met stouwerijactiviteiten; op 31 december 1909 stichtte hij de firma "Grain & General Stevedoring Company". Die benaming werd op 2 maart 1911 veranderd in "Stevedoring Company Gylsen S. A.". Het was een voornaam stouwerijbedrijf; het had vaste ligplaatsen op de nummers 420/428 in het Churchilldok, op de nummers 332/344 in het zesde havendok en - na overname van de "Belgo-British Stevedoring C^o" in 1982 - op de nummers 206/224 van de CMB Terminal. Stevedoring Company Gylsen S. A. fuseerde in 1988 met de Hessianatie; vanaf 1991 wordt de

naam Gylsen niet meer gebruikt. H. P. Gylsen stichtte in 1916, samen met Brys, ook de Lloyd Royal Belge.

D 16 Herdenkingspenning voor het 75-jarig bestaan, 31 december 1984

- Vz. Een grote letter G; op de dwarsstreep, twee stukgoedkranen van de Boomse Metaalwerken; rondom, STEVEDORING COMPANY GYLSSEN N. V. - ANTWERPEN (bovenaan) / 1909-31/12-1984 (onderaan).
- Kz. Een zeeschip ligt aan de kaai en wordt gelost door een containerkraan; deze overspant rechts een loods, achter de loods bevindt zich een containerplein; tussen de benen van de kraan loopt een spoor met daarop drie spoorwagens; rechts, naast een aantal containers op het plein, „K”; bovenaan, 75 tussen twee palmtakken, onderaan, langs de boord, GYLSSEN

Gepatineerd zilver of brons - rond (70 mm Ø).

Graveur : J. Keustermans - Atelier : Mauquoy-Tramaux.

Op de rand van de zilveren exemplaren is en 0,950 ingeslagen.

CH. GOOD EN DE S. A. D'ARMEMENT, D'INDUSTRIE ET DE COMMERCE

De import en verwerking van petroleum was een van de activiteiten in de haven van Antwerpen die zich bijzonder ontwikkelden op het einde van de 19e eeuw. Charles Good was er, samen met Frederic Speth, een van de promotoren van. Zij publiceerden o. m. in 1887 het rapport "Transport du pétrole par navires à réservoirs". Speth stichtte een firma die de voorloper werd van Esso en waarvan, naast Standard Oil Cy, onder andere ook de familie Good aandeelhouder was.

Charles Good richtte in april 1891 de "Société Anonyme pour l'Importation des Huiles de Graissage" op. Zij verhandelde minerale oliën in alle vormen en werd eigenaar van een viertal schepen. Tot 1905 gebeurde het lossen van hun schepen en de opslag van de olie aan het Amerikadok. Daarna werden de petroleuminstallaties overgebracht naar het Kfcl.

Op 19 november 1900 richtte Charles Good de "Société Anonyme d'Armement, d'Industrie et de Commerce" op. De zeerederij was haar voornaamste activiteit. In 1919 bezat ze vijf schepen met een gezamenlijke brutotonnemaat van 14.650 ton. Haar "Emmanuel Nobel" (6.250 ton), gebouwd in 1912, was het eerste Belgisch schip ter lange omvaart dat voortgedreven werd door dieselmotoren. Het bezat bovendien twee stoomketels die gestookt werden met mazout. Daardoor stond de maatschappij ook bekend als een goede opleidingsschool voor officieren-mechaniciëns.

Beide maatschappijen gingen in juni 1933 op in de "Belgian Gulf Cy", die op haar beurt in februari 1953 werd omgevormd tot de "Gulf Oil (Belgium) S. A."

D 17. Hardankingspenning voor het 25-jarig bestaan, 1925

- Vz. Buste van C. Good naar links; rechts, in het veld, ALF / MAUQUOY ; in de afsnede, op een horizontale band, CHARLES GOOD
 Kz. Een anker, een tandwiel en een Mercuriusstaf, bijeengehouden door een touw en een ketting, en geplaatst op een eikekrans; het geheel binnen een cirkel; eronder, 1900 1925 / Société Anonyme / d' ARMEMENT, d' INDUSTRIE / et de / COMMERCE

Brons - rechthoekig (57 x 78 mm).

Graveur : Alfons Mauquoy - Atelier : Mauquoy.

Vandamme-Bernier 56.

AGENCE MINIERE & MARITIME

De "Agence Minière & Maritime" hield zich, zoals haar naam doet vermoeden, bezig met de handel in erts en aanverwante produkten en het transport, laden en lossen van deze produkten. Ze werd gesticht in 1919 en veranderde meerdere keren van vennootschapsvorm voor ze in december 1977 werd ontbonden. Op 12 oktober 1955 werd nog een stouwerij opgericht onder de naam "Agence Minière & Maritime Stevedoring". Afgevaardigd beheerder waren achtereenvolgens Jean, Jacques en Jean-Jacques Rentiers. De tweede beheerder bleef steeds een zekere Arthur Dupon, geboren te Borgerhout op 16 augustus 1890.

D 18. Herdenkingspenning van het tienjarig bestaan, 1929

- Vz. De naakte Mercurius, met een naar achter wapperende schoudermantel en met zijn staf in de rechterhand, staat naar rechts: op de achtergrond, de voorsteven van een zeeschip (links) en fabrieksgebouwen en hoogovens achter een anker, een tandwiel en een kist (rechts); rondom, AGENCE - MINIERE & -MARITIME ; onderaan links, langs de rand, ARTHUR DUPON; in de afsnede, - MCMXIX - MCMXXIX -
 Kz. Het hoofd van J. Rentiers, in een excentrisch geplaatste ronde uitdieping, naar links; rechts, achter de nek, het monogram AD; onderaan rechts, op de afsnede van de hals die overgaat in de brede boord, L'AGENCE / MINIERE & MARITIME / A SON PRESIDENT / JEAN RENTIER / MCMXIX - MCMXXIX

Op de rand is "J. Fonson" ingeslagen.

Brons - rond (90 mm Ø).

Graveur : Arthur Dupon - Atelier : J. Fonson.

ENI

"L'Electro Navale & Industrielle - Electriche Nijverheids Installaties" werd in 1926 door Alexis Thijs gesticht en werd in 1949 omgevormd tot een Naamloze Vennootschap. De firma is in de scheepvaart vooral bedrijvig op electrisch gebied (reparaties en nieuwbouw).

D 19. Huldaplakiet, z. j.

Vz. Een naakte man sleurt een rotsblok naar links; rechts, langs de rand, J WITTERWULGHE

Kz. E. N. I. , omgeven door een clijs en geplaatst op een bliksem; eronder, ALS HERINNERING / AAN DE / JAAREN / SAMENWERKING ; het geheel op een ronde schijf, afgezoomd door een ronde gesloten laurierkrans met een kruiselings gewikkeld lint.

Brons - rechthoekig met afgeschuinde hoeken (73 x 67 mm).

Graveur : J. Witterwulghe - Atelier : Fisch.

Het plakiet is niet gedateerd en het gebruik schijnt eerder onregelmatig te zijn geweest.

DAVUM

De firma Davum werd in 1927 opgericht en trad op als expediteur-fabrieks-agent voor Franse staalfabrieken. Door een fusie van hun opdrachtgevers ging Davum in september 1972 op in een fusie met de firma Satam.

D 20. Herdenkingsplakiet voor het 25-jarig bestaan, 1952

Vz. In een grot staat Vulcanus (de God van het vuur) naakt naar links; op een aanbeeld smeedt hij een staaf; bovenaan links, langs de rand, J. Witterwulghe

Kz. DAVUM / ANVERS / 1927 - 1952

Brons - rechthoekig met gebogen bovenzijde (50,5 x 35,5 mm)

Graveur : J. Witterwulghe - Atelier : J. Fonson.

E. SCHEEPVAARTLIJNEN

De scheepvaartlijnen zijn in dit hoofdstuk gerangschikt in chronologische volgorde (volgens de datum van de stichting van de firma of het begin van de uitbating van de lijn).

MESSAGERIES MARITIMES

In 1851 nam de "Messageries Nationales" (de diligenciedienst tussen de voornaamste Franse steden) op vraag van de regering de uitbating over van de schepen die vanuit Marseille de Middelandse-zeehavens bedienden (vooral Algerië). De firma, herdoopt tot "Messageries Maritimes", bouwde haar diensten uit in de Middelandse Zee en naar het Verre Oosten (vooral na de opening van het Suez-Kanaal) en begon met een postdienst op Zuid-Amerika.

In 1974 fusioneerde zij met de "Compagnie Générale Transatlantique" (CGT) tot de "Compagnie Générale Maritime" (CGM). Agenten in Antwerpen waren Gallatly Hankey, Bureau Maritime Franco-Belge en nu CGM Benelux.

E 1. Herdenkingspenning voor het eeuwfeest, 1951

Vz. De kop van een eenhoorn, geplaatst op een anker met een touw door de ring; erboven, een muurkroon; in het veld, 1851 (links) - 1951 (rechts); erboven, COMPAGNIE / DES MESSAGERIES / MARITIMES ; eronder CENTENAIRE / DES SERVICES ; in de afsnede, een vliegende vogel naar rechts; links, langs de rand, ANDRE LAVRILLIER

Kz. De voorstevan van een groot modern schip in vooraanzicht; ervóór vaart een zeilraderboot naar rechts, links, langs de boord, ANDRE LAVRILLIER ; bovenaan, langsheen de boord, MDCOCLI - MCMLI

Op de rand is "BRONZE" en een hoorn des overvloeds (keurstempel van de muntmeester van de Monnaie de Paris) ingeslagen.

Bronz - rond (60 mm Ø).

Graveur : André Lavrillier - Atelier : Monnaie de Paris.

De eenhoorn verwijst naar de diligenciediensten die de firma aanvankelijk uitbaatte. De zeilraderboot was het embleem van de pakketboten van de "Messageries Impériales", zoals de Compagnie onder Napoleon III heette.

COMPAGNIE GENERALE TRANSATLANTIQUE (CGT)

De bankiers Emile en Isaac Pereire stichtten in 1855 de "Compagnie Générale Maritime", hoofdzakelijk voor de dienst op Noord-Amerika. Ze kregen belangrijke subsidies van de Franse staat om het postverkeer met dit continent te verzekeren. In 1861 werd de firma omgedoopt in "Compagnie Générale Transatlantique". Ze had indrukwekkende pakketboten als de NORMANDIE, de ÎLE DE FRANCE en de FRANCE onder haar v.ag. In 1974

fusioneerde de "Compagnie Générale Transatlantique" met de "Messageries Maritimes" en werd weer "Compagnie Générale Maritime". In Antwerpen was de CGT, via haar agentschap "Bureau Maritime Franco-Belge", zeer actief voor goederentrafiek naar veel bestemmingen.

E 2. Herdenkingspenning voor het eeuwfeest, 1955

- Vz Een gedrapeerde vrouw staat in vooraanzicht op de golven en kijkt naar links; ze houdt de vlag van de CIE GLE TRANSATLANTIQUE in de rechterhand en wijst met de uitgestrekte linker naar een schild met de inscriptie 1855 / 1955 ; op de achtergrond, een kaart met Europa, het westen van Afrika en Amerika, waarop verschillende lijndiensten zijn aangeduid ; onderaan, rechts, MARCEL / RENARD
- Kz Negen verschillende scheepstypes, een windroos en een vliegtuig zijn over het veld verspreid; daartussen, DEPVIS - CENT / ANS / LA COMPAGNIE / GENERALE TRANSATLANTIQUE, / AV SERVICE DE L' E- / CONOMIE - FRAN- / CAISE ET DES ECHANGES / IN - TERNATIONAVX / MAINTIENT, / SUR - LES / OCEANS, LA PRESENCE / ET - LE PRESTIGE / DE - LA / FRANCE (incuus); bovenaan, drie sterren.

Op de rand is "BRONZE" en een keurstempel ingeslagen

Brons - rond (58 mm Ø).

Graveur Marcel Renard - Atelier : Monnaie de Paris

KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE STOOMBOOT - MAATSCHAPPIJ N.V.

De KNSM werd in 1856 gesticht als Amsterdamse scheepvaartlijn naar de Baltische Zee en de Golf van Biskaje. Later werden de diensten uitgebreid met lijnen naar West-Indië, de Middellandse Zee, gans Midden-Amerika en de westkust van Zuid-Amerika. Met meer dan honderd havens waar regelmatig aangemeerd werd, was de KNSM een van de bedrijvigste Hollandse lijndiensten. In 1981 ging ze op in het groter Hollands consortium Nedlloyd.

Haar agent in Antwerpen was de firma Phs. Van Ommeren. Philippus Van Ommeren, van Nederlandse afkomst, werd in 1899 in Antwerpen agent voor de Nippon Yusen Kaisha. In 1909 stichtte hij de "Comptoir Maritime Anversoïsois", die later "Phs. Van Ommeren Comptoir Maritime Anversoïsois" en "Phs Van Ommeren (Antwerpen)" werd.

E 3. Herdenkingspenning voor het 100-jarig bestaan, 1956

- Vz De zeegodin Amphitrite rijdt op een hippocampus (zeepaard) naar links; onderaan links, in het veld, 1856 / 1956 ; rondom, KONINKLIJKE . NEDERLANDSCHE . STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ

Kz. Gekroond ovaal schild met het wapen van de KNSM, gehouden door een triton (links) en een zeemeermin (rechts); rondom, WIE . ZEE . HOUDT . WINT . DE . REIS .

Brons - rond.

Graveur : Albert Termote - Atelier : Koninklijke Begeer B.V.

E 4. Herdenkingspenning voor het 125-jarig bestaan, 1981

Vz. Gekroond ovaal schild met het wapen van de KNSM : links en rechts, in het veld, varen telkens drie verschillende schepstypes naar rechts; rondom, KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE STOOMBOOT - MAATSCHAPPIJ (bovenaan) / 1856 - 1981 . (onderaan).

Kz. Het gekroond wapenschild van Amsterdam, gehouden door een zittende triton met drietand en kinkhoorn (links) en de zittende Mercurius met staf (rechts), zweeft boven het water; erboven, langs de boord, NAVIGARE NECESSE EST

Brons - rond (60 mm Ø).

Atelier : Koninklijke Begeer B. V.

NORDDEUTSCHE LLOYD (NDL)

De NDL ontstond in 1857 in Bremen, door het samengaan van vier kleinere maatschappijen. Van in het begin specialiseerde de rederij zich in de passagiersvaart en postdienst. In 1970 ontstond de HAPAG-LLOYD uit de fusie van de NDL met de Hamburgse HAPAG (Hamburg-Amerikanische Paketfahrt-Actien-Gesellschaft), die in 1847 gesticht werd. In Antwerpen werden de lijndiensten van de NDL en van de Hapag door verschillende scheepsagenten verzorgd, al naargelang van hun bestemming; nu is alles bij Hapag-Lloyd Belgium N.V. gecentraliseerd.

25-Jarig bestaan van de postdienst van de NDL van Antwerpen naar Oost-Azië en Australië (1911)

In 1896 kon de "Compagnie Commerciale Belge, anc. H. Albert de Bary & C°" als Generalverteerder van de Norddeutsche Lloyd bekomen dat de Duitse postschepen naar Australië en het Verre Oosten ook Antwerpen aandeden.

E 5. Herdenkingspenning, 1911

Vz. Op de voorgrond zit een gelauwerde stroomgod naar rechts; zijn linker hand rust op een wereldbol en met de rechter houdt hij een roer vast; hij leunt op een omgevallen urne waaruit water stroomt; achter hem staat de gedrapeerde Germania, met borstpantser en kroon, naar rechts; in de geheven linkerhand houdt zij een lauwertak en in de rechter een hoorn des overvloeds; links van haar staat Mercurius, die met de rechterhand zijn staf vasthoudt en met de elleboog op een kaapstander leunt; rechts,

op de achtergrond, vaart een passagiersschip naar rechts op de Schelde; daarachter, de kathedraal; onderaan rechts, op de boordsteen, L. DUPUIS FECIT

- Kz. In het centrum vaart een stoomschip naar rechts; erboven, 1886 N.D.L. 1911, dit alles is aan de zijanten ingesloten door palmbomen (links) en toefbomen (rechts); erboven, twee gekruiste vlaggen (van de hanzestad Bremen en van de Norddeutsche Lloyd) op een in drieën doorsneden rococo-schild (schildhoofd van sabel, schildvoet van keel en middenvak van zilver); in de afsnede, een schild met drie viskoppen naar links, het wordt gehouden door twee griffoenen en is getooid met een toernooihelm; de helm is versierd met vleugels en een diep ingesneden dekkleed; tussen de vleugels, een vijfpuntige ster, onderaan inks, langs de rand, L. D.

Brons - rond (70 mm Ø).

Graveur : L. Dupuis - Atelier Fisch.

MHB III, 167

Oprichting van het "Kaiserin Auguste Victoria Erholungsheim (1913)

Veel vooraanstaande families uit handels- en zeevaartkringen te Antwerpen kwamen uit de buurlanden. Vooral de Duitsers waren goed vertegenwoordigd, omdat Antwerpen een belangrijke doorvoerhaven was voor Duitsland.

Een van de leiders van de Duitse kolonie rond de eeuwwisseling was Heinrich Albert von Bary, die wel eens de Duitse burgemeester van Antwerpen werd genoemd. Hij was gespecialiseerd in de handel op Zuid-Amerika en vormde zijn firma om tot de vennootschap "Compagnie Commerciale Belge, anc. H-Albert de Bary & Co". Zij had vele functies, waaronder die van Generalverteger van de Norddeutsche Lloyd. Samen met zijn broer Georg richtte hij in 1913 te Antwerpen het "Kaiserin Auguste Victoria Erholungsheim" op, als aandenken aan hun overleden moeder Laura Orth.

E 6 Herdenkingspenning, 1913

- Vz. Twee ronde medaillons, allebei op een voetstuk, het linker met de buste van A. von Bary in driekwart vooraanzicht naar rechts, omgeven door H. ALBERT - VON BARY, en het rechter met de buste van G. von Bary in driekwart vooraanzicht naar links, omgeven door GEORG - VON BARY; op het rechter voetstuk, L. DUPUIS. Fc.; erboven, op een achtergrond van bloemen, een klein ovaal medaillon met ANNO / 1913 en een hangende drapering; onderaan, een wapenschild gehouden door twee griffoenen en getooid met een gevleugelde helm; op de achtergrond, eikebladeren en klimopbladeren
- Kz. Een ruim gebouw met een klein torentje, twee zijvleugels en een groot terras in een park; erboven, een banderoel met "KAISERIN AUGUSTE VICTORIA ERHOLUNGSHEIM"; onderaan is een plakiet op een voetstuk

bevestigd ; op dit plaket, "GESTIFTET / VON DEN BRUDERN H. ALBERT
UND GEORG VON BARY / ZU ANTWERPEN ZUM ANDENKEN AN IHRE
VERSTOR- / BENE MUTTER FRAU HEINRICH-CARL DE BARY /
GEBORENE LAURA ORTH."

Brons - rond (69 mm Ø).

Graveur : L. Dupuis.

ANTWERP ENGINEERING C^o LTD.

E 7. Herdenkingspenning voor het zilveren jubileum van David Petrie als
directeur, 1923

Vz. Buste van Petrie naar links; rechts, langs de boord, ALF. MAUQUOY
(incuus).

Kz. SOUVENIR / OF THE / 25 TH. / ANNIVERSARY / OF / MR. DAVID PETRIE
/ AS MANAGING DIRECTOR, OF THE / ANTWERP / ENGINEERING CO.
LTD / 1898-1923

Brons - rond (70 mm Ø).

Graveur : Alfons Mauquoy - Atelier : Mauquoy.

Vandamme-Bernier 120.

E 8. Penning ter ere van David Petrie, z. j.

Vz. Buste van Petrie naar links.

Kz. MR. PETRIE DIRECTOR ANTWERP ENGINEERING Co

Brons - rond (30 mm Ø).

Graveur : Alfons Mauquoy - Atelier : Mauquoy.

Vandamme-Bernier 261.

COBELFRET S. A.

E 9. Huldepenning voor de 60e verjaardag van Marcel Cigrang, 1972

Vz. Buste van Cigrang in driekwartprofiel naar links; langs de afsnede van
de buste, W. KREITZ

Kz. 1912-1972 / MARCEL CIGRANG / DE LA PART DE / COBELFRET S. A. /
ET DES FIRMES ASSOCIEES

Brons - rond (75 mm Ø).

Graveur : Willy Kreitz - Atelier : Fonson.

ROYAL INTEROCEAN LINES (RIL)

De RIL had haar hoofdzetel in Hong-Kong, maar was oerhollands. Toen de "Java China Japan Lijn" in 1947 de buitenlijnen van de "Koninklijke Pakketvaart Maatschappij" overnam, werd ze omgedoopt tot "Koninklijke Java China Pakketvaartlijnen" (in het Engels "Royal Interocean Lines"). In 1969 ging de maatschappij op in de NEDLLOYD groep; haar vier "Straat" - schepen kregen toen een half nieuwe naam (de "Straat Freetown" werd de "Nedlloyd Freetown", enz.). De Royal Interocean Lines verzorgde afvaarten naar het Verre Oosten en werd te Antwerpen vertegenwoordigd door de firma Ruys & C°. Deze laatste firma was van Nederlandse oorsprong en vestigde zich op 1 augustus 1868 in Antwerpen. Ze was voornamelijk agent voor Nederlandse en Engelse lijnen.

E 10. Penning voor onbekend gebruik, z. j.

Vz. Het motorschip "Straat Fremantle" vaart naar links; rondom, ROYAL INTEROCEAN LINES ★

Kz. In het veld, een gekroond RIL-monogram; rondom, FASTEST FREIGHT SERVICE FROM THE FAR EAST (buitenomschrift) / STRAAT FREETOWN STRAAT FRANKLIN STRAAT FRAZER STRAAT FREMANTLE (binnenomschrift).

Brons - rond (80 mm Ø).

COMPAGNIE MARITIME BELGE (CMB)

Op Initiatief van Leopold II ontstond in 1895 de "Compagnie Belge Maritime du Congo", en dit door samenwerking met de "African Steamship Co / Elder Dempster Line". Samen met de Woermann Linie richtte ze de "Société Maritime du Congo" op, die in 1908 ontbonden werd. De Compagnie Belge Maritime du Congo kwam in 1911 onder Belgische controle. Het agentschap werd waargenomen door de "Agence Maritime Walford", tot op 3 maart 1919 het "Agence Maritime Internationale" werd gesticht. Op 20 februari 1930 fuseerde de "Compagnie Belge Maritime du Congo" met de "Lloyd Royal Belge", waardoor de "Compagnie Maritime Belge" ontstond. Haar Kongoboten vertrokken vanaf de Schelde (wandeterrassen) tot de CMB een concessie aan het Leopolddok kreeg (de "Gouverneur Galopin" was de laatste die er afvoer op 17 mei 1949). De "Capitaine Frankignoul" kwam als eerste toe aan de "Gare Maritime" van de CMB op 29 maart 1949; toch werd deze pas op 18 mei 1951 door Prins Boudewijn ingehuldigd.

In 1961 werd de "Armement Deppe" overgenomen (Adolphe Deppe, afkomstig van Lippstadt, Duitsland, vestigde zich in 1860 als reder te Antwerpen; na zijn dood werd de rederij door zijn neven Christiaan en Louis Sheid voortgezet).

In 1974 werd de afkorting CMB de officiële benaming van de maatschappij. Recent verkocht de Société Générale haar belangen in de CMB aan ALMABO.

Inwijding van de Albertville (1913)

Op 4 maart 1913 werd een nieuwe "Albertville" in de vaart gebracht; het was het vierde schip van de "Compagnie Belge Maritime du Congo" dat die naam droeg.

E 11. Herdenkingsplakket, 4 maart 1913

- Vz. De Albertville vaart naar links; rechts, op de achtergrond, de O. L. Vrouwetoren, onderaan rechts, Floris de Cuyper; in de afsnede, COMPAGNIE BELGE MARITIME / DU CONGO SOCIETE ANONYME, tussen twee gekruiste ankers (links) en een reddingsboei (rechts).
- Kz. De vlag van de compagnie op een rond medaillon, het is geplaatst op een mercuriusstaf en omgeven door een bladerkrans die ook via de bovenhoeken langs de zijranden afhangt; links van het medaillon een schild met het wapen van België en rechts een schild met het wapen van Kongo; twee palmtakken komen van onder het medaillon en bedekken de onderkant van de schilden; eronder, INAUGURATION DU VAPEUR / "ALBERTVILLE" / 4 MARS 1913; onderaan links, Floris de Cuyper

Brons - rechthoekig (65,2 x 47,0 mm)

Graveur: Floris de Cuyper.

De Albertville keert voor het eerst uit Kongo terug naar het bevrijd België (1919)

Op 7 maart 1919 voer de Albertville als eerste Kongoboot na de bevrijding de Antwerpse haven binnen. Op het gelegenheidsbanket zat Minister Francoï de eretafel voor.

E 12. Herdenkingspenning, 7 maart 1919

- Vz. België (een gehelmde vrouw met lang geborduurd kleeid en kapmantel) staat naar rechts en verwelkomt Kongo (een jonge gedrapeerde negerin); ze reiken elkaar de hand op de Antwerpse kade, waartegen de Albertville gemaerd ligt, links, op de achtergrond, de Scheide met een zeilboot en de O. L. Vrouwetoren; op de basislijn, incuus, 1919 (links) Jul. Lagae | (rechts); in de afsnede, COMPAGNIE BELGE / MARITIME DU CONGO / SOCIETE ANONYME
- Kz. LE 7 MARS 1919 / LE S/S ALBERTVILLE / VENANT DV CONGO RENTRE / POUR LA PREMIERE FOIS / EN BELGIQUE LIBEREE / ET ACCOSTE AVX QVAIS / DE LA METROPOLE / NATIONALE

Op de rand is "J. FONSON" ingeslagen.

Brons - rond (80,5 mm Ø).

Graveur: Jules Lagae - Atelier: Fonson Frères.

Lefebure 2972

Jaarboek EGMP, 1985, p. 57, 10.

Deze penning werd in mei 1920 vervaardigd voor het Departement der Koloniën van de Belgische overheid.

Maidentrip van de Albertville (1928)

In 1927 werd in Saint Nazaire het vijfde schip gebouwd met de naam "Albertville". Het jaar daarop ondernam het zijn eerste reis.

E 13. Herdenkingspenning, 1928

Vz. Een prauw wordt door vier negers naar links geroeid; ze vervoeren een mand met tropisch fruit; op de linker boord van de prauw stapt een neger, met paan en halsbanden, naar links; hij houdt een tandwiel in zijn uitgestrekte rechterhand en een mercuriusstaf met een bloemenkrans in zijn linker; op de achtergrond, een structuur van verticale lijnen; onder de prauw, vissen; rechts, op de achtersteven van de prauw, E. WIJNANTS; rondom, op een band met radiale streepjes, COMPAGNIE BELGE MARITIME DU CONGO. S. A.

Kz. PAQUEBOT / ALBERTVILLE / PREMIER / VOYAGE / MCMXXVIII in een achthoek; de cirkelsegmenten buiten de vijfhoek zijn afwisselend voorzien van rechte en gegolfde lijnen.

Brons - rond (80 mm Ø).

Graveur : Ernest Wijnants - Atelier : Fisch.

HP 158.

Hulp van de "Jean Jadot" aan de "Usworth" (1934)

De "Jean Jadot" was een vrachtschip van de CMB dat op de lijndienst tussen Antwerpen en New York werd ingezet. Op zijn 48e reis kwam het de ss Usworth van de R. S. Dalgliesh Ltd. ter hulp. Tijdens een vier dagen durende reddingsoperatie in een zware storm werd een gedeelte van de opvarenden van de Usworth gered (11 - 14 december 1934). De reddingsploeg stond onder het bevel van tweede officier Jules Leblanc; vierde officier Paul Lambert en hulpmechanici Louis De Jongh verloren er het leven bij.

Leopold III decoreerde op 30 januari 1935 eigenhandig kapitein Sadi Gonthier, Louis Leblanc en de leden van de reddingsploeg. De vereremerkten werden op het stadhuis van Antwerpen ontvangen door burgemeester Camille Huysmans, waarbij hen een erepenning van de stad werd overhandigd.

E 14. Erepenning, 14 december 1934

Vz. Gekroond wapenschild van Antwerpen, omgeven door rozen en gehouden door een wildeman (links) en een wildevrouw (rechts), beiden met knots; erboven, langs de rand, ANTWERPEN; in de afsnede, op een rechthoekige plakket, S. P. Q. A.; de plakket is geplaatst op lauriertakken.

Kz. HULDE / VAN DE / STAD ANTWERPEN / AAN / / VAN SS JEAN
JADOT / - / HULP AAN DE S. S. USWORTH / 14 DEC. 1934

Brons - rond (70 mm Ø).

Graveur : J. Dupon - Atelier : Mauquoy.

Vandamme-Bernier 287.

Aan S. Gonthier, P. Lambert en L. De Jongh werd de gouden penning van de Life Saving Benevolent Association of New York toegekend. Deze van S. Gonthier is beschreven in het Jaarboek van het EGIMP, 1986, p. 91-93.

Vijftigjarig bestaan van de CMB (1945)

E 15. Herdenkingsplaket, 1945

Vz. Pakketboot in driekwart zijaanzicht naar links; in de rechter benedenhoek, GF in een cirkel.

Kz. De vlag van de CMB wappert naar rechts aan een schuin geplaatste vlaggestok; eronder, C. M. B. / 1895-1945

Brons - rechthoekig (102 x 66 mm).

Verkoop van de "Fabiolaville" (1989)

De "Fabiolaville" was het laatste "ville"-schip van de CMB. Het werd in 1989 verkocht.

E 16. Herdenkingsplaket, januari 1989

Vz. De Fabiolaville vaart in driekwart zijaanzicht naar links

Kz. mv FABIOLAVILLE / 6/1972 - 1/1989 (incuus).

Brons - rechthoekig (102 x 66 mm).

POLISH OCEAN LINES

Deze Poolse rederij, die sinds 1936 op Zuid-Amerika vaart, wordt in Antwerpen vertegenwoordigd door de in 1946 gestichte firma Psal.

E 17. Herdenkingspenning voor de 50e verjaardag van de lijn naar Zuid-Amerika, 1986

Vz. Een modern motorvrachtschip vaart naar rechts op drie rijen gestyleerde golven; erboven, 50 YEARS ; eronder, OF SOUTH AMERICA SERVICE boven het embleem van de Polish Ocean Lines (P - L / O op een drietand en een rof) ; rondom, POLISH OCEAN LINES (bovenaan) / GDYNIA (onderaan).

Kz. Het stoomschip Pulaski vaart naar links ; erboven, SS "PUŁASKI" / 29
FEBRUARY 1936 , eronder, FIRST SAILING / ON / SOUTH AMERICA
LINE boven het embleem van de Polish Ocean Lines, in de afsnede,
GDYNIA

Brons - rond (70 mm Ø).

UNIAFRICA

In 1961 startten drie Oostbloklijnen - de Polish Ocean Lines, Gdynia, de Estonian Shipping Co Tallinn en de VEB Deufracht Seereederer, Rostock - een gezamenlijke dienst op West-Afrika onder de naam UNIAFRICA. Lijn-agent in Antwerpen was Psai.

E 18. Herdenkingspenning voor het 20-jarig bestaan, 1981

Vz. Een Afrikaans masker tussen 1961 en 1981 , in de afsnede, op een rechthoekige plaketa, UNIAFRICA; rondom, UNITED WEST AFRICA SERVICE

Kz. Het embleem van de Polish Ocean Lines met eronder GDYNIA (bovenaan links) ; het embleem van de Estonian Shipping Co met eronder TALLINN (bovenaan rechts) ; het embleem van VEB Deufracht Seereederei met eronder ROSTOCK (onderaan in het midden) ; de achtergrond wordt gevormd door gestyleerde golven

Brons - rond (70 mm Ø)

Het masker op de voorzijde is een "Kpetle" (dodenmasker) van de Senfo (Ivoorkust).

BALTAMERICA

In 1968 startten drie Oostbloklijnen - de VEB Deufracht Seereederei, Rostock, de Baltic Shipping Co, Leningrad en de Polish Ocean Lines, Gdynia - een gezamenlijke dienst op Zuid-Amerika onder de naam BALTAMERICA.

De firma Transworld, opgericht in 1969 als agentschap voor de Sovjetrusische lijnen, trad voor de Baltamericadienst op als agent in Antwerpen en verzekerde 1 vertrek per week (Hamburg - Antwerpen - Atlantische kust van Brazilië, Uruguay en Argentinië).

E 19. Herdenkingspenning voor het 20-jarig bestaan, 1988

Vz. Rechts hangt een anker aan een ketting; links, in het veld , BALTAMERICA / 1968 - 1988 ; rechts van het anker, de initialen LW ; de achtergrond wordt gevormd door rechthoeken van verschillende afmetingen en niveaus, versierd met een golfmotief.

Kz. Bovenaan, het embleem van VEB Deufracht Seereederei (links) en ROSTOCK (rechts) ; in het midden, LENINGRAD (links) en het embleem

van de Baltic Shipping Co (rechts); onderaan, het embleem van de Polish Ocean Lines (links) en GDYNIA (rechts); de achtergrond wordt gevormd door rechthoeken van verschillende afmetingen en niveaus.

Wit metaal - rond (70 mm Ø).

DELMAS - VIELJEUX

De broers Frank en Julien Delmas begonnen in 1867 vanuit La Rochelle een scheepsverbinding met de eilanden Ré en Oléron. Na de oorlog van 1870 voegde een derde broer, Emile, zich vanuit de Elzas bij hen en werd de "roue de Mulhouse" het embleem van de maatschappij. "Delmas Frères" breidde zich uit met een dienst op Algerië en was ook zeer bedrijvig in de steenkoolsector. Na de Eerste Wereldoorlog kwam Léonce Vieljeux (de schoonzoon van Frank Delmas) in de firma, die toen tot een N.V. werd omgevormd. De lijndienst op West-Afrika en de "Chantiers Navale Delmas-Vieljeux" te La Rochelle werden opgestart. Na de Tweede Wereldoorlog werden de schepen ondergebracht in de "Société Navale Delmas-Vieljeux", die de scheepvaartactiviteiten van de firma bundelde. In Antwerpen was de Société Navale Delmas Vieljeux een van de grote lijner voor West-Afrika. Ze werd er vertegenwoordigd door Eiffe & Co. In de jaren '70 werd de West-Afrika-dienst van de "Chargeurs Réunis" overgenomen en veranderde de naam van de firma in "Société Navale Chargeurs Delmas-Vieljeux". Nu heel ze, na nog meerdere wijzigingen, "DELMAS" en haar agent in Antwerpen is Delkotrans.

E 20 Penning voor onbekend gebruik, 7 j

Vz. Een zeventiende-eeuwse driemaster met drie geschutsdekken vaart naar rechts; eronder het "roue de Mulhouse"; rondom, een parelcirkel

Kz. SOCIÉTÉ NAVALE / DELMAS-VIELJEUX / ---, rondom, een parelcirkel. Op de rand is "BRONZE" en de keurstempel van de muntmeester van de "Monnaie de Paris" ingeslagen.

Bronz - rond (90 mm Ø).

Atelier, Monnaie de Paris.

FLANDRIA

in 1922 begon Eugene Van Marcke, een eenvoudige beurtschipper, met de Flandria I een half vracht half passagiersdienst tussen Antwerpen en Doel.

In 1930, het jaar van de wereldtentoonstelling te Antwerpen, werd reeds een toeristisch succes geboekt (45.000 personen voor een Scheldetocht en 48.500 personen voor een havenronddaart). Ondanks groot verlies aan materiaal tijdens de Tweede Wereldoorlog hervatte Flandria zich en ontwikkelde nieuwe initiatieven (bijvoorbeeld de Flandria 16 "La Perouse", een drijvend restaurant, en de salonboten voor Schelde- en havenronddaarten). Flandria staat ook in voor de drinkwatervoorziening van de binnenschepen in de haven.

Met een twintigtal schepen in dienst en een miljoen passagiers per jaar is Flandria niet weg te denken uit de Antwerpse haven.

E 21. Herdenkingspenning voor het 60-jarig bestaan, 1982

Vz. De "Flandria 20" vaart in driekwart zij aanzicht naar links; op de achtergrond, het Steen en de kathedraal; links, vóór de voorsteven, het ijkmerk van Mauquoy-Tramiaux; rechts, achter de achtersteven, het logo van Monumunt; rondom, 1922 FLANDRIA 1982 (bovenaan) / ANTWERPEN (onderaan).

Kz. Rococo-schild met doorsneden wapen (bovenaan een zeilschip en onderaan de Antwerpse burcht); het is getooid met een gekroonde toer-
nooihelm in vooraanzicht met diep ingesneden dekkleed met omkrul-
lende uitelinden, en wordt gedragen door de naar rechts gewende ach-
terpoten van een leeuw; eronder, op een geplooid banderol,
NAVIGARE - NECESSE ; rondom, INTERPROVINCIALE
STOOMBOOTDIENSTEN FLANDRIA . GESTICHT IN 1922 DOOR
EUGENE VAN MARCKE . (beginend op 900 h).

Verguld metaal - rond (39 mm Ø).

Atelier . Mauquoy.

F. SLOTWOORD

Het voorgaand overzicht is zeker onvolledig. Sommige medailles werden bovendien bewust buiten beschouwing gelaten :

- omdat ze betrekking hebben op bedrijven die strikt genomen niet in Antwerpen gevestigd waren (zoals die van de Wilfordboten uit Temse en de scheepswerven Cockerill te Hoboken),
- deze die betrekking hebben op de wereldtentoonstelling van 1930 te Antwerpen, die stond in het teken van de scheepvaart, de Vlaamse kunst en de Kolonie , en op sommige van deze medailles is dan ook een schip te zien en is de scheepvaart uitdrukkelijk vermeld;
- deze voor gebeurtenissen die plaatsgrepen in de haven van Antwerpen, maar die geen verband houden met de ontwikkeling van de scheepvaart of de maritieme handel, zo bijvoorbeeld :
 - het bezoek van de pantserkruiser Antrim in 1906;
 - de terugkeer van de Belgica van de Zuidpoolexpeditie o. l. v. baron de Gerlache;
 - de ontschepping van Koningin Victoria van Engeland in 1843 en in 1845;
 medailles van de regatten in Antwerpen en van de "Société Royale Nautique Anversoise".

Tenslotte vermelden we nog enkele medailles waarvan we het bestaan kennen, maar die niet konden opgenomen worden omdat ze niet teruggevonden werden .

- vijftigste verjaardag van de Federatie van Naties, 1922 (brons, 65 mm Ø, door Baetes).
- eerste steenlegging van het Gebouw voor de Havendiensten (AMCA project) op 25 februari 1992.
- 10.000e schip in de haven (ms "Melita" onder kapitein Notley) op 14 november 1926.
- INES - havenradar, 1986.
- stadsmedaille aan de heer Thoumsin, erevoorzitter van de "Groupement des Agents Maritimes d'Usines", 1986.
- tienjarg bestaan van BALTAMERICA, 1978
- huldepenning van het Zeemanscollege, door P. De Greef, z.j.
- de pakketboot "Leopoldville" van de CMBC, 1905.

G. BIBLIOGRAFIE

a) Werken waar in het artikel naar wordt verwezen :

- HP —
Catalogus Hedendaagse Penningkunst - Het Sterckshof
1959.
Antwerpen, 1959.
- HBM —
Hedendaagse Belgische Medailleurs.
Brussel, 1985.
- MB LIPPENS J. & VAN KEYMEULEN A.
De medaille in België van 1951 tot 1976.
Brussel, 1980.
- Rath RATH M. T.
Penningkunst, 50 jaar Sterckshof.
Deurne, 1981.
- MHB I —
Médailles Historiques de Belgique I.
Brussel, 1890.
- MHB II —
Médailles Historiques de Belgique II.
Brussel, 1908
- MHB III —
Médailles Historiques de Belgique III.
Brussel, 1919.
- Tourneur TOURNEUR V.
Catalogue des Médailles du Royaume de Belgique (I).
Brussel, 1911.
- MBFA VANDAMME L. & BERNIER D.
Medailles Bestendig Festival van Antwerpen.
Hasselt, 1990.
- Vandamme - Bernier VANDAMME L. & BERNIER D.
Alfons Mauquoy.
Antwerpen, 1988.
- Van Hoydonck VAN HOYDONCK E.
Jacques Wiener (1815 - 1899).
Brussel, 1972.
- Guioth I GUIOTH J.
Histoire Numismatique de la Révolution Belge.
Hasselt, 1844.

- Guioth II GUIOTH J.
 Histoire Numismatique de la Belgique, deel I.
 Brussel, 1869.
- Guioth III Idem, deel II.

b) Geraadpleegde werken :

- Antwerpen Stad (1860 - 1960), I.
 Antwerpen, 1960.
- Antwerpen Stad (1860 - 1960), II.
 Antwerpen, 1962.
- Antwerpen Stad (1961 - 1965).
 Antwerpen, 1965.
- Antwerpen Stad (1966 - 1970).
 Antwerpen, 1973.
- Een eeuw openbare werken (1863 - 1963)
 Antwerpen, 1964.
- De Antwerpse Zeesluizen van Bonapartesluis tot Berendrechtsluis.
 Antwerpen, 1989.
- Kroniek van België.
 Antwerpen, 1987.
- BAETEN R. & DE VOS A.
 Antwerpens Maritiem Verleden.
 Antwerpen, 1890.
- BEETEME G.
 Antwerpen.
 Antwerpen, 1892.
- COOPMAN J.
 De haven van Antwerpen en haar werking.
 Antwerpen, 1926.

DE VOS H. & BRONNE C.
Les Belges et la Mer
Brussel, z.j.

MARIN P.
Les Paquebots, Ambassadeurs des Mers.
Gallimard, 1989.

PRIMS F.
Geschiedenis van Antwerpen (deel VII en VIII).
Brussel, 1985..

VAN BEYLEN, e.a.
Maritieme Encyclopedie (deel I tot VI)
Bussum/Antwerpen, 1970.

Jaarboek van het EGMP, jg. 1983 tot 1991.

Sirene, jg. 1991.

Hinterland, verschillende Jaargangen.

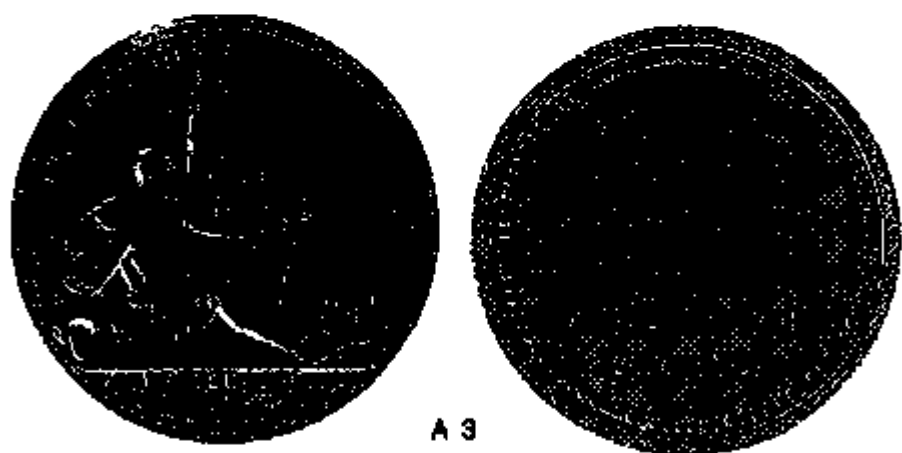
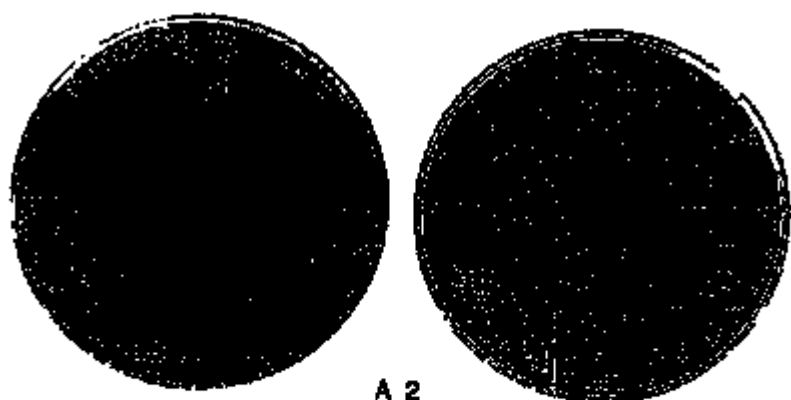
Lloyd Anversois, 28.2.1917 & 12.7.1917.

Havenbelangen, blad van de Bond der Belanghebbenden van Dokken,
Kaaren & Eilanden, nr 1, 1912.

A 1

A5

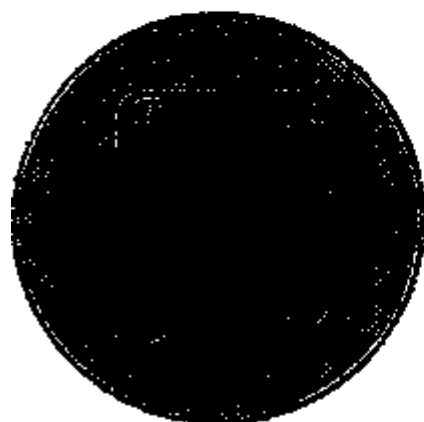

A 6

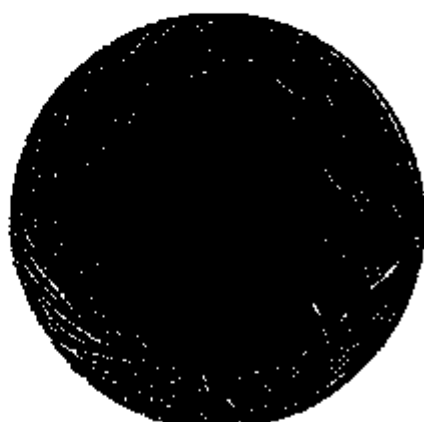

A 8

A 10

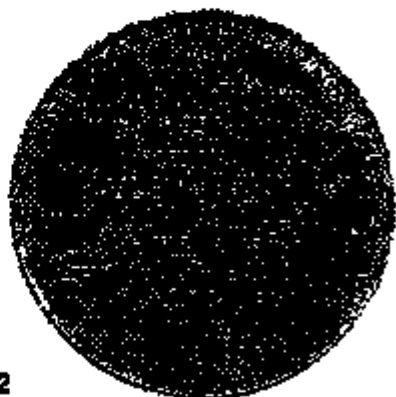
A 11

A 9

A12

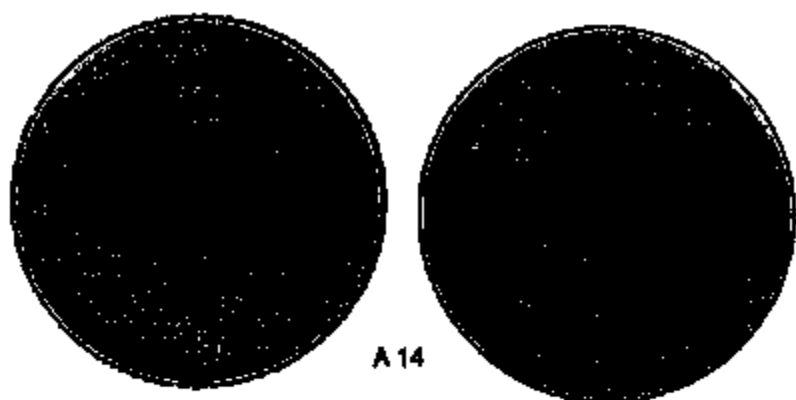

A 13

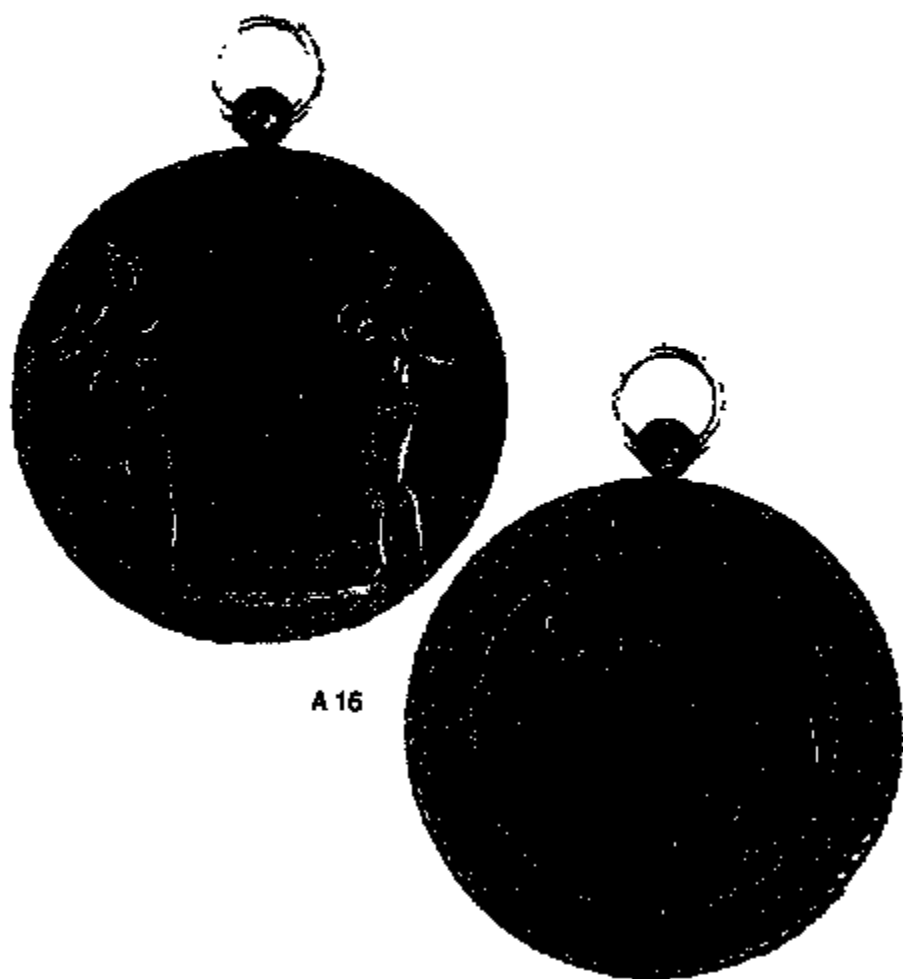

A 15

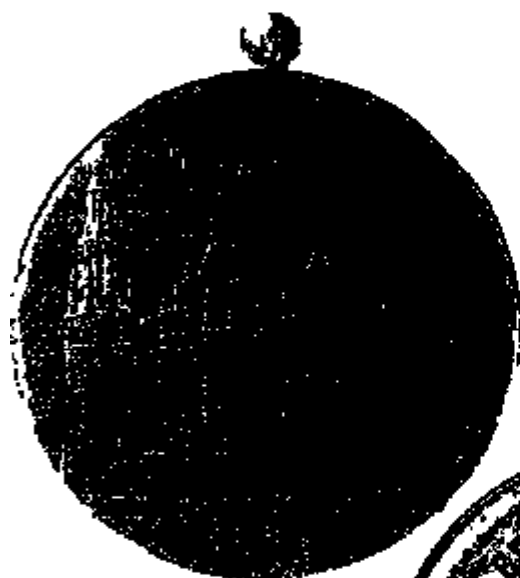
A 14

A 16

A 17

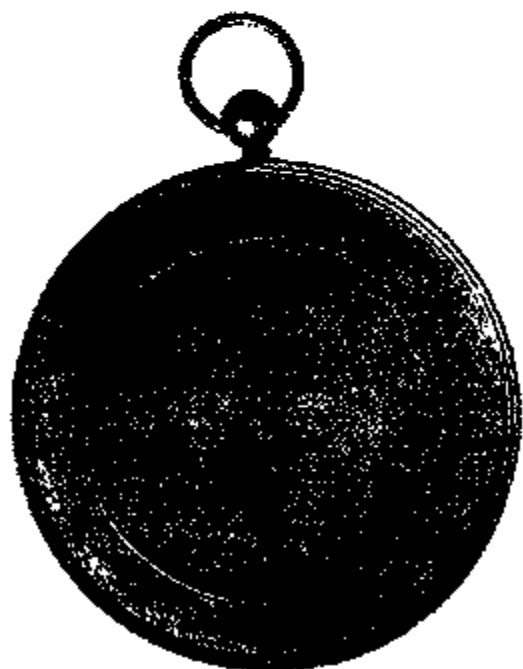

A 19

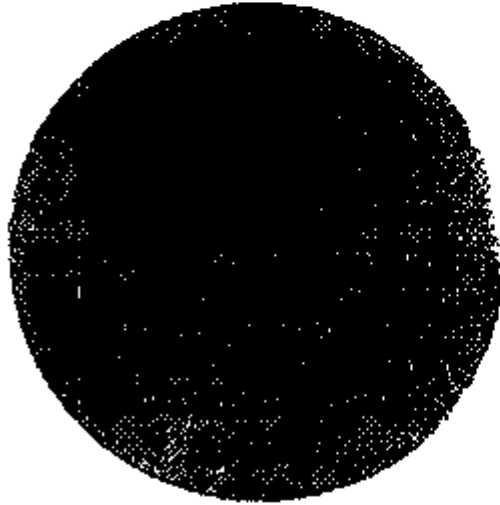

A 18

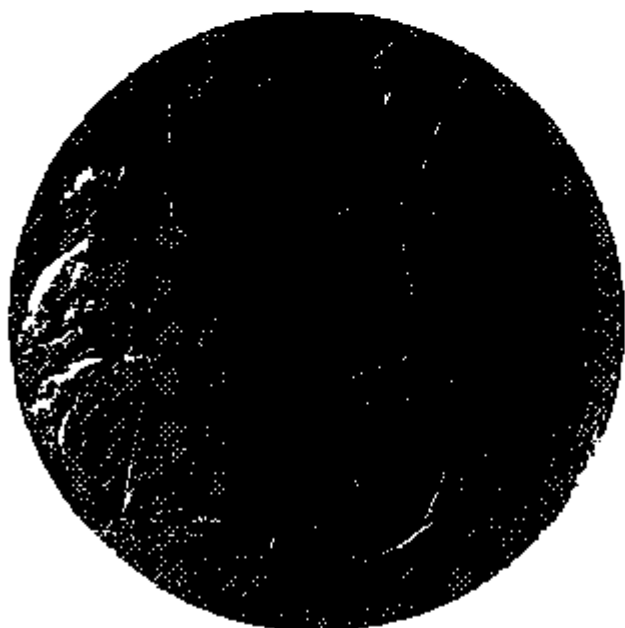

A 20

A 22

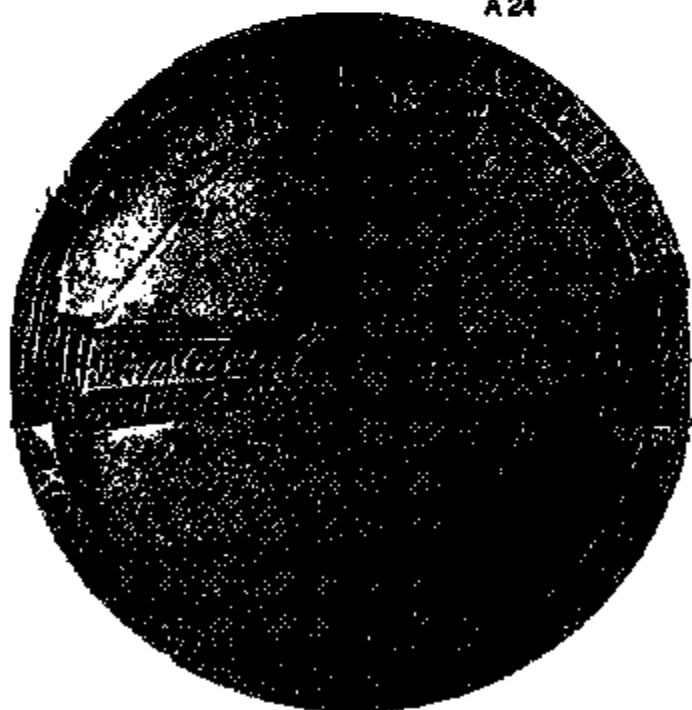

A 23

A24

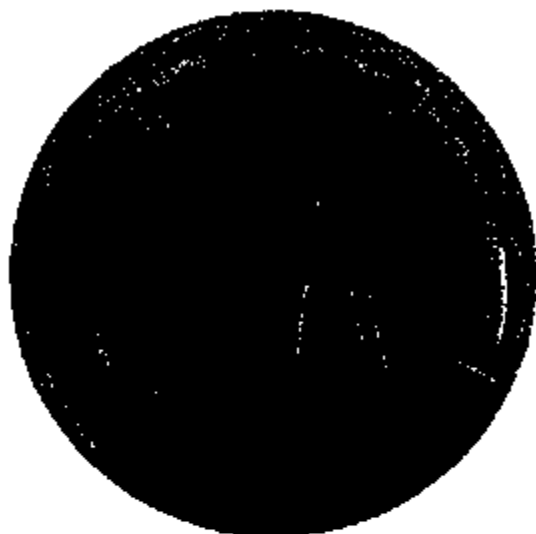

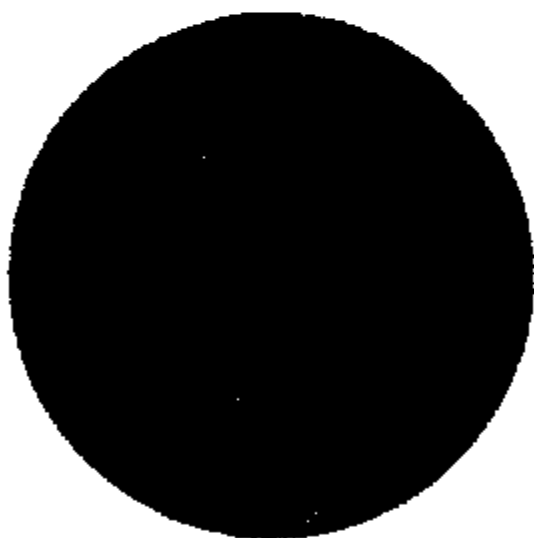
A 28

A 25

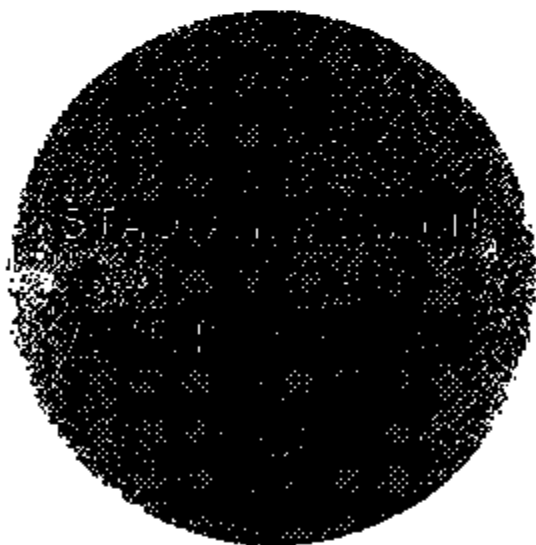

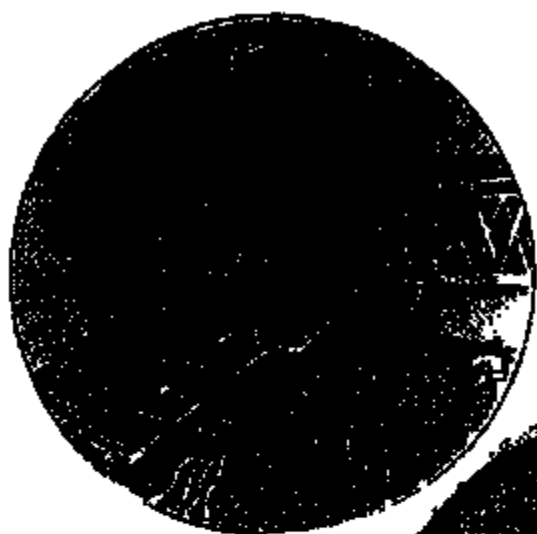
A 27

A 28

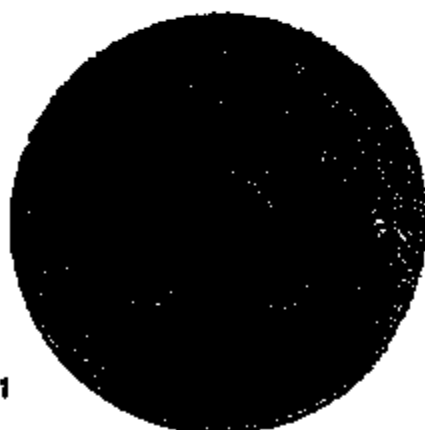

A 28

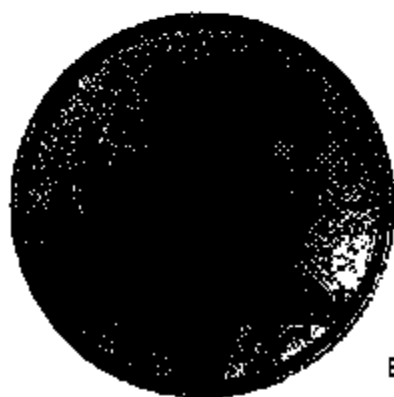

B 1

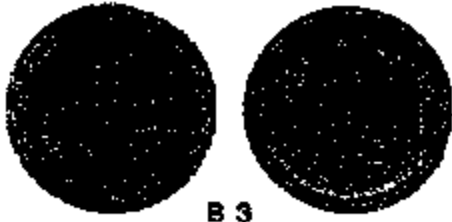

A 30

B 2

B 3

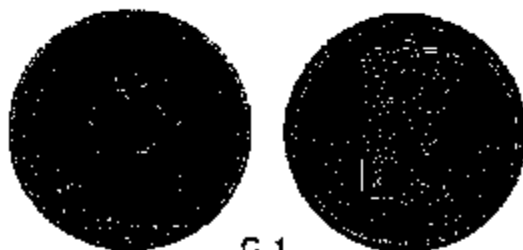

B 5

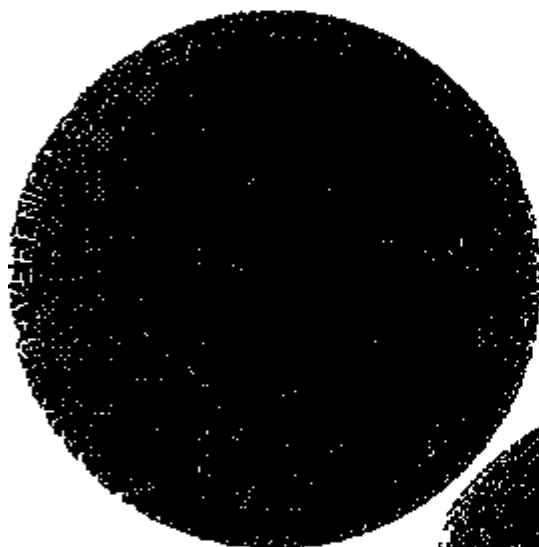
B 6

C 1

C 2

C 3

C 4

C 5

C 6

C 7

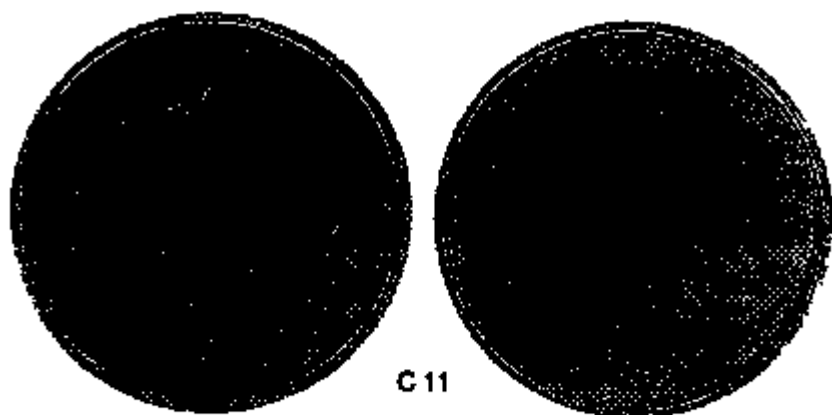

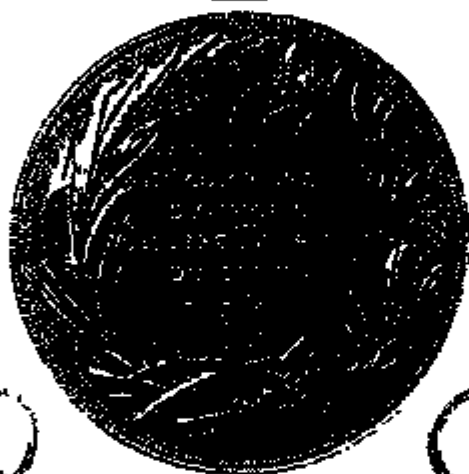
C 9

C 10

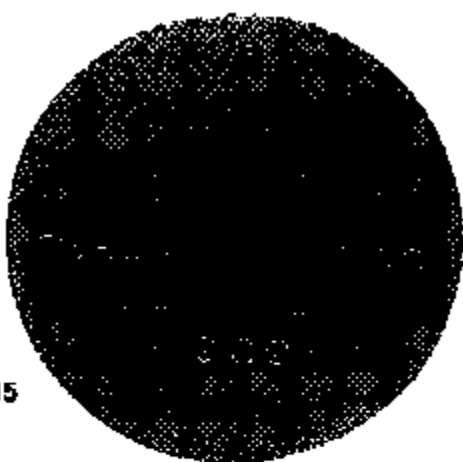
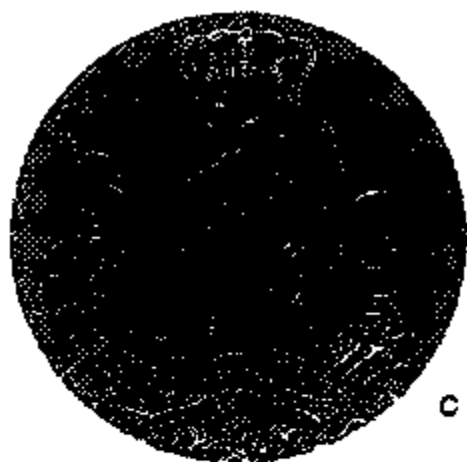

C 13

C 14

C 15

C 16

C 18

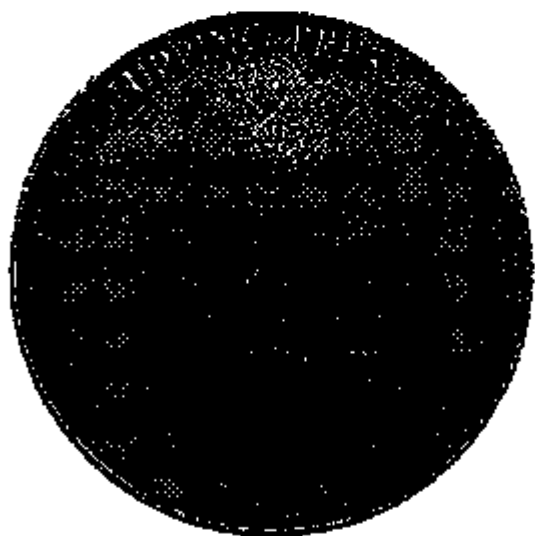
C 19

C 23

C 21

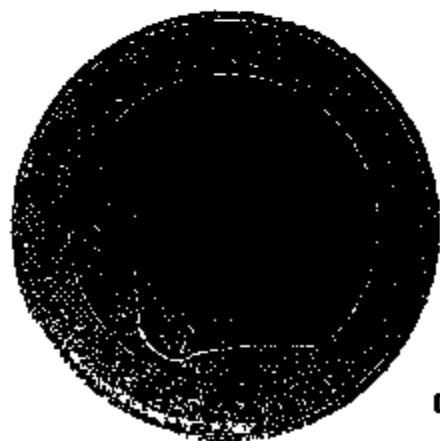
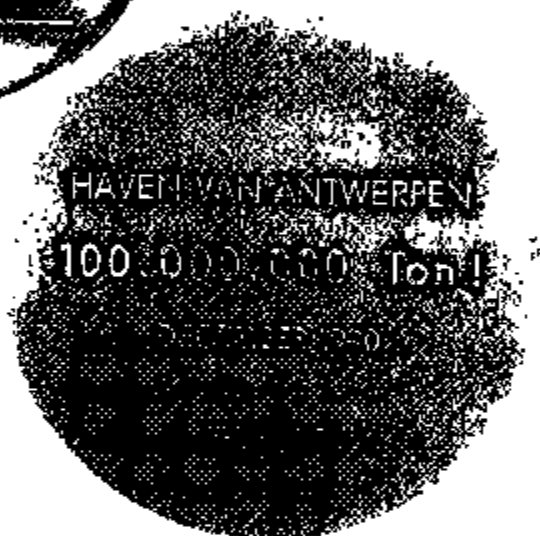

C 24

D 1

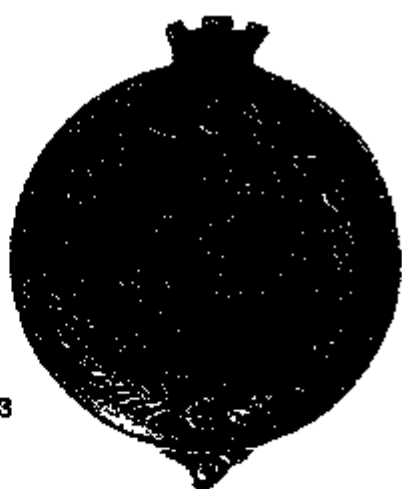

D 2

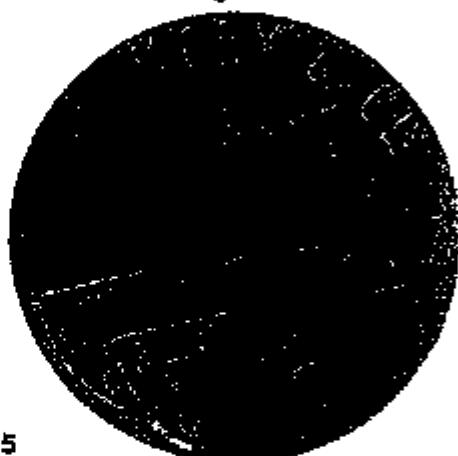

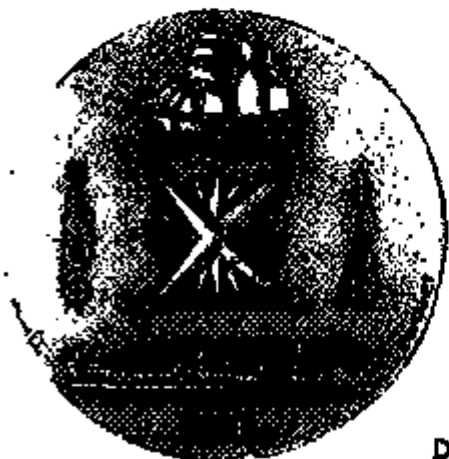
D 4

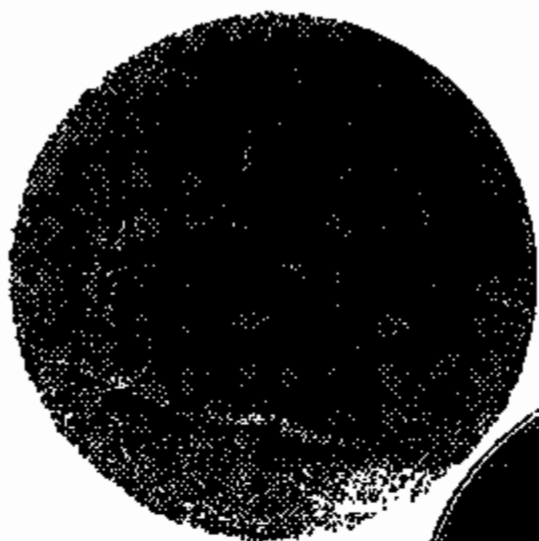
D 3

D 5

D 6

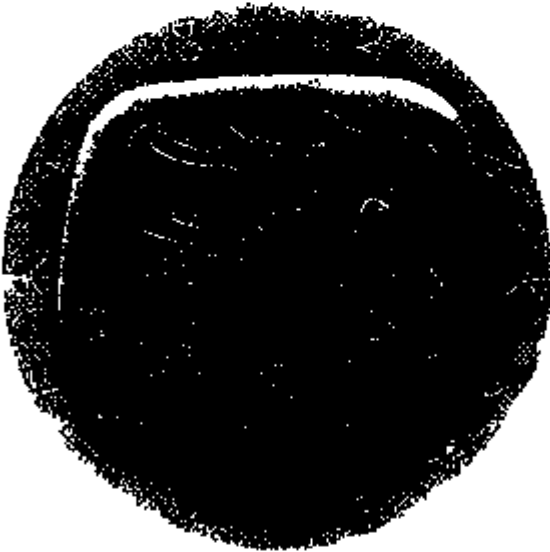
D 7

D 8

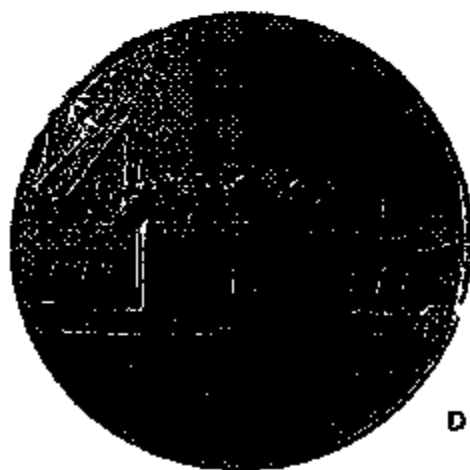

D 10

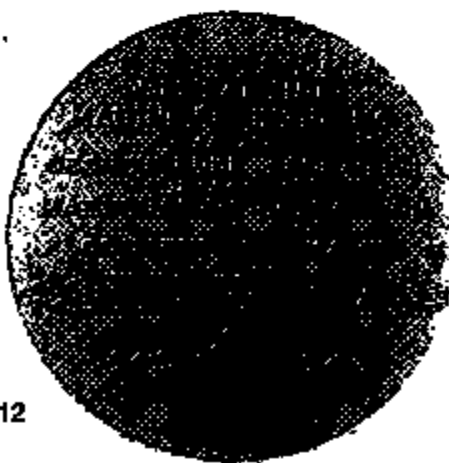

D 9

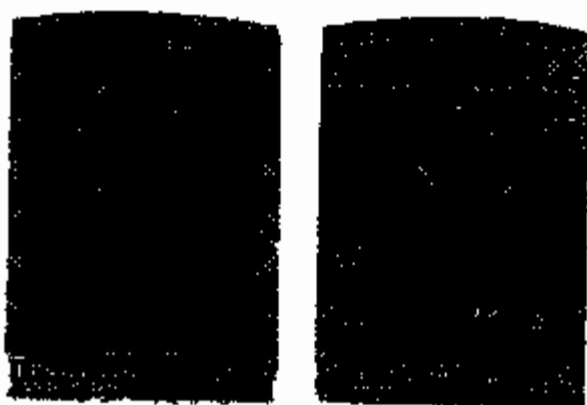

D 12

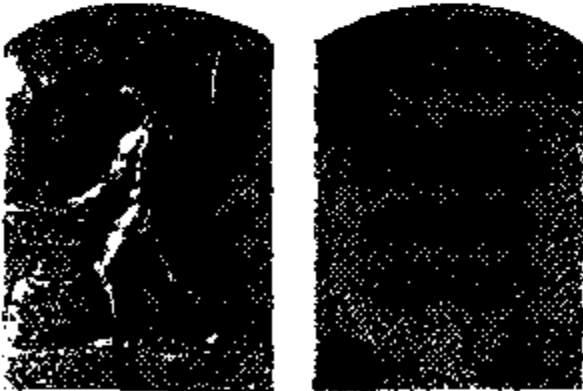
D 11

D 13

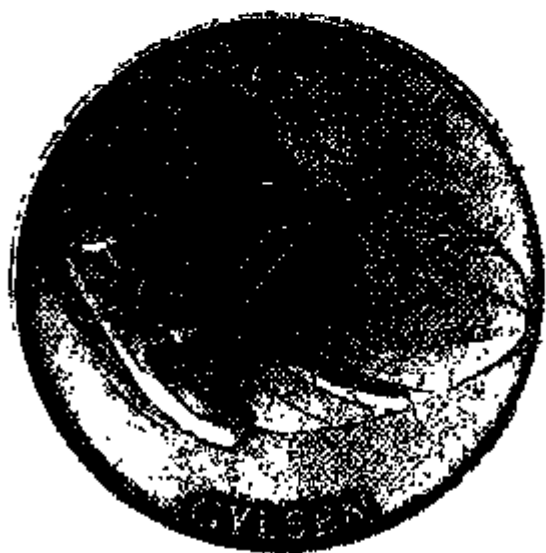
D 15

D 20

□ 16

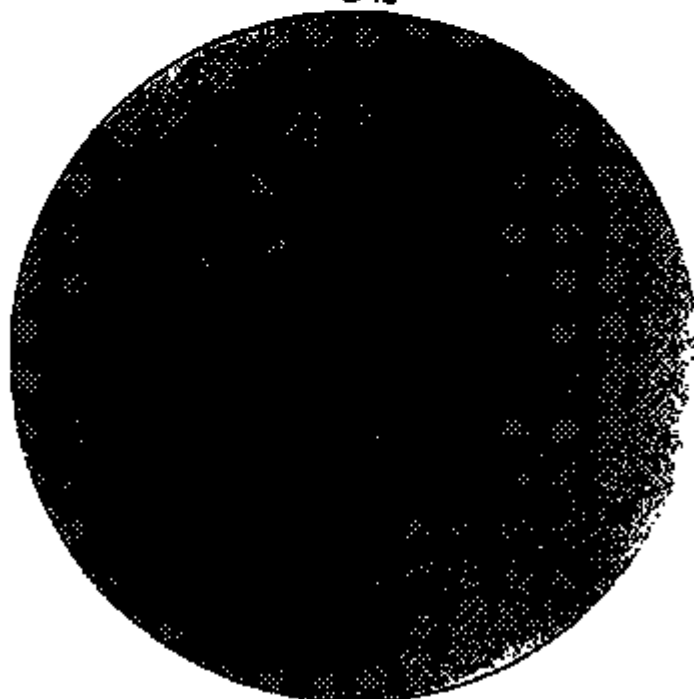

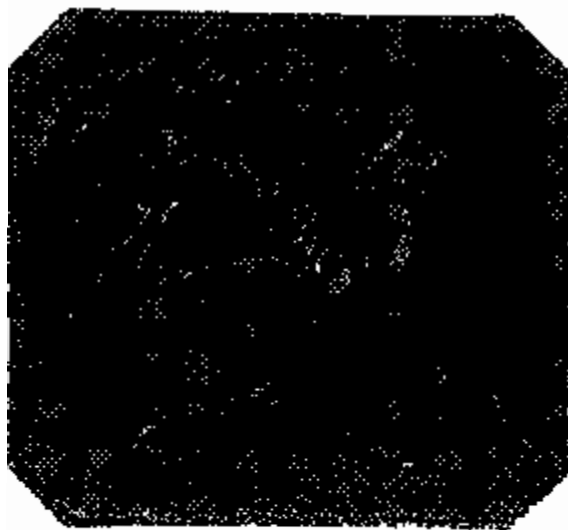
D 17

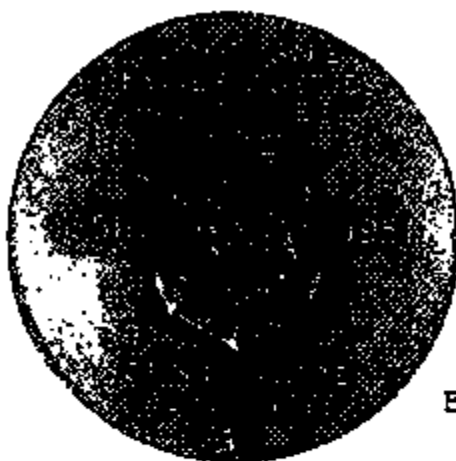
D 18

D 19

E 1

E 2

E 3

1992

E 4**E 5**

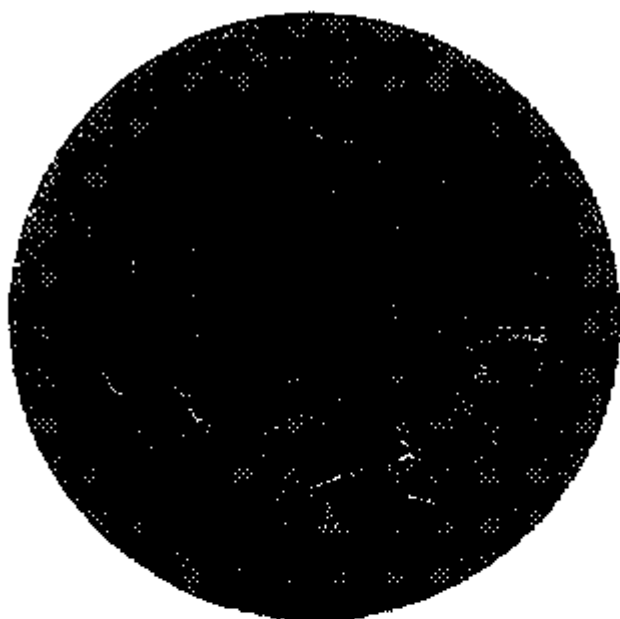

E 6

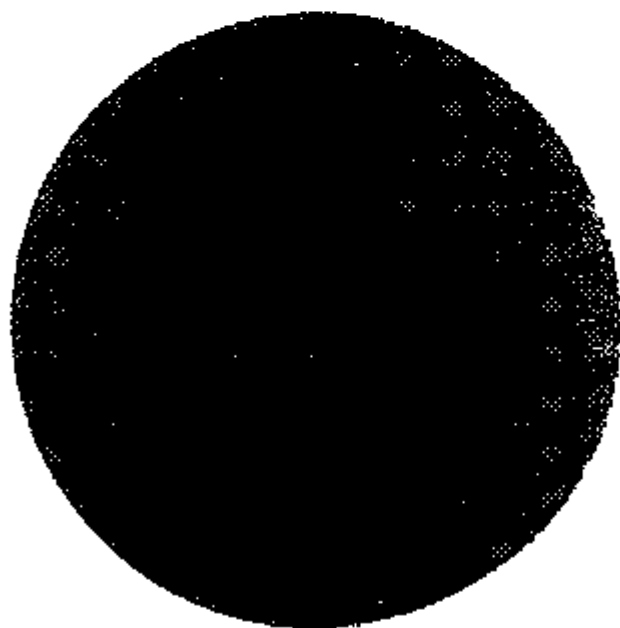

E 11

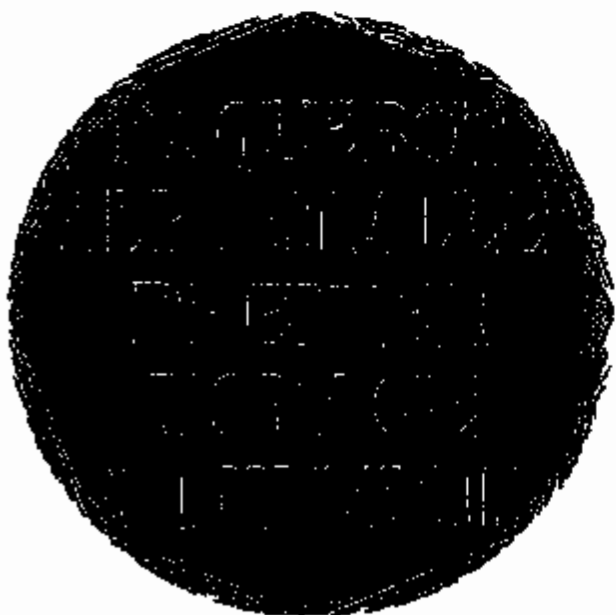

E 10

E 13

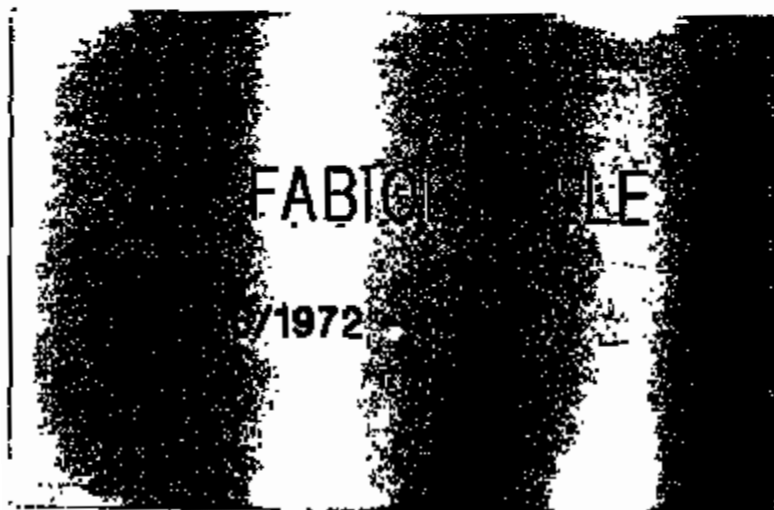

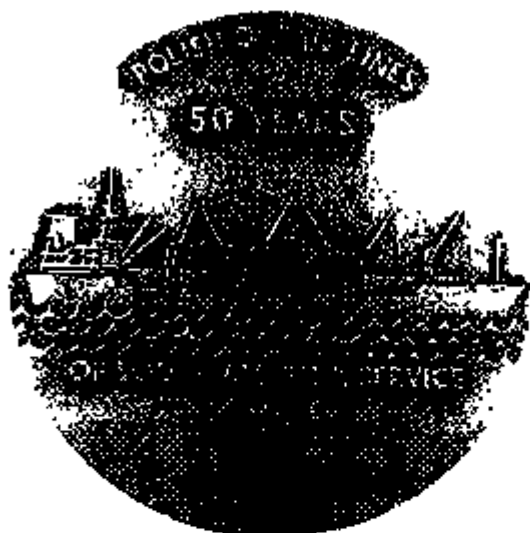
E 15

E 16

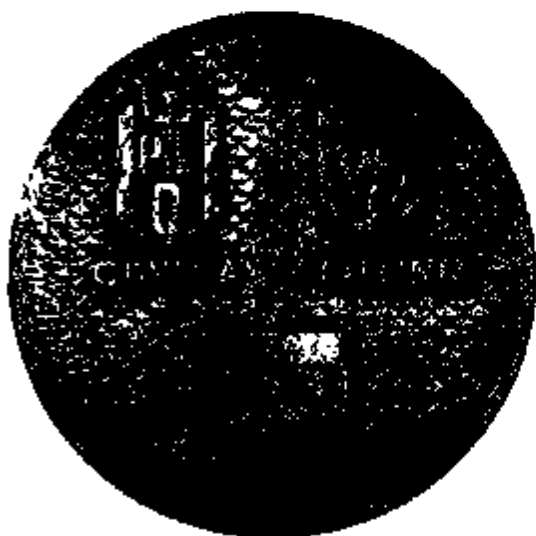

E 17

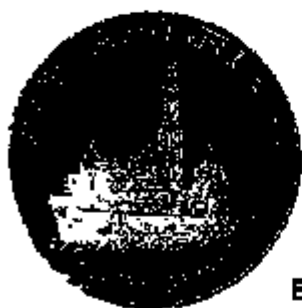

E 18

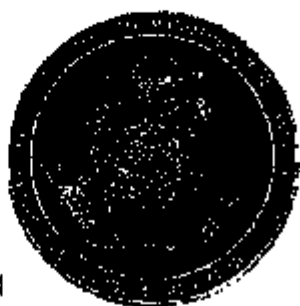

E 19

E 21

E 20

